

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અનામત રાખેલ તારીખ: ૦૬/૦૭/૨૦૨૬
ચુકાદો જાહેર કર્યા તારીખ: ૦૫/૦૮/૨૦૨૬

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ (દોષિત ઠરાવવા સામે) નં. ૫/૨૦૨૦
વિથ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૯૬/૨૦૨૦
વિથ

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૯૩/૨૦૨૦
વિથ

ક્રિમિનલ મિસ. એપ્લિકેશન (સજા સ્થગિત કરવા માટે) નં. ૧/૨૦૨૬
ઈન

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૯૩/૨૦૨૦

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ ગીતા ગોપી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એલ. એસ. પીરઝાદા

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	✓	

ગોહિલ વનરાજસિંહ મદારસિંહ @ મદુભા અને અન્ય
વિરુદ્ધ
ગુજરાત રાજ્ય

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧, ૨ તરફે લક્ષ્મણસિંહ એમ. ઝાલા (૫૭૮૭)
સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે એ.પી.પી. શ્રી એલ. બી. ડાભી

કોરમ: માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ ગીતા ગોપી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એલ. એસ. પીરઝાદા

સંયુક્ત સી.એ.વી. ચુકાદો
(માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ ગીતા ગોપી દ્વારા)

૧. ભાવનગર સેશન્સ જજ સમક્ષ છ આરોપીઓ વિરુદ્ધ સેશન્સ કેસ નં. ૧૨૪/૧૫ અને ૧૫૩/૧૫ નો સંયુક્ત રીતે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો. તમામ આરોપીઓને ૩૦.૧૧.૨૦૧૯ ના રોજ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ આજીવન કેદ અને રૂ. ૫,૦૦૦/- ના દંડની સજા કરવામાં આવી હતી, જેમાં દંડ ન ભરે તો વધુ ૧૫ દિવસની કેદ ભોગવવાની શરત રાખવામાં આવી હતી.

૧.૧ આરોપીઓને નીચે વર્ણવેલ સજા સાથેના ગુનાઓ માટે પણ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા:—

કલમો	સજા	દંડ	ડિફોલ્ટ કેદ
કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચતા કલમ ૧૪૩	એક માસની સખત કેદ	રૂ. ૫૦૦/-	૩ દિવસ
કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચતા કલમ ૧૪૭	છ માસની સખત કેદ	રૂ. ૧,૦૦૦/-	૭ દિવસ
કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચતા કલમ ૧૪૮	છ માસની સખત કેદ	રૂ. ૧,૦૦૦/-	૭ દિવસ

૧.૨ સજાઓ સેટ-ઓફના લાભ સાથે એકસાથે ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. જામીન પર રહેલા આરોપી નં. ૨ થી ૬ ને તાત્કાલિક જ્યુડિશિયલ કસ્ટડીમાં લેવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧.૩ આ કોર્ટની કોઓર્ડિનેટ બેન્ચે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૯૬/૨૦૨૦ માં ક્રિમિનલ મિસ. એપ્લિકેશન નં. ૧/૨૦૨૦ સાથે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫/૨૦૨૦ માં ક્રિમિનલ મિસ. એપ્લિકેશન નં. ૧/૨૦૨૦ માં પસાર કરેલા તારીખ ૧૨.૩.૨૦૨૦ ના સંયુક્ત હુકમથી સજા સ્થગિત કરીને દોષિત-આરોપી નં. ૩ થી ૬ ને જામીન પર મુક્ત કર્યા હતા અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૯૩/૨૦૨૦ માં ક્રિમિનલ મિસ. એપ્લિકેશન નં. ૧/૨૦૨૦ માં આ કોર્ટની કોઓર્ડિનેટ બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલ તારીખ ૨૦.૫.૨૦૨૦ ના હુકમથી દોષિત – આરોપી નં. ૨-ગોહિલ

હરદેવસિંહ ફતુભાને સજા મોકૂફી સાથે જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા.
દોષિત – આરોપી નં. ૧–ગોહિલ જયદેવસિંહ @ ફતુભા સંબંધેની અરજી પર દબાણ
કરવામાં આવ્યું ન હતું.

૧.૪ ગોહિલ જયદેવસિંહ @ ફતુભાએ એસ.એલ.પી. (ક્રિમિનલ) ડાયરી નં.
૨૮૦૬૨/૨૦૨૪ દાખલ કરીને માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો આશરો લીધો હતો, જેમાં
માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટે તારીખ ૧૧.૭.૨૦૨૪ ના હુકમથી નીચે મુજબનો હુકમ
પસાર કરેલ છે:–

"વિલંબ માફ કરવામાં આવે છે.

અમે અહીંના પીટીશનરને હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલનો ઝડપી નિકાલ
મેળવવાની સ્વતંત્રતા અનામત રાખીને આ સ્પેશિયલ લીવ
પીટીશનનો નિકાલ કરીએ છીએ.

જો પીટીશનર દ્વારા હાઈકોર્ટને અપીલની વહેલી સુનાવણી માટે
વિનંતી કરવામાં આવે, તો તે ધ્યાને લેવામાં આવશે અને અપીલનો
શક્ય તેટલી ઝડપથી અને કાયદા અનુસાર નિકાલ કરવામાં આવશે.

સ્પેશિયલ લીવ પીટીશનનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. પેવિંગ
અરજી(ઓ)નો નિકાલ થયેલો ગણાશે."

૧.૫ માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટનો હુકમ અમારા ધ્યાને લાવવામાં આવ્યો હતો. તેથી,
અપીલો આખરી સુનાવણી માટે લેવામાં આવી હતી.

૨. ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૫/૨૦૨૦ મૂળ આરોપી નં. ૩ અને ૪ દ્વારા દાખલ
કરવામાં આવી હતી, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૯૩/૨૦૨૦ આરોપી નં. ૧ અને ૨
દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જ્યારે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૯૬/૨૦૨૦ આરોપી નં.

પ અને ૬ દ્વારા કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ (જે હવે પછી સંક્ષિપ્તમાં "સીઆર.પી.સી." તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૩૭૪(૨) હેઠળ દોષિત ઠરાવવાના અને સજાના ચુકાદા અને હુકમને પડકારતા દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૩. ફરિયાદપક્ષના કેસની હકીકતો સંક્ષિપ્તમાં જણાવી શકાય કે, તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ, મરણ જનારના ભાઈ, ફરિયાદી-ગાંધીભાઈ લવજીભાઈ, તેમના હીરાના કારખાનામાં હતા. આશરે રાત્રિના ૦૮:૩૯ વાગ્યે, તેમને તેમના ભાઈ-ભૂપતભાઈ (મરણ જનાર) નો ફોન આવ્યો હતો, જેમણે તેમને 'ઢોરા' ખાતે આવવા જણાવ્યું હતું, એમ કહીને કે તેમને હરદેવસિંહ (આરોપી ૨) દ્વારા ધમકી આપવામાં આવી રહી હતી. ફરિયાદી સદર જગ્યાએ પહોંચ્યા અને તેમના ભાઈ-ભૂપતભાઈને મળ્યા, જેમની પાસેથી તેમને જાણવા મળ્યું કે મરણ જનારે હરદેવસિંહ પાસેથી રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધા હતા અને સદર રકમ પરત આપી દીધી હોવા છતાં, હરદેવસિંહ વધુ નાણાંની માંગણી કરીને તેમને ધમકી આપી રહ્યા હતા.

૩.૧. ફરિયાદપક્ષનો કેસ વધુમાં એવો છે કે ફરિયાદી અને મરણ જનાર વચ્ચે વાતચીત થયાની ૧૦ મિનિટ પછી, આરોપી વ્યક્તિઓ ત્યાં આવ્યા અને ફરિયાદી તથા મરણ જનાર સાથે બોલાચાલી થઈ હતી.

૪. ફરિયાદપક્ષના કેસ મુજબ, હરદેવસિંહ (આરોપી ૨) અને મહેન્દ્રસિંહ (આરોપી ૬) એ ફરિયાદીને પકડી રાખ્યા હતા, જ્યારે વનરાજસિંહ (આરોપી ૩), છનુભા (આરોપી ૪) અને શકિતસિંહ (આરોપી ૫) એ મરણ જનારને પકડી રાખ્યા હતા,

અને જયદેવસિંહે (આરોપી ૧) તેમની કમરમાંથી છરી કાઢીને મરણ જનારની છાતી પર છરીનો ઘા માર્યો હતો. ફરિયાદી ડરી ગયા અને તેથી, તેઓ હરદેવસિંહ અને મહેન્દ્રસિંહની પકડમાંથી છટકી ગયા અને થોડે દૂર ગયા પછી, તેમણે જોયું કે તેમના ભાઈ – ભૂપતભાઈ નીચે પડી ગયા હતા અને તેથી, તેઓ તેમના ભાઈ – ભૂપતભાઈ પાસે પાછા આવ્યા. ફરિયાદપક્ષના કેસ મુજબ, તમામ છ આરોપીઓ તેમની ત્રણ મોટરસાઈકલ પર ઘટનાસ્થળેથી ભાગી ગયા હતા.

૫. ફરિયાદપક્ષના કેસમાં વધુમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે મરણ જનાર – ભૂપતભાઈ બોલી શકવાની સ્થિતિમાં ન હતા અને ત્યારબાદ, એક વિપુલભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) અને શંભુભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) ત્યાં આવી પહોંચ્યા અને મરણ જનારને હોસ્પિટલ લઈ જવામાં આવ્યા, જ્યાં સારવાર દરમિયાન તેમને મૃત જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

૬. તમામ અપીલકર્તાઓ તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી લક્ષ્મણસિંહ એમ. ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળની સજા પુરાવાની યોગ્ય મૂલવણી પર આધારિત નથી. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજે મરણ જનારની હત્યા કરવા બદલ આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠરાવવાના નિષ્કર્ષ પર આવવામાં ભૂલ કરી છે. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજે એ બાબતની મૂલવણી કરવી જોઈતી હતી કે જોકે ફરિયાદપક્ષનો કેસ ઘટનાના ત્રણ નજરે જોનાર સાક્ષીઓ દર્શાવે છે, (૧) કાનજીભાઈ લવજીભાઈ વેગડ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨) (આંક ૪૭), (૨) વિપુલભાઈ બાનાભાઈ સોલંકી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) (આંક ૫૨),

અને (૩) શંભુભાઈ ભોળાભાઈ વેગડ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) (આંક ૫૩), જ્યારે પુરાવા મુજબનો રેકૉર્ડ સાબિત કરે છે કે નજરે જોનાર સાક્ષી હોવાનો દાવો કરનારા ત્રણેય સાક્ષીઓ વાસ્તવમાં ત્યાં હાજર ન હતા. તેમના પુરાવા મુજબ, ઈજાગ્રસ્તને તાત્કાલિક સીએચસી સેન્ટર અને હોસ્પિટલ લઈ જવામાં આવ્યા હતા, આ સાક્ષીઓમાંથી કોઈએ પણ પોલીસને ઘટના વિશે જાણ કરી ન હતી, કે એફઆઈઆર પણ આપી ન હતી, જોકે ઘટનાના સાક્ષી હોવાનો દાવો કર્યો હતો.

૬.૧ વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝાલાએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪—વિપુલભાઈ દાવો કરે છે કે તેઓ એવી વ્યક્તિ હતા જેમણે મરણ જનારને ઈજાગ્રસ્ત હાલતમાં ઊંચકીને હોસ્પિટલ લાવ્યા હતા, વિપુલભાઈના કપડાં ક્યારેય લોહીથી ખરડાયેલા ન હતા, જ્યારે ડૉક્ટરના પુરાવા સ્પષ્ટ કરે છે કે મરણ જનારના કપડાં લોહીથી ભીંજાયેલા હતા અને મરણ જનારની ઈજામાંથી લોહી વહી રહ્યું હતું. આમ, એડવોકેટ શ્રી ઝાલા દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ તરીકે વિપુલભાઈએ ઘટના નજરે જોઈ હોવાનું માનવું અશક્ય છે. શ્રી ઝાલાએ એવી પણ દલીલ કરી હતી કે જોકે ડૉક્ટરે વિપુલભાઈ પાસેથી ઘટના વિશે પૂછપરછ કરી હતી, પરંતુ તેઓ હુમલાખોરોના નામ આપવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. શ્રી ઝાલાએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તે જ રીતે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ — ફરિયાદી જે મરણ જનારના સગા ભાઈ છે, તેમણે ડૉક્ટર સમક્ષ આરોપીઓના નામ આપ્યા ન હતા તેમજ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ — શંભુભાઈએ ડૉક્ટરને જાણ કરી ન હતી. રેકૉર્ડ પર આવેલા પુરાવા પરથી, વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝાલાએ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે આ સાક્ષીઓ સાથે પોલીસ સતત હાજર હતી,

ત્યારે ઘટનાના નજરે જોનાર સાક્ષી તરીકે તેમાંથી કોઈએ પણ પોલીસને ઘટના વિશે જાણ કરી ન હતી કે હુમલાખોરો તરીકે આરોપીઓના નામ આપ્યા ન હતા, જે પોતે જ ફરિયાદપક્ષના કેસ પર શંકા પેદા કરે છે, જ્યાં પોલીસે ઘટના અથવા હુમલાખોરોના નામ જાણવાની પણ તસ્દી લીધી ન હતી.

૬.૨ વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝાલાએ સાક્ષીઓ સામે દાખલ કરાયેલા કેસો અને ગામમાં આરોપીઓ અને સાક્ષીઓને એકબીજા સાથે જોડતી પ્રવર્તમાન રાજકીય અદાવતનો ઉલ્લેખ કરીને રજૂઆત કરી હતી કે આરોપીઓ સામે ખોટો કેસ ઊભો કરવામાં આવ્યો છે, કોઈ મક્કમ હેતુ સાબિત થઈ શક્યો નથી અને આરોપી – હરદેવસિંહ (આરોપી ૨) દ્વારા નાણાંની માંગણીના હેતુ માટે ગેરકાયદે મંડળી રચવાનો ઉદ્દેશ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓની તપાસ કરીને સાબિત કરવામાં આવ્યો નથી.

૬.૩ એડવોકેટ શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે આરોપીઓ એ૩, એ૪ અને એપ એ અન્યત્ર હાજરી (અલીબી) સંબંધે તપાસ અધિકારીને રજૂઆત કરી હતી. તપાસ અધિકારી સદર રજૂઆતની તપાસ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. તે સંબંધમાં, શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજે બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧ – આંક ૯૦ અને બચાવપક્ષના સાક્ષી ૨ – આંક ૯૧ ના પુરાવાની મૂલવણી કરવાની જરૂર હતી, જેના દ્વારા તેમના પુરાવા અપીલકર્તાઓ – આરોપીઓ એ૩, એ૪ અને એપ ની અન્યત્ર હાજરી સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે. શ્રી ઝાલાએ આમ રજૂઆત કરી હતી કે દોષિત ઠરાવવાનો નિર્ણય અને સજા પુરાવાના વજનની વિરુદ્ધ છે અને તેમાં દખલગીરી કરવાની જરૂર છે.

૬.૪ વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝાલાની વધુ એવી દલીલ હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ એ હકીકતની મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા કે ગુંદી ગામે સરપંચની ચૂંટણી હતી અને બે જૂથો ચૂંટણી લડી રહ્યા હતા. અપીલકર્તાઓ – આરોપી નં. ૧ અને ૨ નું જૂથ ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં ચૂંટાયું હતું, જ્યારે ફરિયાદીનું જૂથ ચૂંટણી હારી ગયું હતું અને તેથી, આરોપી નં. ૧ અને ૨ તરીકે પરિવારના પુરૂષ સભ્યોને ગંભીર ગુનામાં ખોટી રીતે સંડોવી દેવામાં આવ્યા હતા. શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ એ હકીકતની મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા કે ઘટનાસ્થળે કોઈ વીજળી કે લાઈટ ઉપલબ્ધ ન હતી અને રાત્રિના સમયે એકબીજાને જોવું ભાગ્યે જ શક્ય હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦ તરીકે સ્થાનિક એફએસએલ અધિકારીએ, જોકે તરત જ ઘટનાસ્થળની મુલાકાત લીધી હતી, પરંતુ ત્યાં લોહીના કોઈ ડાઘ કે અન્ય કોઈ નોંધપાત્ર બાબત જોવા મળી ન હતી. શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે જ્યારે પોલીસ અધિકારી હાજર હતા, ત્યારે આરોપીઓના નામ ક્યારેય જણાવવામાં આવ્યા ન હતા. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝાલા દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદી અને તેમનું જૂથ માથાભારે વ્યક્તિઓ છે અને કથિત ઘટના પછી, ઘરો અને વ્યવસાયિક જગ્યાઓને આગ ચાંપી દેવામાં આવી હતી અને નષ્ટ કરવામાં આવી હતી, જેના માટે આરોપી નં. ૧ અને ૨ ના પરિવારના સભ્યો દ્વારા તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ સી.આર. નં. ૪૫/૨૦૧૫ અને તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ સી.આર. નં. ૪૬/૨૦૧૫ હેઠળ ફરિયાદ આપવામાં આવી હતી.

૬.૫ શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ફરમાવવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવવાનો નિર્ણય અને સજા કાયદાની જોગવાઈઓ, હકીકતો, પુરાવા અને કેસના સંજોગોની વિરુદ્ધ છે જે ન્યાયની નિષ્ફળતામાં પરિણમ્યું છે. શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવા આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવા માટે વિશ્વસનીય કે ભરોસાપાત્ર નથી. આરોપીઓ દ્વારા સમર્થનકારી પુરાવા સાથે વાજબી શંકા સફળતાપૂર્વક ઉપસ્થિત કરવામાં આવી હતી અને પુરાવાનો બોજ, જોકે આરોપીઓ પર ન હતો, તેમ છતાં આરોપીઓ દ્વારા ફરિયાદપક્ષના કેસ પર ગંભીર શંકા ઊભી કરતો ખંડન પુરાવો આપવામાં આવ્યો હતો, તેમ છતાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ તેની મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝાલાએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે અન્યથા પણ, પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પણ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા કોઈપણ કેસને ધ્યાને લેવા માટે કડી સ્થાપિત કરતા નથી. પુરાવામાં રહેલી સહજ ખામીઓ અને અસંગત જુબાની તથા ટ્રાયલના તબક્કે કરવામાં આવેલો મહત્વનો સુધારો કેસના મૂળ સુધી જાય છે જે ફરિયાદપક્ષના કેસની વિશ્વસનીયતાને ગંભીરપણે અસર કરે છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓનું વર્તન કેસની હકીકતો, પુરાવા અને સંજોગો સાથે અત્યંત અકુદરતી, અસંભવિત અને અસંગત છે.

૬.૬ પોલીસ દ્વારા કરવામાં આવેલી તપાસ કલંકિત અને પક્ષપાતી છે, જે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓની તરફેણ કરે છે. શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે તપાસ ત્વરિત અને નિષ્પક્ષ ન હતી. રેકૉર્ડ પર સાબિત થયેલ પીએસઓ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭) ના પુરાવા સૂચવે છે કે એફઆઈઆર નોંધવામાં ન સમજાવી શકાય

તેવો વિલંબ થયો છે અને વર્તમાન બાબતની ફરિયાદ પહેલાં, તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ, મરણ જનાર અને સાક્ષીઓ વિરુદ્ધ આઈપીસીની કલમ ૩૯૫, ૪૩૬, ૪૫૦ અને ગુજરાત પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી, જે કુલ ૧૬ વ્યક્તિઓ સામે હતી, જ્યારે તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ પણ, તે જ કલમો હેઠળ, ૧૭ વ્યક્તિઓ સામે ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી અને આમ રજૂઆત કરી હતી કે વર્તમાન અપીલકર્તાઓ—આરોપીઓને આ બાબતમાં ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા છે. એડવોકેટ શ્રી ઝાલાએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના જજ એ નિષ્કર્ષ પર આવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા કે સાક્ષીઓ હિત ધરાવતા, અવિશ્વસનીય અને ભરોસાપાત્ર નથી અને માત્ર રાજકીય હેતુથી દોષિત ઠરાવવાના હિત સાથે આરોપીઓને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે સાક્ષી બન્યા હતા. આમ, એડવોકેટ શ્રી ઝાલાએ દોષિત ઠરાવવાના નિર્ણય અને સજાના હુકમને રદ કરવા અને આરોપીઓને નિર્દોષ મુક્ત કરવા અનુરોધ કર્યો હતો.

૬.૭ શ્રી ઝાલાએ નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

(૧) કભાઈભાઈ @ કાળીયો પૂનમભાઈ પરમાર વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૬૪૭/૨૦૦૮ માં પસાર કરેલ તારીખ ૪.૨.૨૦૧૪.

(૨) ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ રાજપૂત અનિલ મગનલાલ, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૯૪/૧૯૯૫ માં અપાયેલ.

(૩) વિજય સિંહ @ વિજય કુ. શર્મા વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, ૨૦૨૪

(૦) એ.આઈ.આર. (એસ.સી.) ૪૮૪૬ : ૨૦૨૪ (૦)

એઆઈજેઈએલ-એસસી ૭૪૦૮૦.

(૪) ગુજરાત રાજ્ય વિરુદ્ધ સૂરજ @ શાંત પન્નાભાઈ સોલંકી, ૨૦૧૨

(૦) એઆઈજેઈએલ-એસસી-૨૨૯૧૮૩.

૭. વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી એલ. બી. ડાભીએ જણાવ્યું હતું કે હત્યાના આવા ગંભીર કેસોમાં ફરિયાદપક્ષ દ્વારા હેતુ સાબિત કરવો જરૂરી નથી હોવા છતાં, અહીં હાલના કેસમાં, સાક્ષીઓની તપાસ કરીને, તમામ આરોપીઓના સામાન્ય ઉદ્દેશ સાથે હત્યા કરવાનો હેતુ સ્પષ્ટપણે સાબિત થાય છે, જ્યાં ફરિયાદપક્ષનો એવો કેસ છે કે આરોપી – જયદેવસિંહે મરણ જનારને રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના આપ્યા હતા અને નાણાં પરત કરી દીધા હોવા છતાં, આરોપી નં. ૧ રૂ. ૭,૦૦૦/- ની અતિશય માંગણી કરી રહ્યો હતો અને તેથી, ગેરકાયદે મંડળી રચીને સામાન્ય ઉદ્દેશ પાર પાડવા માટે, તમામ તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ આવ્યા હતા, આરોપી નં. ૧ ના હાથમાં છરી હતી, તેનાથી મરણ જનારની છાતી પર ઘા માર્યો હતો. વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી ડાભીએ રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદીએ એક સાક્ષી તરીકે હકીકતો જણાવી છે કારણ કે તેઓ નજરે જોનાર સાક્ષી હતા અને ફરિયાદી – કાનજીભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨) એ મરણ જનારના ભાઈ તરીકે હકીકતો જણાવી છે અને તે હકીકતોને સાક્ષીઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ – વિપુલભાઈ સોલંકી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ – શંભુભાઈ વેગડ દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે, જેઓ પણ આ ઘટનાના નજરે જોનાર સાક્ષીઓ છે. શ્રી ડાભીએ રજૂઆત કરી હતી

કે ઉલટતપાસમાં હેતુ સામે કોઈ પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો નથી. મરણ જનારના અન્ય ભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ અરવિંદ લવજીએ હરદેવસિંહ દ્વારા મરણ જનાર પાસેથી ગેરકાયદે નાણાંની માંગણી કરવાની હકીકતને સમર્થન આપ્યું હતું, જ્યાં મરણ જનારે ૨ દિવસ અગાઉ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ ને નાણાંની આવી માંગણી વિશે જાણ કરી હતી.

૭.૧ વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી ડાભીએ રજૂઆત કરી હતી કે ઘટનાસ્થળ અને આરોપીઓની હાજરી સાક્ષીઓ દ્વારા સાબિત થાય છે. રેકૉર્ડ પરની સીડીઆર સાબિત કરે છે કે ઘટના પહેલાં, મરણ જનારે ફરિયાદી – કાનજીભાઈ સાથે આશરે ૨૧:૩૯:૧૮ વાગ્યે વાત કરી હતી અને મરણ જનારે અરવિંદભાઈ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ સાથે પણ ૨૨:૨૭:૧૧ વાગ્યે વાત કરી હતી અને આમ, રજૂઆત કરી હતી કે હેતુ અને ફોન કૉલ્સ સાક્ષીઓના પુરાવાઓ દ્વારા સમર્થિત હોવાથી તમામ આરોપીઓનો સામાન્ય ઉદ્દેશ સાબિત થાય છે.

૭.૨ શ્રી ડાભીએ રજૂઆત કરી હતી કે આ ઘા સામાન્ય ઘરેલુ છરીથી મારવામાં આવ્યો ન હતો, અને શોધ પંચનામું સ્પષ્ટપણે ઈરાદો દર્શાવે છે. મરણ જનારને આરોપીઓ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે તેઓ ઘટનાસ્થળે આવી રહ્યા છે, જેમણે બદલામાં તેમના ફરિયાદી ભાઈને જાણ કરી હતી અને તેથી, ભાઈ સદર સ્થળે આવ્યા હતા અને તેમની હાજરીમાં ઘટના બની હતી. તમામ આરોપી વ્યક્તિઓ મોટરસાઈકલ પર આવ્યા હતા અને અન્ય નજરે જોનાર સાક્ષીઓના પુરાવા અને ડૉક્ટરના સમર્થનકારી પુરાવા સાથે, નોંધાયેલી હિસ્ટ્રી સાથે હત્યા સાબિત થાય છે. એ.પી.પી. એ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે હથિયારની રિકવરી

ઝાડીઓમાંથી કરવામાં આવી હતી, જે સામાન્ય જનતા માટે સુલભ ન હતી અને તેથી, આરોપીઓને ઘટના સાથે જોડવા માટે તેના પર વિશ્વાસ કરવો જરૂરી છે અને આમ, અપીલ ફગાવી દેવા અનુરોધ કર્યો હતો.

૭.૩ વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી ડાભીએ નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:—

(૧) બલવીરસિંહ વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય, (૨૦૧૯) ૧૫

એસ.સી.સી. ૫૯૯

(૨) મોહમ્મદ નૌશાદ વિરુદ્ધ રાજ્ય (દિલ્લી એનસીટી),

(૨૦૨૪) ૧૨ એસ.સી.સી. ૪૯૪

(૩) મુકેશ વિરુદ્ધ રાજ્ય (દિલ્લી એનસીટી), (૨૦૧૭) ૬

એસ.સી.સી. ૧

(૪) ભરતસિંહ પ્રતાપસિંહ પરમાર વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૦૯

એસસીસી ઓનલાઈન ગુજ ૪૯૯૮

૮. રજૂ કરાયેલી દલીલોના આધારે અને રેકૉર્ડના અવલોકન પરથી, જણાય છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ – કાનજીભાઈ લવજીભાઈ વેગડ, ફરિયાદી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ – વિપુલભાઈ બાનાભાઈ સોલંકી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ – શંભુભાઈ ખોડાભાઈ વેગડની નજરે જોનાર સાક્ષીઓ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી. આરોપીઓ દ્વારા નાણાંની માંગણી સંબંધે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપવા માટે મરણ જનારના ભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ – અરવિંદ લવજીભાઈ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩ – કિશોરભાઈ શામજીભાઈની એ હકીકતને સમર્થન આપવા માટે તપાસ કરવામાં આવી હતી કે તેમને ઘટનાના

હેતુની જાણ હતી અને તેઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ – અરવિંદભાઈ લવજીભાઈ સાથે મોટરસાઈકલ પર સરકારી હોસ્પિટલ ગયા હતા.

૯. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ થી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૮ ની પંચ સાક્ષીઓ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૯ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ ડૉક્ટર સાક્ષીઓ હતા, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦ સ્થાનિક એફએસએલ અધિકારી હતા. પીએસઓ તરીકે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭, કેસની તપાસ કરનાર પોલીસ સાક્ષી તરીકે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ અને ચાર્જશીટ દાખલ કરનાર તપાસ અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ની ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦ – પ્રણવ મહેન્દ્રકુમાર, ભારતીય એરટેલના નોડલ ઓફિસર હતા, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧, આઈડિયા સેલ્યુલરના નોડલ ઓફિસર હતા.

૧૦. બચાવપક્ષ તરફથી, આરોપીઓએ બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧ – રમેશભાઈ દિલાવર અને બચાવપક્ષના સાક્ષી ૨ – સંજયસિંહ ધ્રુવસિંહ ગોહિલની તપાસ કરી હતી.

૧૧. આરોપીઓના વિશેષ નિવેદનમાં, તેઓએ તમામ મહત્વપૂર્ણ પુરાવાઓનો ઇનકાર કર્યો છે, જેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો અને જણાવ્યું છે કે તેઓ નિર્દોષ છે અને તેમને ખૂબ જ ગંભીર ગુનામાં ખોટી રીતે સંડોવી દેવામાં આવ્યા છે. આરોપી નં. ૧ એ જણાવ્યું હતું કે તેમણે મરણ જનારને છરીનો કોઈ ઘા માર્યો ન હતો, કે તે સમયે શકિતસિંહ રઘુભા, ચનુભા @ છનુભા મનુભાઈ ગોહિલ કે વનરાજસિંહે મરણ જનારને પકડ્યો ન હતો. મરણ જનારે તેમની પાસેથી કોઈ નાણાં ઉછીના લીધા ન

હતા. સાચા આરોપીઓ મળી શક્યા ન હતા અને તેથી, રાજકીય દુશ્મનાવટ હેઠળ તેમને ગુનામાં ખોટી રીતે ફસાવી દેવામાં આવ્યા છે. આરોપી નં. ૨ એ પોતાને નિર્દોષ ગણાવતા, આરોપી નં. ૧ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનનું જ પુનરાવર્તન કર્યું છે.

૧૨. આરોપી નં. ૩ એ આરોપી નં. ૧ અને ૨ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનને અનુરૂપ થઈને વધુમાં જણાવ્યું છે કે તેઓ ઘટના સમયે અને ઘટનાસ્થળે હાજર ન હતા, તે સમયે ચૈત્ર મહિનો હોવાથી તેઓ ગામના ભુવા સાથે અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે હતા અને તેઓ સાંજે ૦૭:૦૦ થી ૧૧:૩૦ વાગ્યા સુધી તેમના સમાજના માતાજીના મઢમાં હતા અને રાજકીય અદાવતના કારણે તેમને આ બાબતમાં ખોટી રીતે ફસાવી દેવામાં આવ્યા છે. આરોપી નં. ૪ એ તેમના નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે તેઓ પણ તે દિવસે સાંજે ૦૭:૦૦ થી ૧૧:૩૦ વાગ્યા દરમિયાન માતાજીના મઢમાં હતા અને તેમની સાથે આરોપી નં. ૩ હતા, વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ખોટી રીતે ફસાવવાનું કારણ રાજકીય અદાવત છે.

૧૩. આરોપી નં. ૫ એ ઘટનાનો ઇનકાર કર્યો છે અને પોતાને નિર્દોષ ગણાવીને આરોપી નં. ૧ અને ૨ દ્વારા જણાવ્યા મુજબનું નિવેદન આપ્યું છે અને વધુમાં જણાવ્યું છે કે તેઓ ઘટના સમયે અને સ્થળે હાજર ન હતા અને તેઓ ગામના વીરભદ્રસિંહના વાડામાં અન્ય મિત્રો સાથે વોલીબોલ રમી રહ્યા હતા. આ આરોપીએ પણ ગંભીર ગુનામાં રાજકીય અદાવતના કારણે ખોટી સંડોવણી થઈ હોવાનું જણાવ્યું છે. આરોપી નં. ૬ એ પોતાની નિર્દોષતાનો દાવો કરતા જણાવ્યું હતું કે તેમને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યા છે, તેમણે મરણ જનારને પકડ્યા ન

હતા અને તેવા સંજોગોમાં, કોઈએ પણ મરણ જનારને છરીનો ઘા માર્યો ન હતો, કે તેમણે કોઈને ઉશ્કેર્યા કે મદદગારી કરી ન હતી. ગંભીર ગુનામાં ખોટી સંડોવણીનું કારણ રાજકીય અદાવત છે.

૧૪. રજૂ કરાયેલી દલીલો અને સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળના આરોપીઓના નિવેદનને ધ્યાનમાં રાખીને, ઘડવામાં આવેલા આરોપ અનુસાર કેસની તપાસ કરવા માટે સાક્ષીઓના પુરાવાનું વિશ્લેષણ કરવું જરૂરી બનશે, જેના દ્વારા આરોપીઓ સામે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨, ૧૪૩, ૧૪૭, ૧૪૮ અને ૧૪૯ હેઠળ એવા આધારે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે તમામ આરોપીઓએ ગેરકાયદે મંડળી રચીને મદદગારીમાં ફરિયાદીના ભાઈ – ભૂપતભાઈ પાસેથી રૂ. ૭,૦૦૦/- ની રકમ વસૂલ કરવાના હેતુથી ષડયંત્ર રચ્યું હતું, તેમ છતાં રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધેલા અગાઉથી પરત કરી દેવામાં આવ્યા હતા. આરોપી નં. ૧ – ગોહિલ જયદેવસિંહ ફતુભાએ તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ, કોળિયાક ગામના 'ઢોરા' ખાતે આશરે ૨૧:૫૦ વાગ્યે હાથમાં છરી રાખીને મારી નાખવાના ઈરાદા સાથે છાતી પર છરીનો ઘા મારીને સામાન્ય ઉદ્દેશ પાર પાડ્યો હતો, જ્યારે અન્ય આરોપીઓએ મરણ જનારને પકડી રાખ્યો હતો. જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટના જાહેરનામાના ભંગ બદલ આરોપીઓ સામે ગુજરાત પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ પણ કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.

૧૫. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ – મગનભાઈ સુરાભાઈની પંચ સાક્ષી તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી. તેમણે જણાવ્યું હતું કે તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ, પોલીસે તેમને ભૂપતભાઈના કેસમાં પંચનામા માટે પંચ તરીકે રહેવા બોલાવ્યા હતા. તેઓ

પોલીસ અને વિક્રમભાઈ સાથે ત્યાં પહોંચ્યા હતા. પંચ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે પોલીસે ભૂપતભાઈના મૃત્યુ અંગે પૂછપરછ કરી હતી, તેમણે પોલીસને જણાવ્યું હતું કે તેમની હાજરીમાં હત્યા થઈ હતી. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તે સિવાય, તેમણે અન્ય કોઈ હકીકતો જણાવી ન હતી, કે પોલીસે તેમને અન્ય કોઈ બાબત પૂછી ન હતી. જ્યારે તેઓ ત્યાં હાજર હતા, ત્યારે સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે કાનજી લવજી વેગડ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ ફરિયાદી) હાજર ન હતા. કાનજીભાઈએ પોલીસને ઘટનાસ્થળ બતાવ્યું હતું અને સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે ઘટનાસ્થળ કાનજીભાઈ દ્વારા પાનની દુકાન તરીકે બતાવવામાં આવ્યું હતું, જે કુડા રોડ પર હતી અને તે દુકાન એક મુસ્લિમ માણસની હતી. તેઓ પાનની દુકાનની દિશા યાદ રાખી શક્યા ન હતા પરંતુ જણાવ્યું હતું કે પૂર્વ તરફ કોળિયાક તરફનો રસ્તો હતો, પશ્ચિમ તરફ ઘોઘા રોડ હતો અને ઉત્તર તરફ કુડા રોડ હતો અને દક્ષિણ તરફ વાઘરી સમુદાયના એક વ્યક્તિની દુકાન હતી. તેઓ પાનની દુકાનના માલિકનું નામ જાણતા ન હતા, કે વાઘરી સમુદાયના વ્યક્તિનું નામ પણ જાણતા ન હતા.

૧૬. સાક્ષી મુજબના પુરાવા એક પંચ સાક્ષી તરીકે નોંધવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ તેમના જણાવ્યા મુજબ, જ્યારે પોલીસે પૂછપરછ કરી હતી, ત્યારે તેઓ જણાવી રહ્યા છે કે તેમની હાજરીમાં હત્યા થઈ હતી. સાક્ષીએ આરોપી વ્યક્તિનું નામ હત્યારા તરીકે આપ્યું નથી. સાક્ષીના જણાવ્યા અનુસાર, ફરિયાદી – કાનજી લવજી વેગડ દ્વારા ઘટનાસ્થળ 'પાનનો ગણો' તરીકે બતાવવામાં આવ્યું હતું. પંચનામું આંક ૩૦ પર પુરાવામાં મૂકવામાં આવ્યું હતું. સાક્ષીએ પોતાની ઉલટતપાસમાં જણાવ્યું હતું કે છેલ્લા ૬ વર્ષથી તેઓ કોળિયાક ગામે રહેતા હતા

અને તે પહેલાં તેઓ ખોયડાદ ગામે રહેતા હતા. તેઓ હીરા ઘસનાર હતા અને તેમના કામનો સમય સવારના ૭.૩૦ વાગ્યાનો હતો અને બપોરે તેઓ જમવા માટે આવતા હતા અને બપોરે ૨ વાગ્યે તેઓ પોતાનું કામ ફરી શરૂ કરતા હતા અને સાંજે ૯:૦૦ વાગ્યે ઘરે પરત આવતા હતા. તેમના કામનું સ્થળ કોળિયાક ખાતે હતું. તેઓ પોતાની માલિકીનું કારખાનું ધરાવે છે. સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ ગુંદીથી કોળિયાકનું અંતર ૧ કિમી હતું.

૧૭. પંચ સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે કાનજીભાઈ તેમને બોલાવવા આવ્યા હતા, જેમને તેઓ છેલ્લા ૫ વર્ષથી ઓળખતા હતા. તેઓ ભાગીદારીમાં હીરાનું કારખાનું ધરાવતા હતા, જ્યારે કાનજીભાઈએ તેમને બોલાવ્યા ત્યારે તેઓ કારખાનામાં હતા. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે જ્યારે તેમણે ઘટનાસ્થળના પંચનામા પર સહી કરી હતી, ત્યારે તેમણે લોહીના કોઈ ડાઘ કે અન્ય કોઈ નિશાન જોયા ન હતા. તેમણે એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે પોલીસે ઘટનાસ્થળેથી કોઈ નમૂના લીધા ન હતા. તેઓ લગભગ ૧૫ મિનિટ સુધી સ્થળ પર રહ્યા હતા. તેમણે એમ પણ જણાવ્યું હતું કે તેઓ જે કંઈ જાણતા હતા, તે તેમણે પોલીસને જણાવ્યું હતું. તેમણે એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે તેમણે ઘટના જોઈ નથી. સાક્ષીએ એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે મરણ જનાર કોળી સમુદાયના હતા અને તેઓ પણ તે જ કોળી સમુદાયના હતા અને તેથી તેમણે ખોટા પુરાવા આપ્યા છે.

૧૮. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ ના પુરાવાની એકંદર મૂલવણી પરથી એવો નિષ્કર્ષ નીકળે છે કે સાક્ષીએ પોલીસને જણાવ્યું હતું કે તેમની હાજરીમાં હત્યા થઈ હતી, પરંતુ સાક્ષીએ આરોપીઓનું નામ આપ્યું નથી. ફરિયાદી – કાનજીભાઈ દ્વારા જે

ઘટનાસ્થળ બતાવવામાં આવ્યું છે તે પાનનો ગણો હતો. કાનજીભાઈ (ફરિયાદી) અને આ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ બંને હીરાના કારખાનામાં ભાગીદાર છે. ઘટનાસ્થળે, પંચ સાક્ષીએ લોહીના કોઈ નિશાન કે અન્ય કોઈ નોંધપાત્ર બાબત નોંધી ન હતી. તેમના જણાવ્યા મુજબ પોલીસે ઘટનાસ્થળેથી કોઈ નમૂના એકત્ર કર્યા ન હતા. જો આ સાક્ષી પર વિશ્વાસ કરવામાં આવે, તો ઘટનાસ્થળ 'પાનનો ગણો' એટલે કે પાનની દુકાન છે જ્યારે ફરિયાદપક્ષનો કેસ 'ઢોરા' છે. વધુમાં તેઓ કહે છે કે તેમણે ઘટના જોઈ હતી, જેનો અર્થ એ થાય છે કે તેઓ ફરિયાદીની સાથે રહ્યા હોત. આ સાક્ષીની જુબાની એ અવલોકન કરવામાં સમર્થન આપશે કે ફરિયાદપક્ષ કેટલીક એવી હકીકતો છુપાવી રહ્યું છે જે ફરિયાદપક્ષ ટ્રાયલ દરમિયાન રેકૉર્ડ પર લાવવા માંગતું નથી.

૧૯. આંક ૧૬ ખાતે આંક ૧૫ ના પંચનામા માટેના ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ – અજયસિંહ જાડેજાને પ્રતિકૂળ (હોસ્ટાઈલ) જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. તેમણે એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે પોલીસ કોન્સ્ટેબલ – ભરત જેઠાભાઈ દાવડા, બકલ નં. ૧૨૯ એ તેમની હાજરીમાં મરણ જનાર ભૂપત લવજી વેગડના કપડાં રજૂ કર્યા હતા જેમાં શર્ટ, પેન્ટ, બનિયાન અને નિકર તથા મરણ જનારના લોહીના નમૂના ધરાવતી એક સીલબંધ બોટલ અને નાની સીલબંધ બોટલમાં રૂનું પૂમડું સામેલ હતું. સાક્ષીએ તેમની હાજરીમાં ગુંદીવડાના રહેવાસી આરોપી નં. ૨ – હરદેવસિંહ ફતુભા ગોહિલની ધરપકડનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો.

૨૦. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ – રઘુભા વજુભા રાઠોડે ગુંદીવડાના આરોપી નં. ૧ – જયદેવસિંહ @ મુન્નો ફતુભા ગોહિલના ધરપકડ પંચનામાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને

આરોપી નં. ૧ ના કપડાં તરીકે બંને બાજુ ખિસ્સાવાળા વાદળી રંગના આખી બાંયના શર્ટ અને કથ્થઈ રંગના જીન્સ પેન્ટની રજૂઆત સંબંધેના આંક ૧૮ ના પંચનામાનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો.

૨૧. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪ – મહેબૂબભાઈ હાજીભાઈ સરવૈયા પ્રતિકૂળ (હોસ્ટાઈલ) થઈ ગયા હતા અને આંક ૧૫ ના પંચનામાને સમર્થન આપ્યું ન હતું, જે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨ ના પુરાવામાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૪ તરીકે આ સાક્ષીએ ગુનામાં વપરાયેલા વાહન સંબંધેના આંક ૨૦ ના પંચનામાનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો. સાક્ષીએ ગુંદીવડાના રહેવાસી આરોપી નં. ૩ – ગોહિલ વનરાજસિંહ મહાવીરસિંહ @ મદુભા દ્વારા રજૂ કરાયેલી જીજે-૦૪ એએમ-૮૬૭૭ રજીસ્ટ્રેશન નંબરવાળી મોટરસાઈકલનો ઇનકાર કર્યો હતો અને ગુંદીવડાના આરોપી નં. ૨ – ગોહિલ શકિતસિંહ રઘુભા પાસેથી હીરો હોન્ડા જીજે-૦૪ વીકે-૬૬૩ જમ કરવાનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો.

૨૨. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૫ – વિજયસિંહ ગોહિલની આંક ૧૮ ના પંચનામા માટે તપાસ કરવામાં આવી હતી. તેમણે ફરિયાદપક્ષને સમર્થન આપ્યું નથી. પ્રતિકૂળ થયેલા પંચ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૬ – સલીમભાઈ અબ્દુલભાઈ સોરઠિયાએ આંક ૨૦ ને સમર્થન આપ્યું ન હતું.

૨૩. પંચ સાક્ષીઓ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન ન આપતા હોવાના પ્રકાશમાં અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ ના પુરાવા મુજબ, પંચ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હોવા છતાં, ફરિયાદીના ભાગીદાર હોવા છતાં ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી, જેમણે પોલીસને ઘટના જોઈ હોવાનું જણાવ્યું હોવા છતાં પોલીસે તેમનું

નિવેદન નોંધ્યું નથી, આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, ફરિયાદી અને અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવાની તપાસ અને વિશ્લેષણ કરવાની જરૂર છે.

૨૪. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ ફરિયાદી – કાનજીભાઈ લવજીભાઈ વેગડ છે જેઓ પોતાને પોતાના મોટા ભાઈ – ભૂપતભાઈની હત્યાના નજરે જોનાર સાક્ષી ગણાવે છે. ફરિયાદી પોતાના પરિવાર સાથે કોળિયાક ગામે રહે છે અને હીરાનું કારખાનું ચલાવે છે. તેઓ ૩ ભાઈઓ અને ૧ બહેન છે. મરણ જનાર ભૂપતભાઈ સૌથી મોટા ભાઈ હતા જેઓ 'મેજિક' નામનું વાહન ચલાવીને પોતાની આજીવિકા મેળવતા હતા. સાક્ષીના નાના ભાઈ અરવિંદ છે જે અપરિણીત છે, તેમની માતાનું અવસાન થયું છે.

૨૪.૧ ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ, ઘટના તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ બની હતી. તેમના જણાવ્યા મુજબ, રાત્રે ૯.૩૯ વાગ્યે, તેમને તેમના મોટા ભાઈ – ભૂપતભાઈનો ફોન આવ્યો હતો, જેમણે તેમની ઉપલબ્ધતાના સ્થળ વિશે પૂછપરછ કરી હતી. તેનો તેમણે જવાબ આપ્યો કે તેઓ કારખાનામાં હતા. તેથી ભૂપતભાઈએ તેમને પોતાની પાસે આવવા કહ્યું અને જ્યારે ફરિયાદીએ સ્થળ વિશે પૂછ્યું, ત્યારે ભૂપતભાઈએ તેમને "ઢોરે" આવવા જણાવ્યું. ફરિયાદીએ જણાવ્યું કે તેમણે ભૂપતભાઈ પાસેથી એ પણ પૂછપરછ કરી હતી કે શું બન્યું હતું અને તેમણે તેમને શા માટે બોલાવ્યા હતા. તે સમયે, ભૂપતભાઈએ ફરિયાદીને કહ્યું કે હરદેવસિંહ (આરોપી ૨) તેમને ધમકી આપી રહ્યો હતો, જેમણે તેમને જ્યાં હતા ત્યાં જ રહેવા કહ્યું હતું, અને તેથી, ફરિયાદીએ ભૂપતભાઈને ચિંતા ન કરવાની ખાતરી આપી હતી અને તેઓ સદર સ્થળે પહોંચશે.

૨૪.૨ ફરિયાદીના પુરાવામાં ઉલ્લેખ છે કે તેમને રાત્રે ૯.૩૫ વાગ્યે મરણ જનાર ભાઈનો ફોન આવ્યો હતો, જેમણે આરોપી – હરદેવસિંહ તેમને ધમકી આપી રહ્યો હોવાનું અને જ્યાં હતા ત્યાં જ રહેવા કહ્યું હોવાનું જણાવીને ઢોરા ખાતે આવવા કહ્યું હતું. તેથી તે મુજબ ફરિયાદી તેમને ખાતરી આપે છે કે તેઓ ત્યાં પહોંચશે.

૨૫. ફરિયાદીના વધુ પુરાવામાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે ત્યારબાદ, મોટરસાઈકલ પર ૨-૩ મિનિટમાં, તેઓ "ઢોરે" પહોંચ્યા. ફરિયાદીએ જણાવ્યું કે "ઢોરે" તેમના ગામમાં છે, અને તેમણે જોયું કે તેમના ભાઈ ભૂપતભાઈ તેમની મેજિક રિક્ષા સાથે ત્યાં ઊભા હતા. ફરિયાદીએ તેમની પાસેથી પૂછપરછ કરી કે શું કારણ હતું અને તે તેમને શા માટે ધમકી આપી રહ્યો હતો. તેથી ભૂપતભાઈએ તેમને કહ્યું કે અગાઉ, તેમણે હરદેવસિંહ પાસેથી રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધા હતા અને સદર રકમ પરત આપી દીધી હોવા છતાં, હરદેવસિંહે તેમને ધમકી આપી હતી અને તે તેમને મારવા આવી રહ્યો હતો. તેથી ફરિયાદીએ ભૂપતભાઈને કહ્યું કે તેમણે હરદેવસિંહ સાથે વાત ન કરવી જોઈએ અને હરદેવસિંહ સાથે જે કંઈ વાત કરવાની હશે તે તેમના દ્વારા કરવામાં આવશે.

૨૬. આમ, અહીં પુરાવા દર્શાવે છે કે મરણ જનાર અહીં ફરિયાદી ભાઈને અગાઉ આરોપી – હરદેવસિંહ પાસેથી રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધા હોવાની જાણ કરે છે અને આરોપીએ તેમને ધમકી આપી હોવાથી અને તેમને મારવા આવી રહ્યો હોવાથી, ફરિયાદીએ તેમના મોટા ભાઈને આરોપી સાથે વાત ન કરવા અને તેના બદલે પોતાને વાત કરવા દેવા સાવચેત કર્યા હતા. ફરિયાદીનું આ વર્તન તેમજ ભાઈ સાથે ફોન પર થયેલી તેમની વાતચીત સૂચવે છે કે મરણ જનાર દ્વારા ઉછીના

લીધેલા નાણાં વિશે તેમને પ્રથમ વખત જાણ થઈ હતી, તેઓ મોટા ભાઈનું રક્ષણ કરવા અને ભાઈ વતી વાત કરવા માટે ત્યાં આવ્યા હતા અને ભાઈને ખાતરી આપી હતી કે તેઓ આરોપી – હરદેવસિંહનો પ્રતિકાર કરશે. અહીં આરોપીઓ તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ઝાલા દ્વારા રજૂઆત કરવામાં આવી છે તેમ નોંધવું સુસંગત બને છે કે ફોન પર, ફરિયાદીને હરદેવસિંહ દ્વારા આપવામાં આવેલી ધમકી વિશે જાણ કરવામાં આવી હતી. તેમના પોતાના ગામમાં આવેલા સ્થળે આવ્યા પછી પણ, મરણ જનારે ધમકી વિશે અને આરોપી હરદેવસિંહ તેમને મારવા માટે ત્યાં આવશે તે હકીકતનું પુનરાવર્તન કર્યું હતું. તેમ છતાં, ફરિયાદીએ સદર ધમકી વિશે પોલીસને જાણ કરી ન હતી અને ફરિયાદી પોતાની મેળે તે સ્થળે ગયા હતા. તેમણે તેમના ગામના અન્ય લોકોને પણ સાવચેત કર્યા ન હતા.

૨૭. ફરિયાદીના નોંધાયેલા વધુ પુરાવામાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે ૧૦ મિનિટ પછી, હરદેવસિંહ ફતુભા (આરોપી ૨), મહેન્દ્રસિંહ રઘુભા (આરોપી ૬), જયદેવસિંહ ફતુભા (આરોપી ૧) અને શકિતસિંહ રઘુભા (આરોપી ૫), આ ચારેય બે મોટરસાઈકલ પર ત્યાં આવ્યા હતા. અહીં પુરાવો બે મોટરસાઈકલ પર ઘટનાસ્થળે ચાર વ્યક્તિઓ આવવાનો છે.

૨૮. આરોપીઓ ત્યાં આવ્યા પછી, ફરિયાદીએ હરદેવસિંહ (આરોપી ૨) ને પૂછ્યું કે તેઓ તેમના ભાઈને શા માટે ધમકી આપી રહ્યા છે અને ગાળો બોલવાનું બંધ કરવા કહ્યું. તેના પર, હરદેવસિંહ તેમને ડાહ્યા ન થવાનું કહ્યું, અને પૂછ્યું કે તેમને પ્રશ્ન કરવાની જરૂર નથી. તેથી, જવાબમાં ફરિયાદીએ હરદેવસિંહને કહ્યું કે ભૂપતભાઈ તેમના મોટા ભાઈ છે અને તેથી, તેઓ તેમને પૂછી શકે છે. ફરિયાદીએ

હરદેવસિંહને એમ પણ કહ્યું કે તેમણે ધીરેલા નાણાં ચૂકવી દેવામાં આવ્યા હતા, તે સમયે હરદેવસિંહે જવાબ આપ્યો કે તેમણે વ્યાજ તરીકે રૂ. ૭,૦૦૦/- વસૂલવાના છે અને વ્યવહાર ભૂપતભાઈ સાથે થયો હતો અને આરોપીએ ફરિયાદીને વધુ પડતા સ્માર્ટ ન બનવા કહ્યું કારણ કે નાણાં મરણ જનાર પાસેથી વસૂલવાના હતા. એમ કહીને, ફરિયાદીએ જણાવ્યું કે હરદેવસિંહે ગાળો આપી અને ફરિયાદીનો કોલર પકડ્યો. તે સમયે, મહેન્દ્રસિંહ રઘુભા (આરોપી ૬) ફરિયાદીની બાજુમાં ઊભા હતા અને મરણ જનાર ભૂપતભાઈની બાજુમાં જયદેવસિંહ ફતુભા (આરોપી ૧) અને શક્તિસિંહ રઘુભા (આરોપી ૫) ઊભા હતા અને તે બંને ભૂપતભાઈ સાથે બોલાચાલી કરી રહ્યા હતા. ફરિયાદીએ જણાવ્યું કે, હરદેવસિંહ (આરોપી ૨) અને મહેન્દ્રસિંહ (આરોપી ૬) તેમની સાથે બોલાચાલી કરી રહ્યા હતા, તે સમયે વનરાજસિંહ મદુભા (આરોપી ૩) અને છનુભા મનુભા (આરોપી ૪) સાથે ત્રીજી મોટરસાઈકલ આવી હતી.

૨૯. એક ફરિયાદી તરીકે સાક્ષીના પુરાવા, આમ, સૂચવે છે કે તેમને હરદેવસિંહ સાથે બોલાચાલી થઈ હતી જેમણે તેમને રૂ. ૭,૦૦૦/- ની ચુકવણીની બાબતમાં દખલ ન કરવા કહ્યું હતું કારણ કે વ્યવહાર તેમના મોટા ભાઈ – ભૂપતભાઈ સાથે હતો. ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ, હરદેવસિંહે તેમનો કોલર પકડ્યો હતો, તે સમયે મહેન્દ્રસિંહ રઘુભા (આરોપી ૬) ફક્ત ત્યાં ઊભા હતા. ફરિયાદીએ આરોપી ૬ દ્વારા કરવામાં આવેલા કોઈ પ્રત્યક્ષ કૃત્ય કે ઉચ્ચારણનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી. ફરિયાદીના જણાવ્યા અનુસાર, આરોપી ૧ અને આરોપી ૫ તેમના ભાઈ ભૂપતભાઈ પાસે હતા, જ્યારે તેમણે જણાવ્યું કે આરોપી ૨ અને આરોપી ૬ તેમની

સાથે તકરાર કરી રહ્યા હતા. ઘટનાસ્થળે બે મોટરસાઈકલ પર શરૂઆતમાં પ્રવેશ સાથે આરોપી ૧, આરોપી ૨, આરોપી ૫ અને આરોપી ૬ ની હાજરી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી દ્વારા દર્શાવવામાં આવી છે. તે સમય સુધી, એકમાત્ર કૃત્ય આરોપી ૨ ફરિયાદીને ગાળો આપતા તેમનો કોલર પકડી રાખવાનું હતું અને આરોપી ૧ અને આરોપી ૫ એટલે કે જયદેવસિંહ ફતુભા અને શકિતસિંહ રઘુભા મરણ જનાર ભૂપતભાઈ સાથે બોલાચાલી કરી રહ્યા હતા. અહીં ઘા મારવા માટે કોઈ હથિયારનો ઉપયોગ થયો નથી.

૩૦. આરોપી ૩ અને આરોપી ૪, વનરાજસિંહ મનુભા અને છનુભા મદુભા સાથે ત્રીજી મોટરસાઈકલ આવ્યા પછી, તેઓ બંને આરોપી ૧ અને આરોપી ૫ પાસે ગયા અને ચારેય એટલે કે આરોપી ૧, આરોપી ૫, આરોપી ૩ અને આરોપી ૪ એ ભૂપતભાઈ સાથે તકરાર કરી, તે સમયે ફરિયાદીએ તેમની તરફ જવાનો પ્રયત્ન કર્યો, પરંતુ મહેન્દ્રસિંહ રઘુભા (આરોપી ૬) એ તેમને પકડી રાખ્યા હતા. હવે ફરિયાદીનો એવો કેસ છે કે, શકિતસિંહ રઘુભા (આરોપી ૫), વનરાજસિંહ મદુભા (આરોપી ૩), છનુભા મનુભા (આરોપી ૪), તે ત્રણેય જણાએ ભૂપતભાઈને પકડી રાખ્યા હતા અને તે સમયે જયદેવસિંહ ફતુભા (આરોપી ૧) એ તેમની કમરમાંથી છરી કાઢી અને ભૂપતભાઈની છાતી પર છરીનો જોરદાર ઘા માર્યો હતો. ફરિયાદીને તે સમયે લાગ્યું કે આ આરોપીઓ તેમને પણ મારી નાખશે અને તેથી તેઓ હરદેવસિંહ અને મહેન્દ્રસિંહ આરોપી ૨ અને આરોપી ૬ ની પકડમાંથી પોતાને છોડાવીને પોતાના ઘર તરફ દોડ્યા હતા. ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે થોડું અંતર કાપ્યા પછી, તેઓ પાછા આવ્યા અને જોયું કે તમામ છ જણા મોટરસાઈકલ પર

ગુંદી ગામ તરફ ભાગી ગયા હતા. તેમના ભાઈ ભૂપત જમીન પર તરફડી રહ્યા હતા, તે સમયે તેમના ગામના શંભુભાઈ અને વિપુલભાઈ ત્યાં આવ્યા, વિપુલભાઈ તેમના ભાઈને નજીકના સરકારી દવાખાનામાં લઈ ગયા, જે તેમના ગામમાં હતું અને ૨-૫ મિનિટમાં ડૉક્ટરે તેમના ભાઈને મૃત જાહેર કર્યા.

૩૧. આ છાતી પર એક જ ઘાનો કેસ છે. આરોપીઓએ આઈપીસીની કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચતા કલમ ૩૦૨ હેઠળ કેસનો સામનો કર્યો હતો. તે સંદર્ભમાં એ નોંધવું જરૂરી છે કે મહેશ બાલમિકી વિરુદ્ધ એમ.પી. રાજ્ય, (૨૦૦૦) ૧ એસ.સી.સી.

૩૧૯ ના કેસમાં નોંધ્યા મુજબ એવો કોઈ સિદ્ધાંત નથી કે એક જ ઘાના તમામ કેસોમાં આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ લાગુ પડતી નથી અને ગુનાના પ્રકાર સંબંધેનો પ્રશ્ન દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે નક્કી કરવાનો રહે છે. ઈજાનું સ્વરૂપ, શરીરનો મહત્વપૂર્ણ અને બિન-મહત્વપૂર્ણ ભાગ, વપરાયેલું હથિયાર અને જે સંજોગોમાં ઈજા થઈ હતી તે સંજોગો અને જે રીતે ઈજા પહોંચાડવામાં આવી હતી તે રીત, ગુનેગારના જરૂરી ઈરાદા અથવા જ્ઞાનને નક્કી કરવા માટેના સુસંગત પરિબલો છે. પેરાગ્રાફ ૯ માં નીચે મુજબ નોંધવામાં આવ્યું હતું:-

"૯. એક જ ઘાની દલીલના સંદર્ભમાં, એ નિર્દેશ કરવો જરૂરી છે કે એવો કોઈ સિદ્ધાંત નથી કે એક જ ઘાના તમામ કેસોમાં આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ આકર્ષાતી નથી. એક જ ઘા, કેટલાક કેસોમાં, આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠરાવી શકે છે, કેટલાક કેસોમાં આઈપીસીની કલમ ૩૦૪ હેઠળ અને કેટલાક અન્ય કેસોમાં આઈપીસીની કલમ ૩૨૬ હેઠળ દોષિત ઠરાવી શકે છે. ગુનાના સ્વરૂપ અંગેનો પ્રશ્ન દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગોના આધારે નક્કી કરવાનો હોય છે. ઈજાનું સ્વરૂપ, તે શરીરના મહત્વપૂર્ણ અથવા બિન-મહત્વપૂર્ણ ભાગ પર છે કે કેમ, વપરાયેલું હથિયાર, જે સંજોગોમાં ઈજા પહોંચાડવામાં આવી છે તે સંજોગો અને જે રીતે ઈજા પહોંચાડવામાં આવી છે તે રીત તમામ સુસંગત પરિબલો છે જે ગુનેગારના જરૂરી ઈરાદા અથવા જ્ઞાન અને તેના દ્વારા આચરવામાં

આવેલા ગુનાને નક્કી કરવા માટે ધ્યાને લઈ શકાય છે. પ્રસ્તુત કેસમાં, મરણ જનાર પોતાને બચાવવામાં અસમર્થ બન્યા હતા કારણ કે તેમને અપીલકર્તાના સાથીદારો દ્વારા પકડી રાખવામાં આવ્યા હતા, જેમણે એક જ હોવા છતાં ઉપર જણાવેલ વર્ણન મુજબનો ઘાતક ઘા માર્યો હતો. આ હકીકતો સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે અપીલકર્તાનો મરણ જનારને મારી નાખવાનો ઇરાદો હતો. ગમે તે સંજોગોમાં, તેમને સુરક્ષિત રીતે એ જ્ઞાન આભારી ગણી શકાય કે તેમના દ્વારા મારવામાં આવેલો છરીનો ઘા એટલો નિકટવર્તી જોખમી હતો કે તેનાથી તમામ સંભાવનાઓમાં મૃત્યુ અથવા એવી શારીરિક ઈજા થવી જોઈએ જેનાથી મૃત્યુ નીપજવાની સંભાવના હોય."

૩૨. ફરિયાદીના પુરાવા પરથી, તે જયદેવસિંહ ફતુભા (આરોપી ૧) હતા જેમણે તેમના મરણ જનાર ભાઈની છાતી પર છરીનો ઘા માર્યો હતો. આરોપી ૧ તરીકે જયદેવસિંહ એવી વ્યક્તિ છે જેઓ શરૂઆતમાં આરોપી ૨, આરોપી ૫ અને આરોપી ૬ સાથે આવ્યા હતા. આરોપી ૩ અને આરોપી ૪ ઘટનાસ્થળે પહોંચ્યા તે પહેલાં, ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ, આરોપીઓ દ્વારા ફરિયાદી અને મરણ જનાર ભાઈ ભૂપતભાઈ સાથે બોલાચાલી થઈ હતી. તે સમયે, ફરિયાદપક્ષના કેસ મુજબ જયદેવસિંહ પાસે છરી હોત, પરંતુ તેમણે તેમાંથી કોઈને પણ એટલે કે ફરિયાદી કે મરણ જનારને કોઈ ઘા માર્યો ન હતો. ફરિયાદીનું વર્તન ખૂબ જ શંકાસ્પદ બને છે કારણ કે તેઓ એવી વ્યક્તિ હતા જેઓ તેમના મોટા ભાઈ— ભૂપતભાઈ વતી વાત કરવા આવ્યા હતા. ફરિયાદી ભાઈ તરીકે ભૂપતભાઈએ હરદેવસિંહ પાસેથી ઉછીના લીધેલા નાણાં વિશે જાણતા ન હતા. છરીનો ઘા હરદેવસિંહે (આરોપી ૨) માર્યો ન હતો. છરીનો ઘા જયદેવસિંહ (આરોપી ૧) ના ફાળે જાય છે. ફરિયાદીને તેમના મરણ જનાર ભાઈ સાથે થયેલી વાતચીત મુજબ આરોપીઓ સાથે વાત કરવામાં અને તકરાર કરવામાં કોઈ ડર ન હતો. ફરિયાદી વાસ્તવમાં હરદેવસિંહ સાથે વાતચીતમાં રોકાયેલા હતા જેમણે તેમને દખલ ન કરવા કહ્યું હતું. તેમ છતાં,

ફરિયાદીએ હરદેવસિંહનો પ્રતિકાર કર્યો, પરંતુ વિચિત્ર રીતે, જ્યારે જયદેવસિંહે તેમના ભાઈને છરીનો ઘા માર્યો, ત્યારે ફરિયાદી તે સ્થળેથી ભાગી ગયા.

૩૩. ફરિયાદીનો એવો કેસ નથી કે તેમણે ઘટનાસ્થળે શંભુભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) અને વિપુલભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) ને જોયા હતા. ફરિયાદી પોતાના ગામ તરફ દોડી રહ્યા છે અને ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ શંભુભાઈ અને વિપુલભાઈ તેમના ગામના લોકો છે, પરંતુ વાસ્તવમાં આ બંને સાક્ષીઓ ગુંદી ગામના છે. ફરિયાદી ઘટનાસ્થળે પાછા ફર્યા ત્યારે તેમણે આરોપીઓને મોટરસાઈકલ પર ગુંદી ગામ તરફ ભાગતા જોયા. તે સમય સુધી, ફરિયાદી ઘટનાસ્થળે શંભુભાઈ અને વિપુલભાઈની હાજરીનો ઉલ્લેખ કરતા નથી. આશ્ચર્યજનક રીતે, ફરિયાદી પોતે તેમના ભાઈને સરકારી દવાખાને લઈ જતા નથી.

૩૪. ફરિયાદી દ્વારા જણાવ્યા મુજબ વિવાદનું કારણ તેમના ભાઈ દ્વારા હરદેવસિંહ પાસેથી ઉછીના લીધેલા રૂ. ૩,૦૦૦/- ની રકમ હતી અને રકમ પરત કરી દીધી હોવા છતાં, હરદેવસિંહ રૂ. ૭,૦૦૦/- ની માંગણી કરી રહ્યા હતા અને તે કારણસર આ ઘટના બની હતી. એ પણ માનવું મુશ્કેલ બને છે કે જ્યારે ફરિયાદી ભાઈ હીરાનું કારખાનું ધરાવતા હોય ત્યારે મરણ જનારે હરદેવસિંહ પાસેથી રકમ ઉછીની લીધી હતી. બંને ભાઈઓનો પરિવાર અડીને રહેતો હતો, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ અરવિંદ નાનો ભાઈ ફરિયાદી સાથે રહેતો હતો. મરણ જનાર ભાઈ, ભાઈ તરીકે ફરિયાદી પાસેથી નાણાં ઉછીના લઈ શક્યા હોત. ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનમાં ફરિયાદ આપવામાં આવી હતી. ફરિયાદ આંક ૪૮ પર પુરાવામાં મૂકવામાં આવી હતી. કોર્ટમાં ફરિયાદીએ ઓળખી બતાવેલી છરી

જયદેવસિંહ (આરોપી ૧) પાસે હોવાનું જણાવ્યું હતું. આઈપીસીની કલમ ૧૪૯ ના ઉપયોગ દ્વારા તમામ આરોપીઓને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. કલમ ૧૪૯ નીચે મુજબ વંચાય છે:—

"૧૪૯. સામાન્ય ઉદ્દેશ પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવેલા ગુના માટે ગેરકાયદે મંડળીનો દરેક સભ્ય દોષિત.— જો ગેરકાયદે મંડળીના સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે સદર મંડળીના કોઈપણ સભ્ય દ્વારા કોઈ ગુનો આચરવામાં આવે, અથવા એવો ગુનો હોય કે જે સદર ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવે તેવી સંભાવના સદર મંડળીના સભ્યો જાણતા હતા, તો દરેક વ્યક્તિ કે જે, તે ગુનો આચરતી વખતે, તે જ મંડળીનો સભ્ય હોય, તે તે ગુના માટે દોષિત છે."

૩૫. સદર કલમમાં આવશ્યક તત્વો છે કે (૧) એક ગેરકાયદે મંડળી હોવી જોઈએ, (૨) ગેરકાયદે મંડળીના કોઈપણ સભ્ય દ્વારા ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવો જોઈએ, (૩) આવો ગુનો મંડળીના સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવ્યો હોવો જોઈએ અથવા એવો હોવો જોઈએ જે મંડળીના સભ્યો જાણતા હતા કે તે આચરવામાં આવે તેવી સંભાવના છે. આરોપી વ્યક્તિઓ હાજર હતા કે કેમ અને તેઓ સામાન્ય ઉદ્દેશ ધરાવતા હતા કે કેમ તે ફરિયાદપક્ષે સ્થાપિત કરવું જરૂરી છે. કોર્ટે જે સુસંગત પ્રશ્નની તપાસ કરવાની છે તે એ છે કે આરોપી ગેરકાયદે મંડળીનો સભ્ય હતો કે નહીં, તેણે વાસ્તવમાં ગુનામાં ભાગ લીધો હતો કે નહીં. સદર કલમમાં પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓની મંડળીને ગેરકાયદે મંડળી તરીકે નિયુક્ત કરવાની જરૂર છે, જેમાં આઈપીસીની કલમ ૧૪૧ માં નિર્દિષ્ટ કરેલા પાંચ ગેરકાયદે ઉદ્દેશોમાંથી એક કે તેથી વધુ ઉદ્દેશોનો સામાન્ય ઉદ્દેશ તરીકે સમાવેશ થાય છે. આઈપીસીની કલમ ૧૪૯ ની લાગુ પડવાની ક્ષમતાનો મુખ્ય પ્રશ્ન

રચનાત્મક જવાબદારી (કન્સ્ટ્રક્ટિવ લાયેબિલિટી) પર આધારિત છે, જે તેના અમલ માટે અનિવાર્ય શરત છે. તેમાં મુખ્યત્વે બે ઘટકો સમાવિષ્ટ છે:

(૧) પાંચ કે તેથી વધુ સભ્યો ધરાવતી કોઈપણ ગેરકાયદે મંડળીના કોઈપણ સભ્ય દ્વારા આચરવામાં આવેલ ગુનો અને;

(૨) આવો ગુનો મંડળીના સામાન્ય ઉદ્દેશ (આઈપીસીની કલમ ૧૪૧) ને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવ્યો હોવો જોઈએ અથવા તે મંડળીના સભ્યો જાણતા હતા કે સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે તે આચરવામાં આવે તેવી સંભાવના છે.

૩૬. આઈપીસીની કલમ ૧૪૮ ની લાગુ પડવાની બાબતને સમજવા માટે ચંદા વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય, (૨૦૦૪) ૫ એસ.સી.સી. ૧૪૧ ના કેસનો સંદર્ભ લેવો સુસંગત રહેશે, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:-

"૮. મુખ્ય પ્રશ્ન આઈપીસીની કલમ ૧૪૮ લાગુ પડવાનો છે. સદર જોગવાઈનો પાયો રચનાત્મક જવાબદારી પર આધારિત છે જે તેના અમલ માટે અનિવાર્ય છે. સામાન્ય ઈરાદા પર નહીં પરંતુ સામાન્ય ઉદ્દેશ પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. ગેરકાયદે મંડળીમાં માત્ર હાજરી કોઈ વ્યક્તિને જવાબદાર બનાવી શકતી નથી સિવાય કે ત્યાં સામાન્ય ઉદ્દેશ હોય અને તે સદર સામાન્ય ઉદ્દેશથી પ્રેરિત હોય અને તે ઉદ્દેશ કલમ ૧૪૧ માં દર્શાવેલ ઉદ્દેશોમાંથી એક હોય. જ્યાં ગેરકાયદે મંડળીનો સામાન્ય ઉદ્દેશ સાબિત થતો નથી, ત્યાં કલમ ૧૪૮ ની મદદથી આરોપી વ્યક્તિઓને દોષિત ઠેરવી શકાતા નથી. નક્કી કરવાનો નિર્ણાયક પ્રશ્ન એ છે કે શું મંડળીમાં પાંચ કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ સામેલ હતી અને શું સદર વ્યક્તિઓ કલમ ૧૪૧ માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબના સામાન્ય ઉદ્દેશોમાંથી એક કે તેથી વધુ ધરાવતી હતી. કાયદાની સામાન્ય દરખાસ્ત તરીકે એવું ઠરાવી શકાતું નથી કે જ્યાં સુધી ગેરકાયદે મંડળીના સભ્ય હોવાનો આક્ષેપ ધરાવતી વ્યક્તિ સામે કોઈ પ્રત્યક્ષ કૃત્ય સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી એમ કહી શકાય નહીં કે તે મંડળીનો સભ્ય છે. માત્ર એટલી જ બાબત જરૂરી છે કે તે સમજી ગયો હોવો જોઈએ કે મંડળી ગેરકાયદે હતી અને કલમ ૧૪૧ ના દાયરામાં આવતા કોઈપણ કૃત્ય આચરવાની સંભાવના હતી. \ "ઉદ્દેશ\ " શબ્દનો અર્થ હેતુ અથવા યોજના થાય

છે અને તેને \ "સામાન્ય\ " બનાવવા માટે, તે બધા દ્વારા વહેંચાયેલો હોવો જોઈએ. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, મંડળીની રચના કરનાર વ્યક્તિઓ માટે ઉદ્દેશ સામાન્ય હોવો જોઈએ, એટલે કે તેઓ બધા તેનાથી વાકેફ હોવા જોઈએ અને તેમાં સહમત હોવા જોઈએ. પરસ્પર વિચાર-વિમર્શ પછી સ્પષ્ટ કરાર દ્વારા સામાન્ય ઉદ્દેશ રચી શકાય છે, પરંતુ તે કોઈપણ રીતે જરૂરી નથી. તે કોઈપણ તબક્કે મંડળીના તમામ અથવા થોડા સભ્યો દ્વારા રચી શકાય છે અને અન્ય સભ્યો માત્ર તેમાં જોડાઈ શકે છે અને તેને અપનાવી શકે છે. એકવાર રચાયા પછી, તે એ જ રહેવું જરૂરી નથી. તેને કોઈપણ તબક્કે સુધારી શકાય છે અથવા બદલી શકાય છે અથવા છોડી શકાય છે. કલમ ૧૪૮ માં વપરાયેલ \ "સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે\ " વાક્યપ્રયોગનું અર્થઘટન સખત રીતે \ "સામાન્ય ઉદ્દેશ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે\ " ના સમકક્ષ કરવું પડશે. તે ઉદ્દેશ્યના સ્વરૂપને આધારે સામાન્ય ઉદ્દેશ્ય સાથે તાત્કાલિક જોડાયેલ હોવું જોઈએ. ઉદ્દેશ્યની સમાનતા હોવી જોઈએ અને ઉદ્દેશ્ય માત્ર એક ચોક્કસ તબક્કા સુધી જ અસ્તિત્વ ધરાવી શકે છે, અને ત્યાર પછી નહીં. ગેરકાયદે મંડળીના સભ્યો એક ચોક્કસ બિંદુ સુધી ઉદ્દેશ્યની સમાનતા ધરાવતા હોઈ શકે છે જેની આગળ તેઓ તેમના ઉદ્દેશ્યોમાં ભિન્ન હોઈ શકે છે અને તેમના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યને પાર પાડવા માટે શું આચરવામાં આવે તેવી સંભાવના છે તે અંગે દરેક સભ્ય પાસેનું જ્ઞાન માત્ર તેના આદેશ હેઠળની માહિતી અનુસાર જ નહીં, પરંતુ તે સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની સમાનતા કેટલી હદે વહેંચે છે તે અનુસાર પણ બદલાઈ શકે છે, અને આના પરિણામે આઈપીસીની કલમ ૧૪૮ ની અસર એક જ મંડળીના વિવિધ સભ્યો પર અલગ-અલગ હોઈ શકે છે.

૯. \ "સામાન્ય ઉદ્દેશ\ " એ \ "સામાન્ય ઈરાદા\ " થી અલગ છે કારણ કે તેમાં હુમલા પહેલાં પૂર્વ મસલત અને મનની સામાન્ય સંમતિની જરૂર નથી. દરેક વ્યક્તિ એક જ ઉદ્દેશ્ય ધ્યાનમાં રાખે અને તેમની સંખ્યા પાંચ કે તેથી વધુ હોય અને તેઓ તે ઉદ્દેશ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે એક મંડળી તરીકે કાર્ય કરે તે પૂરતું છે. મંડળીનો \ "સામાન્ય ઉદ્દેશ\ " તેના સભ્યોના કૃત્યો અને ભાષા પરથી અને તમામ આસપાસના સંજોગોની વિચારણા પરથી નક્કી કરવાનો રહે છે. તે મંડળીના સભ્યો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી આચારસંહિતા પરથી એકત્ર કરી શકાય છે. ઘટનાના ચોક્કસ તબક્કે ગેરકાયદે મંડળીનો સામાન્ય ઉદ્દેશ્ય શું છે તે આવશ્યકપણે હકીકતનો પ્રશ્ન છે જે મંડળીનું સ્વરૂપ, સભ્યો દ્વારા રાખવામાં આવેલા હથિયારો અને ઘટનાસ્થળ પર અથવા તેની નજીક સભ્યોના વર્તનને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવાનો રહે છે. કાયદા હેઠળ એ જરૂરી નથી કે ગેરકાયદે સામાન્ય ઉદ્દેશ્ય સાથેની ગેરકાયદે મંડળીના તમામ કેસોમાં, તે જ કાર્યમાં પરિણમવું જોઈએ અથવા સફળ થવું જોઈએ. કલમ ૧૪૧ ના ખુલાસા હેઠળ, જે મંડળી જ્યારે એકત્ર થઈ ત્યારે

ગેરકાયદે ન હતી, તે પાછળથી ગેરકાયદે બની શકે છે. એ જરૂરી નથી કે મંડળીને ગેરકાયદે બનાવવા માટે જરૂરી ઇશાદો અથવા હેતુ શરૂઆતમાં જ અસ્તિત્વમાં આવે. ગેરકાયદે ઇશાદો રચવાનો સમય મહત્વપૂર્ણ નથી. એક મંડળી જે, તેની શરૂઆતમાં અથવા ત્યાર પછીના કેટલાક સમય માટે પણ, કાયદેસર હોય, તે પછીથી ગેરકાયદે બની શકે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તે સ્થળ પર જ ઘટના દરમિયાન તાત્કાલિક વિકસી શકે છે.

૧૦. આઈપીસીની કલમ ૧૪૮ બે ભાગો ધરાવે છે. સદર કલમનો પ્રથમ ભાગ એવો અર્થ દર્શાવે છે કે સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવેલ ગુનો એવો હોવો જોઈએ જે સામાન્ય ઉદ્દેશને સિદ્ધ કરવાના હેતુથી આચરવામાં આવ્યો હોય. ગુનો પ્રથમ ભાગમાં આવે તે માટે, ગુનો તે ગેરકાયદે મંડળીના સામાન્ય ઉદ્દેશ સાથે તાત્કાલિક જોડાયેલો હોવો જોઈએ જેનો આરોપી સભ્ય હતો. ભલે આચરવામાં આવેલ ગુનો મંડળીના સામાન્ય ઉદ્દેશને સીધી રીતે પાર પાડવા માટે ન હોય, તેમ છતાં તે કલમ ૧૪૧ હેઠળ આવી શકે છે, જો એમ માની શકાય કે ગુનો એવો હતો જે સભ્યો જાણતા હતા કે આચરવામાં આવે તેવી સંભાવના છે અને સદર કલમના બીજા ભાગમાં આ જ જરૂરી છે. જે હેતુ માટે મંડળીના સભ્યો આગળ વધ્યા અથવા પ્રાપ્ત કરવાની ઈચ્છા રાખી તે ઉદ્દેશ્ય છે. જો તમામ સભ્યો દ્વારા ઈચ્છિત ઉદ્દેશ્ય સમાન હોય, તો તે જ ઉદ્દેશ્યનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે તે જ્ઞાન તમામ સભ્યો દ્વારા વહેંચવામાં આવે છે અને તે કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરવું તે અંગે તેઓ સામાન્ય સંમતિમાં હોય છે અને તે હવે મંડળીનો સામાન્ય ઉદ્દેશ્ય છે. માનવ મનમાં એક ઉદ્દેશ્ય ધારણ કરવામાં આવે છે, અને તે માત્ર એક માનસિક વલણ હોવાથી, કોઈ પ્રત્યક્ષ પુરાવા ઉપલબ્ધ થઈ શકતા નથી અને, ઇશાદાની જેમ, સામાન્ય રીતે તે વ્યક્તિ જે કૃત્ય કરે છે અને તેના પરિણામ પરથી મેળવવાનો હોય છે. જોકે એવા સંજોગો હેઠળ કોઈ જડબેસલાક નિયમ બનાવી શકાતો નથી કે જેમાંથી સામાન્ય ઉદ્દેશ્ય મેળવી શકાય, પરંતુ મંડળીના સ્વરૂપ, તે જે હથિયારો ધરાવે છે અને ઘટનાસ્થળે અથવા તે પહેલાં કે પછીના વર્તન પરથી તે વ્યાજબી રીતે એકત્રિત કરી શકાય છે. કલમના બીજા ભાગમાં વપરાયેલ \"જાણતા હતા\" શબ્દ શક્યતા કરતાં કંઈક વધુ સૂચવે છે અને તેનો અર્થ \"જાણ્યું હોઈ શકે\" તેવો કરી શકાતો નથી. સકારાત્મક જ્ઞાન જરૂરી છે. જ્યારે કોઈ ગુનો સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવે છે, ત્યારે તે સામાન્ય રીતે એવો ગુનો હશે જે ગેરકાયદે મંડળીના સભ્યો જાણતા હતા કે સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવે તેવી સંભાવના છે. જોકે, તે વિપરીત દરખાસ્તને સાચી બનાવતું નથી; એવા કેસો હોઈ શકે છે જે બીજા ભાગમાં આવશે પરંતુ પ્રથમ ભાગમાં નહીં. કલમ ૧૪૮ ના બે ભાગો વચ્ચેના તફાવતને અવગણી કે ભૂંસી શકાતો નથી. દરેક કેસમાં તે

નક્કી કરવાનો મુદ્દો રહેશે કે, શું આચરવામાં આવેલ ગુનો પ્રથમ ભાગમાં આવે છે કે તે એવો ગુનો હતો જે મંડળીના સભ્યો સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવે તેવી સંભાવના જાણતા હતા અને બીજા ભાગમાં આવે છે. જોકે, એવા કેસો હોઈ શકે છે જે પ્રથમ ભાગમાં હોય; પરંતુ સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવેલા ગુનાઓ સામાન્ય રીતે, જો હંમેશા નહીં તો, બીજા ભાગમાં હશે, એટલે કે ગુનાઓ જે પક્ષકારો જાણતા હતા કે સામાન્ય ઉદ્દેશને પાર પાડવા માટે આચરવામાં આવે તેવી સંભાવના છે. (જુઓ ચિક્કારંગે ગૌડા વિરુદ્ધ મૈસૂર રાજ્ય [એ.આઈ.આર. ૧૯૫૬ એસ.સી. ૭૩૧ : ૧૯૫૬ ક્રિ.એલ.જે. ૧૩૬૫]).

૧૧. આરોપીઓને ચોક્કસ ભૂમિકાઓ સોંપવામાં આવી નથી અને તેથી કલમ ૧૪૯ લાગુ પડતી નથી તેવી અન્ય દલીલ અસમર્થનીય છે. આ કોર્ટની ચાર જજોની બેન્ચે મસાલતી વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય [એ.આઈ.આર. ૧૯૬૫ એસ.સી. ૨૦૨ : (૧૯૬૫) ૧ ક્રિ.એલ.જે. ૨૨૬] માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું: (એ.આઈ.આર. પૃષ્ઠ ૨૧૦, પેરા ૧૫)

\ "૧૫. ત્યાર પછી એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવા સમાન એકરૂપ પેટર્નને અનુરૂપ છે અને તમામ હુમલાખોરોને કોઈ ચોક્કસ ભાગ સોંપવામાં આવ્યો ન હોવાથી, તે પુરાવા સ્વીકારવા જોઈતા ન હતા. આ ટીકા ફરીથી યોગ્ય પાયા વગરની છે. જ્યાં હુમલાખોરોનું ટોળું જે ગેરકાયદે મંડળીના સભ્યો છે તેઓ ગેરકાયદે મંડળીના સામાન્ય ઉદ્દેશને અનુસરીને હત્યાનો ગુનો કરવા આગળ વધે છે, ત્યાં સાક્ષીઓ માટે દરેક હુમલાખોરો દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકાનું ચોક્કસ વર્ણન કરવું ઘણીવાર શક્ય હોતું નથી. તદુપરાંત, જો હથિયારોથી સજ્જ વ્યક્તિઓનું મોટું ટોળું ઇચ્છિત પીડિતો પર હુમલો કરે છે, તો તે જરૂરી નથી કે તે તમામે વાસ્તવિક હુમલામાં ભાગ લેવો પડે. વર્તમાન કેસમાં, ઉદાહરણ તરીકે, ગેરકાયદે મંડળીના વિવિધ સભ્યો દ્વારા કેટલાક હથિયારો રાખવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ એવું જણાય છે કે બંદૂકોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે પ વ્યક્તિઓને મારી નાખવા માટે પૂરતું હતું. આવા કેસમાં, એવી દલીલ કરવી અવાજબી ગણાશે કે ગેરકાયદે મંડળીના સભ્યો દ્વારા રાખવામાં આવેલા અન્ય હથિયારોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી, સદર હથિયારો સંબંધેની વાત જ નકારી કાઢવી જોઈએ. આવા જટિલ કેસમાં પુરાવાની મૂલવણી કરવી એ કોઈ શંકા વિના મુશ્કેલ કાર્ય છે; પરંતુ ફોજદારી અદાલતોએ આવા કેસો સાથે વ્યવહાર કરવામાં શ્રેષ્ઠ પ્રયાસો કરવા પડે છે અને પુરાવાની કાળજીપૂર્વક ચકાસણી કરવી અને તેનો કયો ભાગ સાચો છે અને કયો નથી તે નક્કી કરવાની તેમની ફરજ છે.\ "

૧૨. લાલજી વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય [(૧૯૮૯) ૧ એસ.સી.સી. ૪૩૭ : ૧૯૮૯ એસસીસી (ફિ.) ૨૧૧] માં પણ સમાન અસરનું અવલોકન છે જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૪૪૧, પેરા ૮)

\ "ગેરકાયદે મંડળીનો સામાન્ય ઉદ્દેશ્ય મંડળીના સ્વરૂપ, તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા હથિયારો અને ઘટનાસ્થળે અથવા તે પહેલાં મંડળીના વર્તન પરથી મેળવી શકાય છે. તે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પરથી તારવવાનું એક અનુમાન છે. \ "

૧૩. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. વિરુદ્ધ દાન સિંહ [(૧૯૯૭) ૩ એસ.સી.સી. ૭૪૭ : ૧૯૯૭ એસસીસી (ફિ.) ૪૬૯] માં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે ગેરકાયદે મંડળીના કયા સભ્યએ કયું કે કેવું કૃત્ય કર્યું તે ફરિયાદપક્ષે સાબિત કરવું જરૂરી નથી. લાલજી કેસ [(૧૯૮૯) ૧ એસ.સી.સી. ૪૩૭ : ૧૯૮૯ એસસીસી (ફિ.) ૨૧૧] નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો જ્યાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૪૪૨, પેરા ૯)

\ "જ્યારે પ્રત્યક્ષ કૃત્ય અને સક્રિય ભાગીદારી ગુનો આચરનાર વ્યક્તિનો સામાન્ય ઈરાદો દર્શાવી શકે છે, ત્યારે ગેરકાયદે મંડળીમાં માત્ર હાજરી કલમ ૧૪૯ હેઠળ રચનાત્મક ફોજદારી જવાબદારી નક્કી કરી શકે છે. \ "

ગેરકાયદે મંડળીનો ભાગ બનનાર આરોપીઓમાંથી કોણે ઘટના દરમિયાન કઈ ચોક્કસ કે વિશિષ્ટ ઈજા પહોંચાડી તે નક્કી કરવું ખરેખર જરૂરી નથી. વાસ્તવમાં દોષિત ઠરેલી વ્યક્તિઓની સંખ્યા પાંચ કરતાં ઓછી છે અથવા કેસમાં અમુક એક કે તેથી વધુ નામવાળી વ્યક્તિઓએ ઈજા પહોંચાડી હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું પરંતુ તે વ્યક્તિ સંબંધે વાસ્તવમાં તે ગુનો આચરવામાં આવ્યો હોવાનું સાબિત થઈ શક્યું નથી અથવા આવી વ્યક્તિ તેના પોતાના કોઈ ચોક્કસ કારણસર નિર્દોષ છૂટી ગઈ છે તે બાબત કોઈપણ રીતે ફરિયાદપક્ષના કેસને અથવા માત્ર ગેરકાયદે મંડળીના સભ્ય બનીને ઉદ્દેશ્ય પાર પાડવા બદલ દોષિત ઠરવા માટે ગેરકાયદે મંડળી રચી રહેલા અન્ય લોકોની જવાબદારીને પૂર્વગ્રહ્યુક્ત કરતી નથી, જ્યાં સુધી ગેરકાયદે મંડળીના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યને આગળ વધારવામાં અન્ય લોકોની ભાગીદારી પૂરતા પ્રમાણમાં સાબિત થયેલી રહે છે."

૩૭. આરોપીઓએ ગેરકાયદે મંડળી રચી હતી કે કેમ અને તેઓ સામાન્ય ઉદ્દેશ્ય

સાથે ફરિયાદી તેમજ મરણ જનાર દ્વારા સૂચવેલા સ્થળે આવ્યા હતા કે કેમ તેની

તપાસ કરવા માટે ઉલટતપાસમાં ફરિયાદીના પુરાવાની મૂલવણી કરવી જરૂરી

બનશે. મુખ્ય તપાસના પુરાવામાં તમામ આરોપીઓ ગુનાના સ્થળ હોવાનું કથિત

સ્થળે સાથે આવતા દર્શાવાયા નથી. શરૂઆતમાં તેમાંથી ચાર જણા ત્યાં આવ્યા હતા, તેથી આઈપીસીની કલમ ૧૪૯ લાગુ કરી શકાય નહીં. બીજું પાસું એ છે કે આરોપી નં. ૧ ના હાથમાં છરી બતાવવામાં આવી છે જ્યારે આરોપિત ઉદ્દેશ્ય આરોપી નં. ૨ સાથે છે. આરોપી ૧ સિવાય કોઈની પાસે હથિયાર નથી. અન્ય સાક્ષીઓ દ્વારા સામે આવતા પુરાવા મુદ્દામાલ હથિયારને ઓળખતા નથી. નજરે જોનાર સાક્ષીઓને ટ્રાયલ દરમિયાન કોર્ટમાં બતાવેલા હથિયાર વિશે ખાતરી નથી. ઉલટતપાસમાં નોંધાયા મુજબ, ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે તેઓ કોળિયાક ગામના ઢોરા પાસે રહેતા હતા અને તેમનું રહેઠાણ શક્તિનગર તરીકે ઓળખાતું હતું. ઘટનાસ્થળેથી સરકારી દવાખાનાનું અંતર ૧૦૦ થી ૧૫૦ મીટર હતું. તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે જે સ્થળે ઘટના બની હતી તે કોળિયાક ગામના 'ઢોરા' તરીકે ઓળખાતું હતું. ફરિયાદી સાક્ષીએ સ્થળની સ્થિતિ જણાવતાં કહ્યું છે કે તેમના જણાવ્યા મુજબ, ભાવનગર કોળિયાક રોડ પર ઘટનાસ્થળ ડાબા હાથે અને દવાખાનું જમણા હાથે હતું. દિશા સ્પષ્ટ કરતાં સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે જો તેઓ ભાવનગરથી કોળિયાક ગામમાં પ્રવેશે તો ઘટનાસ્થળેથી તેમનું ઘર ડાબી બાજુએ આવેલું છે. તેમના ઘર તરફનો રસ્તો કુડા રોડ તરીકે ઓળખાય છે અને રસ્તાના છેડે છેલ્લું ગામ કુડા છે. ઘટનાસ્થળેથી રસ્તા તરફ ૧૦ ફૂટ ચાલતાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે એક વળાંક હતો અને ત્યાંથી ૫૦ મીટર સુધી સીધો રસ્તો છે. તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે સીધા રસ્તામાં પ્રવેશતા પહેલાં, 'મરણ કોટડીનો વાંક' તરીકે ઓળખાતો એક ખૂણો આવે છે અને લગભગ ૧૦ મીટર પછી બીજા ખૂણાને પણ 'મરણ કોટડીનો વાંક' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને ૧૦-૨૦ મીટરનું અંતર

ચાલતાં ત્રીજો ખૂણો 'અમારા ઘર વાળા ખાંચા' તરીકે ઓળખાય છે. તે ખૂણામાં પ્રવેશતાં ચાર મકાનો આવેલા છે અને ત્યાર પછી ત્રણ પ્લોટ છોડીને તેમનું ઘર આવશે. તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે તેમના ઘરેથી ઘટનાસ્થળ જોઈ શકાતું નથી કે કોઈ અવાજ સાંભળી શકાતો નથી અને તેમનું ઘર શક્તિનગર કુડા રોડ, કોળિયાક ખાતે છે. તેમણે એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે ઘટના સમયે તેઓ પોતાના ઘરે હતા. પુરાવા એ પણ સ્પષ્ટ કરે છે કે કોળિયાક ગામ અને કુડા ગામ બે અલગ અલગ સ્થળો છે જ્યારે ફરિયાદી દ્વારા અહીં ગુંદી ગામનું કોઈ વર્ણન નથી.

૩૮. બચાવપક્ષે 'ઢોરા' થી ફરિયાદીના ઘર વચ્ચેનું અંતર રેકૉર્ડ પર લાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. ત્રીજો વળાંક પસાર કર્યા પછી ફરિયાદીનું ઘર આવેલું છે.

૩૯. ફરિયાદપક્ષે સીડીઆર અને એ હકીકત પર આધાર રાખ્યો છે કે ઘટના પહેલાં મરણ જનારે ફરિયાદીને તેમના મોબાઈલ ફોન પર કૉલ કર્યો હતો. ઉલટતપાસમાં જણાવાયું છે કે ઘટના સમયે ફરિયાદીનો મોબાઈલ નંબર ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ હતો. ફરિયાદીએ પોલીસને ૯.૩૯ વાગ્યે તેમના ભાઈ તરફથી આવેલો કૉલ બતાવ્યો હતો. મરણ જનાર ભાઈ પાસે બે મોબાઈલ નંબર ૯૯૦૯૧૯૩૬૦૯ અને ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ હતા. સાક્ષી જણાવી શક્યા ન હતા કે તેમના ભાઈ તેમનો જૂનો નંબર ૯૯૦૯૧૯૩૬૦૯ વાપરતા હતા કે નહીં. સાક્ષીએ એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે તેમના ભાઈએ ફરિયાદમાં નોંધાયેલા મોબાઈલ નંબર પરથી તેમને ફોન કર્યો ન હતો.

૪૦. વધુ ઉલટતપાસમાં નોંધાયું છે કે વિપુલભાઈ અર્જુણભાઈ સોલંકી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ગુંદી ગામના રહેવાસી હતા અને કોળિયાક ગામે

મોબાઈલની દુકાનમાં પરચુરણ કામ કરતા હતા. તેથી ફરિયાદીનો એવો પુરાવો કે તેમના ગામના વિપુલભાઈ અને શંભુભાઈ આવ્યા હતા, તે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ના રહેઠાણના વાસ્તવિક સ્થળની વિરુદ્ધ જાય છે. ફરિયાદી સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ તેમના ભાઈને કોળિયાક ખાતેના સરકારી દવાખાને લઈ ગયા હતા અને ૧ કે ૨ મિનિટ પછી તેઓ દવાખાને પહોંચ્યા હતા. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે વિપુલભાઈએ કેસ રજીસ્ટર કરાવ્યો હતો. જો આ પુરાવાને ધ્યાને લેવામાં આવે અને વિશ્વાસ કરવામાં આવે તો એમ કહી શકાય નહીં કે ફરિયાદી મરણ જનાર સાથે હતા બલ્કે એવું જણાય છે કે મરણ જનાર વિપુલભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) સાથે હતા. જ્યારે ફરિયાદી દવાખાને પહોંચ્યા ત્યારે ભૂપતભાઈ સારવાર હેઠળ હતા. તેમણે એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે ડૉક્ટર ભૂપતભાઈ પાસેથી પૂછપરછ કરી રહ્યા હતા કે તેમને શા માટે અને કેવી રીતે ઈજાઓ થઈ. સાક્ષીએ સ્વેચ્છાએ જણાવ્યું હતું કે ડૉક્ટરે તેમની પાસેથી પૂછપરછ કરી હતી અને તેમણે ડૉક્ટરને કહ્યું હતું કે ભૂપતભાઈને છરીથી ઈજા થઈ છે. ફરિયાદીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે તેમણે ડૉક્ટરને હુમલાખોરોના નામ આપ્યા નથી. ફરિયાદીને યાદ નથી કે વિપુલભાઈએ ડૉક્ટરને હુમલાખોરોના નામ આપ્યા હતા કે નહીં. જ્યારે તેઓ દવાખાને પહોંચ્યા ત્યારે વિપુલભાઈ અને શંભુભાઈ બંને ત્યાં હાજર હતા. સાક્ષીએ એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે છરીથી હુમલો કરનાર વ્યક્તિઓના નામ વિશે પોલીસને જાણ કરતાં પહેલાં, તેમણે અન્ય કોઈ વ્યક્તિ સમક્ષ હુમલાખોરોના નામ આપ્યા ન હતા.

૪૧. પુરાવાની મૂલવણી નજરે જોનાર પુરાવા પર શ્રેષ્ઠ રીતે આધારિત છે. અદાલત સાક્ષીના નજરે જોનાર પુરાવા પર આધાર રાખે છે જે અદાલતમાં વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતો હોવો જોઈએ અને વિશ્વસનીય અને ભરોસાપાત્ર હોવો જોઈએ. ફરિયાદપક્ષ પર વિશ્વાસ કરવા માટે એક જ વિશ્વસનીય સાક્ષી પણ પૂરતો રહેશે.

૪૨. નજરે જોનાર સાક્ષીઓના પુરાવાના મૂલ્યનું મૂલ્યાંકન કરવામાં, બે મુખ્ય બાબતો એ છે કે શું, કેસના સંજોગોમાં, બનાવના સ્થળે તેમની હાજરી માનવી શક્ય છે કે એવી પરિસ્થિતિઓમાં કે જે તેમના દ્વારા અપાયેલી જુબાનીની હકીકતોના સાક્ષી બનવા માટે શક્ય બનાવે અને બીજું, શું તેમના પુરાવામાં કોઈ સહજ અસંભવિત અથવા અવિશ્વસનીય બાબત છે. આ બંને બાબતોના સંદર્ભમાં, સદર સાક્ષીઓ પાસેથી મેળવેલા અથવા તેમની હાજરીને અસંભવિત બનાવતા અથવા તેમના નિવેદનોની સચ્ચાઈને બદનામ કરતા અન્ય પુરાવાઓ દ્વારા સ્થાપિત સંજોગોની અદાલત તેમના પુરાવા સાથે જે મૂલ્ય જોડશે તેના પર અસર પડશે. જોકે એવા કેસોમાં જ્યાં આરોપીનો બચાવ માત્ર ઈનકારનો હોય, ત્યાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓના પુરાવાની તેના પોતાના ગુણદોષ પર તપાસ કરવાની હોય છે, જ્યાં આરોપીઓ ચોક્કસ બચાવ રજૂ કરે છે અથવા એવો સકારાત્મક કેસ આગળ ધરે છે જે ફરિયાદપક્ષના કેસ સાથે અસંગત હોય, ત્યારે આવા બચાવ અથવા કેસનું સ્વરૂપ અને તેના સંબંધમાં સંભાવનાઓને પણ ફરિયાદપક્ષના પુરાવાના મૂલ્યનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે ધ્યાને લેવી પડશે.

૪૩. પંચોથી માંડીને નજરે જોનાર સાક્ષીઓ તરીકે ગણાવેલા વર્તમાન બાબતમાં તપાસ કરાયેલા તમામ સાક્ષીઓ પરસ્પર સંબંધિત છે. ફરિયાદપક્ષે એવી કોઈ

વ્યક્તિની તપાસ કરી નથી કે જેને સ્વતંત્ર ગણી શકાય અને ફરિયાદી અને મરણ જનાર સાથે પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ કોઈ સંબંધ ન હોય. તે સંબંધિત સાક્ષીઓના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન વિશેષ ચકાસણીની માંગ કરે છે, ખાસ કરીને જ્યારે ગામનું જૂથ દુશ્મનાવટમાં અને તે પણ રાજકીય સ્વરૂપનું હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે. ફરિયાદી મરણ જનારના સગા ભાઈ છે જેઓ એવો કેસ લઈને આવી રહ્યા છે કે આરોપી ર મરણ જનાર પાસેથી નાણાંની માંગણી કરી રહ્યો હતો જેના માટે આરોપી ર હકદાર ન હતો. તમામ આરોપીઓને આઈપીસીની કલમ ૧૪૯ હેઠળ લાવવાનો સામાન્ય ઉદ્દેશ આરોપી ર દ્વારા માંગવામાં આવેલા નાણાં હતા. આઈપીસીની કલમ ૧૪૯ હેઠળ ફરિયાદપક્ષે સાબિત કરવું પડશે કે તમામ આરોપીઓ સામાન્ય ઉદ્દેશ ધરાવતા હતા. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, મંડળીની રચના કરનાર તમામ આરોપીઓ માટે ઉદ્દેશ સામાન્ય હોવો જોઈએ. તેઓ સામાન્ય ઉદ્દેશથી વાકેફ હોવા જોઈએ અને તેની સાથે સંમત થવાનું કારણ હોવું જોઈએ. આમ, તે જ કારણ છે કે સદર કલમમાં 'સામાન્ય ઉદ્દેશ' શબ્દપ્રયોગને પ્રાધાન્ય મળે છે. ગુનો ગેરકાયદે મંડળીના સામાન્ય ઉદ્દેશ સાથે તાત્કાલિક જોડાયેલો હોવો જોઈએ.

૪૪. ફરિયાદપક્ષના કેસના નોંધાયેલા પુરાવા પર પાછા ફરતાં, ફરિયાદી-ભાઈના પુરાવા મુજબ મરણ જનારે તેમને 'ઢોરા' ખાતે બોલાવ્યા હતા જે ફરિયાદી દ્વારા જણાવ્યા મુજબ ગુનાનું સ્થળ છે, જ્યાં મરણ જનાર તેમને તેમની 'મેજિક રિક્ષા' સાથે મળ્યા હતા જે મરણ જનાર પોતાની આજીવિકા મેળવવા માટે ચલાવતા હતા. ઘટનાસ્થળે મેજિક રિક્ષા હોવા છતાં ફરિયાદીએ ઘટના પછી તેના ઉપયોગ અંગે કોઈ પુરાવો આપ્યો નથી.

૪૫. પુરાવો એવો હતો કે તમામ આરોપીઓ તેમની મોટરસાઈકલ પર ગુંદી ગામ તરફ ભાગી ગયા હતા અને ફરિયાદી પોતે હરદેવસિંહ (આરોપી ૨) અને મહેન્દ્રસિંહ (આરોપી ૬) ની પકડમાંથી છટકી ગયા હતા.

૪૬. પંચ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ મગનભાઈ સુરાભાઈને બનાવનું સ્થળ બતાવવામાં આવ્યું હતું, જે કુડા ગામ રોડ પર આવેલું પાન પાર્લર હતું. પંચે જણાવ્યું હતું કે પૂર્વ તરફ કોળિયાક તરફનો રસ્તો હતો. પંચ સાક્ષીએ બનાવના સ્થળે લોહીના કોઈ ડાઘ કે કોઈ નોંધપાત્ર નિશાનો જોયા ન હતા, તેમજ પોલીસે તે સ્થળેથી કોઈ નમૂના પણ એકત્ર કર્યા ન હતા. પંચ સાક્ષીને પ્રતિકૂળ (હોસ્ટાઈલ) જાહેર કરવામાં આવ્યા ન હતા. બનાવનું સ્થળ પાન પાર્લર છે, પંચ સાક્ષીએ આ સ્થળનું વર્ણન 'ઢોરા' તરીકે કર્યું નથી, જ્યારે ફરિયાદીએ ઉલટતપાસમાં ખૂબ જ ભારપૂર્વક સમર્થન આપ્યું છે કે કોળિયાક ગામ ખાતે બનાવનું સ્થળ 'ઢોરા' તરીકે ઓળખાય છે. ફરિયાદી કોળિયાક ગામ ખાતે 'શકિતનગર ઢોરા' તરીકે ઓળખાતા 'ઢોરા' પાસે રહે છે. જો બનાવનું સ્થળ તેમના ઘરની બાજુમાં હોય, તો ફરિયાદીને તે સ્થળેથી ભાગી જવાનું કોઈ કારણ ન હતું. તેમના ઘર તરફ જતો રસ્તો કુડા રોડ તરીકે ઓળખાય છે. જ્યારે ફરિયાદીએ સ્પષ્ટતા કરી હતી કે બનાવનું સ્થળ તેમના ઘરેથી જોઈ શકાતું નથી કે અવાજ પણ સાંભળી શકાતો નથી.

૪૭. સ્થાનિક એફ.એસ.એલ. અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦ પરવીનબાનુ અન્સારીએ તારીખ ૦૮.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ બપોરે ૦૩:૩૦ વાગ્યે કોળિયાક ગામે બનાવના સ્થળની મુલાકાત લીધી હતી જ્યાં અધિકારી તપાસ અધિકારી શ્રી વાચ.

ડી. જગાણીયાને મળ્યા હતા જેમણે એફ.એસ.એલ. અધિકારીને બનાવનું ચોક્કસ સ્થળ બતાવ્યું હતું.

૪૮. એફ.એસ.એલ. અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે બનાવનું સ્થળ રસ્તાની દક્ષિણ દિશા તરફ 'ફાઈન પાર્લર' થી ૨૪ ફૂટના અંતરે હતું. આ સ્થળ ગુંદી ગામથી કોળિયાક જતો રસ્તો હતો અને કુડા ગામને મળતો ડામર રોડ હતો, આમ તે ત્રણ રસ્તા (ત્રિભેટો) હતા. ત્રણ રસ્તાની દક્ષિણ બાજુએ 'રામદેવ પાન પાર્લર' હતું અને ઉત્તર બાજુએ 'ફાઈન પાર્લર' ના બોર્ડવાળી દુકાન હતી. એફ.એસ.એલ. અધિકારીને ત્યાં લોહીના કોઈ ડાઘ કે લોહી છંટકાયેલું મળ્યું ન હતું કે તે સ્થળે કોઈ નોંધપાત્ર નિશાનો જોવા મળ્યા ન હતા. એફ.એસ.એલ. અધિકારીએ તપાસ માટે જરૂરી મુદ્દામાલ એકત્ર કરવા માટે તપાસ અધિકારીને આપેલી સૂચનાઓ વિશે પણ જુબાની આપી હતી, જેમાં પોસ્ટમોર્ટમ, મરણ જનારના કપડાં અને બૂટ/ચપ્પલનો એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ, આરોપી અને મરણ જનારના મોબાઈલ પ્રિન્ટ આઉટનો સમાવેશ થતો હતો. સદર રિપોર્ટ આંક ૪૧ પર પુરાવામાં મૂકવામાં આવ્યો હતો.

૪૯. આમ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ પંચ સાક્ષી અને સ્થાનિક એફ.એસ.એલ. અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦ ના પુરાવા પરથી બનાવના સ્થળે લોહી મળ્યું ન હતું, કોઈ નોંધપાત્ર નિશાનો જોવા મળ્યા ન હતા તેમજ બનાવના સ્થળેથી માટીનો નમૂનો એકત્ર કરવામાં આવ્યો ન હતો. પંચ સાક્ષી અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦ આ સ્થળનું વર્ણન 'ઢોરા' તરીકે કરતા નથી.

૫૦. ઉલટતપાસમાં, એફ.એસ.એલ. અધિકારીએ ગુંદી ગામે તપાસ કરવાનો સ્પષ્ટ ઇનકાર કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે તે ગુંદી ગામ અને કોળિયાક ગામ વચ્ચેનું સ્થળ હતું. વધુ સ્પષ્ટતા કરતાં જણાવ્યું કે બનાવના સ્થળેથી પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર ૫૦ ફૂટના અંતરે હતું. તે બંને બાજુ દુકાનો ધરાવતો જાહેર રસ્તો હતો.

૫૧. એફ.એસ.એલ. અધિકારીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે તેમની હાજરીમાં કોઈ વાહન જમ કરવામાં આવ્યું ન હતું. એફએસએલ અધિકારીએ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે આસપાસના વિસ્તારોમાં લાઈટની કોઈ વ્યવસ્થા હતી કે કેમ તે અંગે રિપોર્ટમાં કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી.

૫૨. બનાવનું સ્થળ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧ પંચ, એફ.એસ.એલ. અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦ ના પુરાવા સાથે, ફરિયાદી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ દ્વારા જણાવેલ 'ઢોરા' સ્થળ સાથે મેળ ખાતું નથી. પંચ માટે, સ્થળ પાન પાર્લર છે જ્યારે એફ.એસ.એલ. અધિકારી તપાસ અધિકારી દ્વારા બતાવ્યા મુજબ રસ્તાની દક્ષિણ બાજુએ પાન પાર્લરથી ૨૪ ફૂટનું અંતર જણાવે છે જ્યારે ફરિયાદી કહે છે કે તે વિસ્તાર તેમના ગામ કોળિયાકમાં આવેલ 'ઢોરા' છે. ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ તે સ્થળેથી પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રનું અંતર ૧૦૦ થી ૧૫૦ મીટર હતું. ફરિયાદીએ ઉલટતપાસમાં જુબાની આપી હતી કે બનાવના સ્થળેથી રસ્તા પર ૧૦ થી ૧૨ ફૂટ ચાલ્યા પછી એક વળાંક આવે છે. ફરિયાદીએ પોતાના પુરાવામાં પોતાના ઘરે પહોંચવા માટે ત્રણ વળાંકોનું વર્ણન આપ્યું છે.

૫૩. ફરિયાદી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ એ જણાવ્યું છે કે મરણ જનાર ભાઈએ તેમને તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ રાત્રે ૦૯:૩૯ વાગ્યે ફોન કર્યો હતો અને તેઓ ૨ થી ૩ મિનિટમાં તેમના ગામઃ કોળિયાકના 'ઢોરા' ખાતે પહોંચ્યા હતા.

૫૪. સીએચસી કોળિયાકના મેડિકલ ઓફિસર તરીકે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ – ડૉક્ટર કશ્યપ ચંદ્રવદને જુબાની આપી હતી કે તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ રાત્રે ૦૯:૫૦ વાગ્યે, ભૂપતભાઈ વેગડને ગુંદી ગામના વિપુલભાઈ અર્જુણભાઈ સોલંકી દ્વારા પોલીસ યાદી વગર સારવાર માટે લાવવામાં આવ્યા હતા, જેમણે ડૉક્ટર સમક્ષ હિસ્ટ્રી આપી હતી કે દસ મિનિટ પહેલાં, ગુંદીના એક દરબારે કુડા અને કોળિયાક રોડ મળે છે તે સ્થળે છરીનો ઘા માર્યો હતો.

૫૫. આમ વિપુલભાઈ સોલંકી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) એ ડૉક્ટરને એક દરબાર દ્વારા છરીના ઘા માર્યાની વાત કહી હતી. બનાવનું સ્થળ કોળિયાક ગામમાં આવેલ 'ઢોરા' નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ દરબારોની કુલ સંખ્યા આપતા નથી કે દરબારોના નામ પણ આપતા નથી. ડૉક્ટર સમક્ષ તેમણે એક દરબારની હિસ્ટ્રી આપી હતી.

૫૬. ડૉક્ટરે જુબાની આપી હતી કે દર્દી બેભાન હતા, તેમના ધબકારા ન હતા અને શ્વાસ લેતા ન હતા. ઓક્સિજનનું સ્તર શૂન્ય હતું. આંખની કીકીઓ કોઈ પ્રતિભાવ આપતી ન હતી. દર્દીની સામાન્ય સ્થિતિ ખૂબ જ ખરાબ હતી.

૫૭. ડૉક્ટરે ડાબી બાજુની છાતીની મધ્યમાં ૧/૩ ઉપલા ભાગ પર ડાબી બાજુ તરફ આશરે ૩ સેમી ૦.૫ સેમીનો ત્રાંસો ઘા નોંધ્યો હતો, જેમાં લોહી અને જામી ગયેલું લોહી હતું. દર્દીએ અચાનક બે વાર ઊંડો શ્વાસ લીધો અને રાત્રે ૦૯:૫૫

વાગ્દે તેમને મૃત જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. પ્રાથમિક સારવાર આપનાર સાક્ષી ડૉક્ટરે પોલીસને જાણ કરી હતી.

૫૮. ડૉક્ટરના જણાવ્યા મુજબ, આ ઈજા સખત અને તીક્ષ્ણ પદાર્થથી થઈ શકે છે. ડૉક્ટરને મુદ્દામાલ છરી બતાવવામાં આવી હતી, જેમણે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે તે છરી વડે દર્દીને ઈજા થવી શક્ય હતી. ડૉક્ટરની સહી હેઠળનું કેસ પેપર આંક ૪૫ પર પુરાવામાં મૂકવામાં આવ્યું હતું. ઈજાનું પ્રમાણપત્ર આંક ૪૬ પર મૂકવામાં આવ્યું હતું.

૫૯. ડૉક્ટરે જણાવ્યું હતું કે તેમણે આંતરિક તપાસ કરી ન હોવાથી, તેઓ કહી શક્યા ન હતા કે આ ઈજા વ્યક્તિનું મૃત્યુ નીપજાવવા માટે પૂરતી હતી કે કેમ.

૬૦. આમ દર્દીની પ્રાથમિક તપાસ કરનાર ડૉક્ટર મૃત્યુના કારણ વિશે કોઈ અભિપ્રાય આપી શક્યા ન હતા. ડૉક્ટરની ઉલટતપાસમાં, એ વાતનું પુનઃ સમર્થન કરવામાં આવ્યું હતું કે વિપુલભાઈ અર્જણભાઈ સોલંકી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) દર્દીને તેમની પાસે લાવ્યા હતા, અને ડૉક્ટરે વધુમાં સમર્થન આપ્યું છે કે દર્દીને લાવવા માટે વિપુલભાઈ સોલંકી એકલા હતા. ડૉક્ટરે જણાવ્યું હતું કે તેમણે વિપુલભાઈને બનાવ સંબંધિત હિસ્ટ્રી વિશે પૂછ્યું હતું. ડૉક્ટરે સ્પષ્ટતા કરી હતી કે વિપુલભાઈએ તેમને જે કંઈ હિસ્ટ્રી આપી હતી, તે તેમણે કેસ પેપર્સ અને સર્ટિફિકેટમાં લખી હતી.

૬૧. ત્યાર પછી, ઉલટતપાસમાં પ્રશ્નોત્તરી સ્વરૂપે પુરાવા નોંધવામાં આવ્યા હતા, જ્યાં બચાવપક્ષે પ્રશ્ન પૂછ્યો હતો કે શું ડૉક્ટરે 'ગુંદીના દરબાર' નું નામ જાણવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે જેમણે વિપુલભાઈ દ્વારા જણાવ્યા મુજબ છરીનો ઘા માર્યો હતો.

ડૉક્ટરે જવાબ આપ્યો હતો કે તેમણે નામ પૂછ્યું હતું પરંતુ વિપુલભાઈએ તેમને જણાવ્યું ન હતું. વધુમાં, ડૉક્ટરે જુબાની આપી હતી કે વિપુલભાઈ દ્વારા હુમલાખોરનું વર્ણન પણ આપવામાં આવ્યું ન હતું. ડૉક્ટરે સમર્થન આપ્યું હતું કે જો વિપુલભાઈએ હુમલાખોરનું વર્ણન આપ્યું હોત, તો તેમણે ચોક્કસપણે કેસ પેપર્સ અને પ્રમાણપત્રમાં લખ્યું હોત.

૬૨. ડૉક્ટર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ એ જણાવ્યું હતું કે દર્દીની ઈજામાંથી લોહી વહેતી સ્થિતિમાં હતી. ડૉક્ટરે એવા સૂચનને સમર્થન આપ્યું હતું કે જો બંને બાજુના છેડા અને કિનારીઓ સ્વચ્છ રીતે કપાયેલી હોય, તો તેઓ તેને નોંધતા નથી, પરંતુ જો ઈજાની કોઈપણ બાજુના છેડા અને કિનારીઓ કઠણ કે કચડાયેલી હોય, તો તે છરીનો ઘા હતો કે ભોંકાયેલો ઘા હતો તે સ્પષ્ટપણે નોંધવામાં આવ્યું હોત.

૬૩. ડૉક્ટરે આમ મુદ્દામાલ છરી વિશે જણાવ્યું હતું કે તે એક બાજુ ધારદાર હતી જ્યારે બીજી બાજુ બોથો ભાગ હતો અને સમર્થન આપ્યું હતું કે જો તે મુદ્દામાલ છરી વડે ઈજા થઈ હોય, તો ઈજાની એક બાજુ સ્વચ્છ કપાયેલી અને બીજી બાજુ કઠણ હોત. ઉલટતપાસમાં ડૉક્ટરને ફરીથી મુદ્દામાલ છરી બતાવવામાં આવી હતી, જેમણે જવાબ આપ્યો હતો કે દર્દીને થયેલી ઈજા તે છરી વડે થઈ હતી કે કેમ તે તેઓ ચોક્કસપણે કહી શકતા નથી.

૬૪. ડૉક્ટરે જણાવ્યું હતું કે તેમણે ઈજાની દિશા, કિનારી, ઊંડાઈ અને પહોળાઈ જોઈ હોવાથી તેઓ કહી શકે છે કે દર્દીને થયેલી ઈજા બેધારી છરી વડે થઈ શકે છે. 'ગુપ્તી' વડે ઈજા થવાની તમામ શક્યતાઓ હતી. ડૉક્ટરે એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે સીએચસી કોળિયાકમાં પોસ્ટમોર્ટમ રૂમની સુવિધા છે.

૬૫. ડૉક્ટરે જણાવ્યું હતું કે તેમણે 'વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન' ને જાણ કરી હતી અને તરત જ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનના માણસો સીએચસી ખાતે આવ્યા હતા. ડૉક્ટરે એમ પણ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે પોલીસ ત્યાં આવી ત્યારે મરણ જનારના ઘણા સંબંધીઓ હાજર હતા.

૬૬. ડૉક્ટરનું મેડિકલ સર્ટિફિકેટ વિગતો વાંચવા માટે નીચે સ્કેન કરવામાં આવ્યું છે:-

(933)

Outward No. 333/16
Superintendent Office,
CHC Koliyak
Date: 18/06/2016

Dr. Kashyap C. Dave
Medical Officer
CHC Koliyak
Date: 18/06/2016 (431)

MLC CERTIFICATE

This is to certify that Shri / Smt. / Kum. Shri. K. K. K. K. Aged about 35 years, come to this Hospital with / Without Policy Yadi of at 09:50 PM on date 04/04/2015

On examination following injuries were found:-

PL. brought by family members
PL. brought by family members

PL. દાખલ થયેલા ગુણોના દર્શનથી મરણ, હૃદય
PL. સંતોષાચાર્ય રીડ નોંધેલા મરણ

PL. Unconscious and gasping
PL. T-tach, R-not palpable, BP-not Recordable
PL. No Heart Sound
PL. No Spontaneous regular respiration
PL. SpO2 - 00
PL. Pupils - B/Ld. Fully Dilated and Fixed
PL. Cerebral Condition Very Poor.

PL. At present around at about 3 cm x 0.5 cm, present on (2) anterior middle 43 part of chest wall, slightly placed with blood and clots and it is just
PL. to hit like.
PL. has taken only two gasp, Primary R started.
PL. declared dead at 09:55 PM
PL. Police was informed

According to my opinion above injury may be caused by Hand and
Sharp objects or weapons can be recovered within 12, 12 hours if no complication arises.

To,
PSI,
CHC Koliyak
Police Station

Dr. Kashyap C. Dave
Medical Officer
CHC Koliyak
Date: 18/06/2016

૬૭. ડૉક્ટર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ એ તરત જ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનને જાણ કરી હોવાથી, પોલીસ સ્ટેશનનો રેકૉર્ડ સુસંગત બનશે. તારીખ ૦૮.૦૪.૨૦૧૫ ના

રોજ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭ – કીર્તિસિંહ બાલુભા વાઘેલા પીએસઓ ઇન્ચાર્જ હતા, અને તેમની જુબાની મુજબ રાત્રે આશરે ૨૦:૦૦ વાગ્યે વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનના પ્રોબેશનલ એએસપી શ્રી જગાણીયાએ ફરિયાદ નોંધણી માટે મોકલી હતી. એએસઆઈ ગોહિલ દ્વારા તેમને ફરિયાદ સોંપવામાં આવી હતી. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭ એ જણાવ્યું હતું કે તેમણે વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ અને અન્ય કલમો હેઠળ ફર્ટ સી.આર. નં. ૪૪/૨૦૧૫ નોંધ્યો હતો અને સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૧૫૭ અનુસાર કોર્ટમાં રિપોર્ટ મોકલવાની કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી. સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે કેસ હત્યાનો હોવાથી તેમણે સંબંધિત ઉચ્ચ અધિકારીને સંદેશો મોકલ્યો હતો અને તપાસ એએસપી જગાણીયાને સોંપી હતી. મૂળ સ્ટેશન ડાયરીમાંથી પ્રમાણિત નકલ તરીકે પાના નં. ૧૦૦ ની સ્ટેશન ડાયરી એન્ટ્રી નં. ૨ આંક ૬૦ પર પુરાવામાં રજૂ કરવામાં આવી હતી. તપાસ સોંપવાની યાદી આંક ૬૧ પર પુરાવામાં મૂકવામાં આવી હતી, અને ગંભીર ગુના સંબંધે પોલીસ અધિક્ષક, ભાવનગરને મોકલેલ રિપોર્ટ આંક ૬૨ પર પુરાવામાં મૂકવામાં આવ્યો હતો.

૬૮. એફઆઈઆર નોંધવામાં વિલંબ સંબંધે વિવિધ કેસોમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનો વર્તમાન કેસની મૂલવણી કરવા માટે અહીં ઉલ્લેખ કરવાની જરૂર છે. અમર સિંહ વિરુદ્ધ બલવિંદર સિંહ [(૨૦૦૩) ૨ એસ.સી.સી. ૫૧૮ : ૨૦૦૩ એસસીસી (ક્રિ.) ૬૪૧] માં આ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૫૨૭-૨૮, પેરા ૧૦)

"એવો કોઈ જડબેસલાક નિયમ નથી કે એફઆઈઆર નોંધવામાં કોઈપણ વિલંબ આપમેળે ફરિયાદપક્ષના કેસને શંકાસ્પદ બનાવી

દેશે. તે અનિવાર્યપણે દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધારિત છે કે શું એફઆઈઆર નોંધવામાં એવો કોઈ વિલંબ થયો છે જે ફરિયાદપક્ષના કેસની સચ્ચાઈ વિશે શંકા પેદા કરી શકે છે અને આ માટે પ્રથમ માહિતી આપનારની સ્થિતિ, થયેલી ઈજાઓનું સ્વરૂપ, ભોગ બનનારાઓની સંખ્યા, તેમને તબીબી સહાય પૂરી પાડવા માટે કરવામાં આવેલા પ્રયાસો, હોસ્પિટલ અને પોલીસ સ્ટેશનનું અંતર વગેરે જેવા સંજોગો ધ્યાને લેવા પડશે. એવું કોઈ ગાણિતિક સૂત્ર નથી કે જેના દ્વારા માત્ર એફઆઈઆર નોંધવામાં વિલંબના કારણે કોઈપણ રીતે અનુમાન લગાવી શકાય."

૬૮.૧. સાહેબરાવ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૬) ૯ એસ.સી.સી. ૭૮૪ ના

કેસમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:—

૬. આ કોર્ટનો કાયદાનો સ્થાપિત સિદ્ધાંત એ છે કે એફઆઈઆર દાખલ કરવામાં વિલંબ પોતે જ ફરિયાદપક્ષના કેસ પર શંકા કરવાનું અને તેને નકારી કાઢવાનું કારણ બની શકે નહીં. એફઆઈઆર નોંધવામાં થયેલો વિલંબ અદાલતને એ શોધવા માટે સાવધ કરશે કે શું કોઈ બુદ્ધિગમ્ય ખુલાસો આપવામાં આવ્યો છે અને જો આપવામાં આવ્યો હોય તો શું તે સંતોષકારક છે.

૭. આ તબક્કે, અમે હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ જ્ઞાનચંદ [(૨૦૦૧) ૬ એસ.સી.સી. ૭૧ : ૨૦૦૧ એસસીસી (કિ.) ૯૮૦] માંથી નીચેનો ફકરો ટાંકવા માંગીએ છીએ જેમાં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૭૯, પેરા ૧૨)

"૧૨. એફઆઈઆર નોંધવામાં વિલંબને ફરિયાદપક્ષના કેસ પર શંકા કરવા માટે અને માત્ર પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધવામાં વિલંબના આધારે તેને નકારી કાઢવા માટે કર્મકાંડી સૂત્ર તરીકે ઉપયોગ કરી શકાય નહીં. વિલંબ અદાલતને એ શોધવા માટે સાવધ કરવાની અસર ધરાવે છે કે શું વિલંબ માટે કોઈ બુદ્ધિગમ્ય ખુલાસો આપવામાં આવ્યો છે, અને જો આપવામાં આવ્યો હોય, તો તે સંતોષકારક છે કે નહીં. જો ફરિયાદપક્ષ વિલંબને સંતોષકારક રીતે સમજાવવામાં નિષ્ફળ જાય અને આવા વિલંબને કારણે ફરિયાદપક્ષના સંસ્કરણમાં અતિશયોક્તિ કે સુધારાની શક્યતા હોય, તો વિલંબ ફરિયાદપક્ષ માટે ઘાતક સાબિત થશે. જોકે, જો અદાલતના સંતોષ મુજબ વિલંબ સમજાવવામાં આવે, તો વિલંબ પોતે જ સમગ્ર ફરિયાદપક્ષના કેસને અવિશ્વાસ કરવા અને નકારી કાઢવા માટેનું કારણ બની શકે નહીં."

૬૯. (૨૦૦૮) ૧૫ એસ.સી.સી. ૫૮૨ માં નોંધાયેલ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ

એમ. મધુસૂદનના કેસમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સીઆરપીસીની કલમ ૧૫૪

હેઠળ એફઆઈઆર નોંધવામાં અથવા દાખલ કરવામાં વિલંબ, મોટાભાગે, સુધારા અને અતિશયોક્તિમાં પરિણમે છે, જે પાછળથી વિચારેલી બાબતનું સર્જન છે. વિલંબિત અહેવાલ માત્ર સહજતાના લાભથી વંચિત થતો નથી, પરંતુ વિચાર-વિમર્શ અને પરામર્શના પરિણામે રંગીન સંસ્કરણ, ઘટનાનો અતિશયોક્તિપૂર્ણ અહેવાલ અથવા મનઘડંત વાર્તા રજૂ કરવાના જોખમને પણ જન્મ આપે છે, જેનાથી તેની સચ્ચાઈ પર ગંભીર શંકા પેદા થાય છે. આમ એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે અહેવાલ નોંધવામાં થયેલો વિલંબ સંતોષકારક રીતે સમજાવવો જોઈએ.

૭૦. ડૉક્ટર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ કશ્યપ ચંદ્રવદનના પુરાવામાં નોંધાયું છે કે ઈજાગ્રસ્તને સીએચસી ખાતે લાવવામાં આવ્યા પછી તરત જ તેમણે વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનને જાણ કરી હતી, તે હેતુ માટે પીએસઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭ ની ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી અને તેમના પુરાવા મુજબ, તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૨૨:૧૫ વાગ્યે કોડિયાક હોસ્પિટલના ડૉક્ટર કે. સી. દવેએ તેમના મોબાઈલ ફોન નંબર ૮૨૩૮૦૧૫૧૫૬ દ્વારા પોલીસ સ્ટેશનને ઘટના વિશે જાણ કરી હતી. આ પીએસઓને આંક ૬૩ પર પુરાવામાં મૂકેલી સ્ટેશન ડાયરી એન્ટ્રી બતાવવામાં આવી હતી, જેને તેમણે પોતાના હસ્તાક્ષર અને સહીમાં ઓળખી બતાવી હતી અને સમર્થન આપ્યું હતું કે જ્યારે ડૉક્ટરે તેમને જાણ કરી ત્યારે હુમલાખોરોની સંખ્યાનો કોઈ ઉલ્લેખ ન હતો કે કોઈ નામ અથવા તેમની જ્ઞાતિનો કોઈ સંદર્ભ ન હતો. પીએસઓએ સમર્થન આપ્યું હતું કે બનેલી ઘટના અંગે ડૉક્ટર તરફથી માહિતી ૨૨:૧૫ વાગ્યે મળી હતી. પીએસઓ તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ ૨૦:૦૦ વાગ્યાથી ઇન્ચાર્જ હતા.

૭૧. આમ, પીએસઓ અનુસાર તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ ૨૨:૧૫ વાગ્યે તેમને ઘટનાની માહિતી પહેલેથી જ મળી ગઈ હતી, હુમલાખોરોના કોઈ નામ ન હતા કે સંખ્યા અથવા તેમની જ્ઞાતિનો કોઈ સંદર્ભ ન હતો, જ્યારે એએસપી જગાણીયા દ્વારા મોકલવામાં આવેલી ફરિયાદ પીએસઓને તારીખ ૦૮.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૨૦:૦૦ વાગ્યે મળી હતી. તેથી નોંધણી માટે ફરિયાદ મોકલવામાં લગભગ દસ કલાકનો વિલંબ થયો હતો. ફરિયાદ શ્રી જગાણીયા દ્વારા નોંધવામાં આવી હતી અને તપાસ પણ તેમના દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

૭૨. પીએસઓએ પોતાની ઉલટતપાસમાં સમર્થન આપ્યું હતું કે ઘટના અંગેની માહિતી મળતાં જ તે એએસપીને જણાવવામાં આવી હતી અને સ્થળ પર પોલીસ કાફલો મોકલવામાં આવ્યો હતો.

૭૩. પીએસઓને તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ સ્ટેશન ડાયરી એન્ટ્રી નં. ૧૪ તરીકે આઈપીસીની કલમ ૩૮૫, ૪૩૬, ૪૫૦ અને જીપી એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ ફર્સ્ટ સી.આર. નં. ૪૫/૨૦૧૫ તરીકે નોંધાયેલી ફરિયાદ વિશે પણ પૂછવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે તેમણે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે તે ગુંદીના રહેવાસી ભૂપતભાઈ ભુવાભાઈ થાપા અને અન્ય સોળ વ્યક્તિઓ સામે હતી અને ફરિયાદી ભાવનગર જિલ્લા અને તાલુકાના ગુંદી ગામના રહેવાસી વનરાજસિંહ ફતુભા ગોહિલ હતા. પીએસઓએ સમર્થન આપ્યું હતું કે સદર ફરિયાદની તપાસ પણ શ્રી જગાણીયાને સોંપવામાં આવી હતી.

૭૪. પીએસઓએ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે તારીખ ૦૮.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ આઈપીસીની કલમ ૩૯૫, ૪૩૬ અને જીપી એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળ ફર્ટ સી.આર. નં. ૪૬/૨૦૧૫ તરીકે નોંધાયેલ સ્ટેશન ડાયરી એન્ટ્રી નં. ૧૫ હરેન્દ્રસિંહ જનુભા ગોહિલ દ્વારા આરોપી જયંતીભાઈ સોલંકી અને અન્ય સત્તર વ્યક્તિઓ સામે આપવામાં આવી હતી. તપાસ એએસપી જગાણીયાને સોંપવામાં આવી હતી. તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ અને ૦૮.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ ફરિયાદ નોંધવાની આ હકીકત પીએસઓ દ્વારા મૂળ સ્ટેશન ડાયરીનો સંદર્ભ આપીને સમર્થિત કરવામાં આવી હતી.

૭૫. ઉલટતપાસમાં પીએસઓએ જણાવ્યું હતું કે કાનજીભાઈની ફરિયાદ કયા સ્થળે નોંધવામાં આવી હતી તે તેઓ જણાવી શકતા નથી. તેમણે જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદ તેમની સમક્ષ તેમના પોલીસ સ્ટેશનમાં આપવામાં આવી ન હતી. તેમણે રાત્રિના સમયે પોલીસ સ્ટેશને ફરિયાદી કાનજીભાઈને જોયા ન હતા. પીએસઓએ એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળની ફરિયાદ બીજા દિવસે નોંધવામાં આવી હતી અને ખોટી તારીખ અને ખોટો સમય નોંધીને ખોટી ફરિયાદ નોંધવામાં આવી છે. તેમણે એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે ફરિયાદી વગદાર હતા અને તેથી તેમને મદદ કરવા માટે તેઓ ખોટી જુલાની આપી રહ્યા હતા.

૭૬. પીએસઓના પુરાવા આમ એ હકીકત સામે લાવે છે કે તારીખ ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ, ડૉક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતી ૨૨:૧૫ વાગ્યે નોંધવામાં આવી હતી, અને તે જ દિવસે એટલે કે ૦૭.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ ગુંદી

ગામના વનરાજસિંહ ફતુભા ગોહિલ દ્વારા સી.આર. નં. ૪૫/૨૦૧૫ તરીકે કલમ ૩૯૫, ૪૩૬, ૪૫૦ હેઠળ ફરિયાદ આપવામાં આવી હતી, જ્યારે પ્રસ્તુત બાબતની એફઆઈઆરમાં ફેરવાયેલી ફરિયાદ તારીખ ૦૮.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૨૦:૦૦ વાગ્યે એટલે કે બીજા દિવસે નોંધવામાં આવી હતી. આમ, ડૉક્ટર દ્વારા જે માહિતી આપવામાં આવી હતી તે એફઆઈઆરમાં ફેરવાઈ ન હતી. આરોપી પક્ષે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ અને તેમના પક્ષના અન્ય લોકો સામે ફરિયાદો નોંધાવી હતી જે સ્ટેશન ડાયરી એન્ટ્રી નં. ૧૪ અને ૧૫ માં પરિણમી હતી.

૭૭. ડૉક્ટર ચંદ્રવદન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ એ જણાવ્યું હતું કે વિપુલ અર્જણભા સોલંકી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ઈજાગ્રસ્તને તેમની પાસે લાવ્યા હતા. વિપુલભાઈ ગુંદી ગામના રહેવાસી છે. તમામ છ આરોપીઓ પણ ગુંદી ગામના રહેવાસી છે. વિપુલભાઈએ ડૉક્ટર સમક્ષ આ આરોપીઓના નામ આપ્યા ન હતા જેઓ બધા તેમના પોતાના ગામના હતા. હિસ્ટ્રી એવી હતી કે ગુંદીના એક દરબારે છરીનો ઘા માર્યો હતો, જે સીએચસી કોડિયાક ખાતે ડૉક્ટર સમક્ષ ઈજાગ્રસ્તને લઈ જવાના દસ મિનિટ પહેલાં બન્યું હતું. ડૉક્ટર સમક્ષ વિપુલભાઈની હિસ્ટ્રી મુજબ, બનાવ કુડા ગામ અને કોડિયાક ગામનો રસ્તો મળે છે તે સ્થળે બન્યો હતો. મરણ જનારના ભાઈ ફરિયાદી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ કાનજીભાઈ વેગડે જણાવ્યું હતું કે તેઓ બનાવના નજરે જોનાર સાક્ષી હતા, તેમ છતાં, તેઓ એવી વ્યક્તિ ન હતા જેમણે મરણ જનારને સીએચસી ખાતે લઈ ગયા હતા જે બનાવના સ્થળની નજીક હતું. ડૉક્ટર ચંદ્રવદન સમક્ષ વિપુલભાઈ દ્વારા હુમલાખોરોના નામ જાહેર ન કરવાથી કેસ શંકાસ્પદ બને છે, કારણ કે ડૉક્ટરે ખાસ કરીને હુમલાખોરનું નામ

પૂછ્યું હોવા છતાં, વિપુલભાઈએ ડૉક્ટરને નામ જણાવ્યા ન હતા. વધુમાં ફરિયાદીનું વર્તન જણાવે છે કે તેઓ ડરી ગયા હોવાથી બનાવના સ્થળેથી ભાગી ગયા હતા. તે વર્તન પણ શંકામાં વધારો કરે છે, વધુમાં સ્થાનિક એફએસએલ અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૦ ને તપાસ અધિકારી દ્વારા બતાવવામાં આવેલા બનાવના સ્થળે લોહીના કોઈ ડાઘ કે લોહીનો અંશ અથવા કોઈ નોંધપાત્ર બાબત મળી ન હતી, તે હકીકત સાથે મળીને કે તારીખ ૦૭.૦૫.૨૦૧૫ અને ૦૮.૦૫.૨૦૧૫ ના રોજ ભૂપતભાઈ અને અન્ય ૧૭ તથા જયંતીભાઈ અને અન્ય ૧૭ સામે કલમ ૩૮૫ હેઠળ કેસ નોંધાયા હતા જે ધાડ દર્શાવે છે અને કલમ ૪૩૬ જે ઘર વગેરેનો નાશ કરવાના ઈરાદાથી આગ અથવા વિસ્ફોટક પદાર્થ દ્વારા કુચેષ્ટાની વ્યાખ્યા આપે છે. કલમ ૪૫૦ આજીવન કેદની સજાને પાત્ર ગુનો કરવા માટે ગૃહ-અનધિકૃત પ્રવેશનો સંદર્ભ આપે છે.

૭૮. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૭ જયંતીભાઈ ગોધાવારી સોલંકી આંક ૨૬ ના ઈન્કવેસ્ટ પંચનામાના પંચ છે, જેમને પીએમ પહેલાં સરકારી હોસ્પિટલ ખાતે તારીખ ૦૮.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ બોલાવવામાં આવ્યા હતા. પંચ મરણ જનાર સાથે પિતરાઈ ભાઈ તરીકે સંબંધિત હતા. પંચ સાક્ષીએ મરણ જનારે પહેરેલા કપડાં વિશે વર્ણન આપ્યું હતું. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે શબ પર આછા વાદળી રંગનો શર્ટ, આછા વાદળી રંગનું જીન્સ પેન્ટ અને સ્વેટર હતું જે લોહીથી ખરડાયેલું હતું અને શર્ટ તથા સ્વેટર પર હથિયારનો કાપો હતો. સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ છાતીની ડીંટડી પાસે ઈજા હતી, શબનો જમણો હાથ લોહીથી ભરેલો હતો, ડૂંટી પાસે કાળો ડાઘ હતો જે ઈજા ન હતી. સાક્ષીએ એ પણ સ્પષ્ટતા કરી હતી કે તેમણે શરીરના

અન્ય કોઈ ભાગ પર કોઈ ઈજા જોઈ ન હતી. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે જમણા હાથ પર 'ૐ' નું છૂંદણું હતું.

૭૯. આ પંચ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૭ ની ઉલટતપાસમાં નોંધાયું હતું કે પંચ કોળી સમુદાયના હતા અને બનાવ સમયે તેઓ ખોયડાદ રોડ પર અનાજ કરિયાણાની દુકાન ચલાવતા હતા, તેઓ ગુંદી ગામના રહેવાસી છે. તેમના જણાવ્યા મુજબ ગુંદી ગામની કુલ વસ્તી આશરે ૨ થી ૩ હજાર લોકોની છે, જ્યારે કોળિયાકની વસ્તી ૪ થી ૫ હજાર લોકોની હતી. તેમણે જણાવ્યું હતું કે ગુંદી ગામના લોકો ખરીદી માટે કોળિયાક જાય છે.

૮૦. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૭ એ જણાવ્યું હતું કે તેમણે કિશોરભાઈ શામજીભાઈ વેગડ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩ નું નામ સાંભળ્યું હતું. ઉલટતપાસમાં તેમણે જણાવ્યું છે કે પોલીસે કોઈ કેસમાં તેમની ધરપકડ કરી હતી અને તેઓ ૨૦ દિવસ જેલમાં રહ્યા હતા. તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે તેમની સામે દુકાન લૂંટવાનો અને તેને આગ ચાંપવાનો આરોપ હતો. તે કેસમાં પોલીસે આશરે ૧૭ થી ૧૮ વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરી હતી અને તેમની સામે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે તેમને શંકા હતી કે જયદેવસિંહ ઉર્ફે મુન્નો ફતુભાએ ભૂપતભાઈ લવજીભાઈની હત્યા કરી હતી તેથી તેઓએ જયદેવસિંહની દુકાન લૂંટી હતી અને સળગાવી દીધી હતી. તેથી આ સાક્ષી એક હિત ધરાવનાર વ્યક્તિ બને છે કારણ કે આરોપી જયદેવસિંહની દુકાન લૂંટવા અને સળગાવવાના આરોપી હતા અને સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે આરોપી ૧ એ મરણ જનારની હત્યા કરી હોવાની શંકા પર જ લૂંટ અને આગની ઘટના બની હતી. તે કેસમાં પોલીસે

તેમની પાસેથી મુદ્દામાલ જપ્ત કર્યો ન હતો. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે ઈન્કવેસ્ટ પંચનામામાં કલમ ૩૦૨ ની બાજુમાં અલ્પવિરામ મૂક્યા પછી ૧૪૭ ની સંખ્યા પર ચાર અને સાત ઘૂંટીને ઉપર લખવામાં આવ્યું હતું. જોકે સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેઓ ચારની નીચે એક લખેલું વાંચી શકતા નથી, જ્યારે સાતની નીચે ચારની સંખ્યા છે. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેમણે આ છેકછાક જોઈ નથી. સાક્ષીને આંક ૨૬ ના પંચનામાનો પણ સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો અને તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે ક્રિમિનલ રજીસ્ટ્રેશન નંબર લખ્યા પછી એક આંગળીની જગ્યા છોડીને નંબર નોંધવામાં આવ્યો છે અને સમગ્ર પંચનામામાં આ સ્થળે બે શબ્દો વચ્ચે વધુ અંતર હતું. આ સાક્ષીના પુરાવા સ્પષ્ટ કરે છે કે તેમને કોઈ ચોક્કસ માહિતી ન હતી કે આરોપી ૧ દ્વારા હત્યાની કોઈ ચોક્કસ માહિતી ન હતી. દુકાન પર લૂંટ અને આગ આરોપી ૧ સામે રાખવામાં આવેલી શંકાના આધારે હતી.

૮૧. પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર ડૉક્ટરની ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૯ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હતી. ડૉ. વનરાજ નટુભાઈ પરમાર સર ટી. હોસ્પિટલ જિલ્લો ભાવનગર ખાતે મેડિકલ ઓફિસર હતા. તારીખ ૦૮.૦૪.૨૦૧૫ ના રોજ તેઓ પીએમ રૂમમાં પોતાની ફરજ પર હતા અને તે સમયે વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનના એએસપી શ્રી વાચ. ડી. જગાણીયાએ પોલીસ કોન્સ્ટેબલ બકલ નં. ૧૨૯ ભરતભાઈ જેઠાભાઈ દાવડા સાથે શબ મોકલ્યું હતું. શબ ભાવનગર જિલ્લાના તાલુકા કોળિયાકના રહેવાસી ભૂપતભાઈનું હતું. પેનલ ડૉક્ટર સી. એ. દેસાણી હતા. પોસ્ટમોર્ટમ ૦૮:૧૫ વાગ્યે શરૂ થયું હતું અને ૦૮:૪૫ વાગ્યે પૂર્ણ થયું હતું. ૩૫ વર્ષના પુરૂષના શબ પર, બાહ્ય તપાસમાં સફેદ લાઈનિંગવાળો આખી બાંયનો શર્ટ જોવા મળ્યો હતો જેના

પર 'ગેરેજ' અને 'શો ઓફ ઓથેન્ટિક' નું લેબલ હતું, શર્ટના તમામ છ બટનો ખુલ્લા હતા અને શર્ટના બીજા અને ત્રીજા બટનના કાજા તૂટેલા હતા. આગળનું ખિસ્સું ખાલી હતું.

૮૨. ડૉક્ટરે નોંધ્યું હતું કે શર્ટની આગળની ડાબી બાજુએ ૩.૫ સેમીનો કાપો હતો જે બટન હોલ લાઈનથી ખભાની નીચે ૩૪ સેમી સુધી ૩.૬ સેમીના અંતરે બહાર તરફ જતો હતો અને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ડાબી બાજુની બાંયની પાછળ એલ આકારમાં ૧૪.૫ સેમીનો કાપો હતો જે બાંયના નીચેના છેડાથી ૨૦ સેમીના અંતરે હતો અને જમણી બાજુની બાંય પર ઉપર અને પાછળની બાજુએ છ સેન્ટીમીટરનો એલ આકારનો કાપો હતો જે બગલથી ૨.૫ સેમી નીચે હતો. આખો શર્ટ લોહીથી ખરડાયેલો હતો અને આગળના ભાગના ડાબા અને નીચેના ભાગ પર પુષ્કળ લોહી હતું.

૮૩. પોસ્ટમોર્ટમ ડૉક્ટર – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૯ એ ઇજાગ્રસ્તને થયેલી ઇજાઓનો સંદર્ભ આપ્યો છે. કૉલમ નં. ૧૭ ખાતે પોસ્ટમોર્ટમ નોંધમાં ઇજાઓનું વર્ણન નીચે મુજબ છે:—

ડાબી બાજુની છાતીના આગળના ભાગ પર ઊભો ત્રાંસો છાતીના પોલાણ જેટલો ઊંડો લંબગોળ આકારનો ૩ સેમી ૦.૬ સેમીનો ઘા હાજર છે. તેનો ઉપરનો મધ્ય છેડો ડાબી ડીંટડીથી ૬ સેમી અંદર અને મધ્યરેખાથી ૪.૫ સેમી ડાબી બાજુએ છે. ઉપરનો મધ્ય છેડો આડી ડીંટડી લાઈન પર છે. બંને ખૂણા તીક્ષ્ણ છે. કિનારીઓ સ્વચ્છ કપાયેલી છે અને ઘાનો લોહીવાળો માર્ગ ચામડી, સબક્યુટેનીયસ પેશી ચોથી ઇન્ટરકોસ્ટલ સ્પેસ, સ્ટર્નમ હાડકાની બરાબર નજીક ૪ થી પાંસળીનો નીચેનો ભાગ (૩.૦ સેમી લંબાઈ), ડાબા ફેફસાના ઉપરના ભાગની આગળની કિનારી (૨.૮ સેમી લંબાઈ), પેરીકાર્ડિયમ (૨ સેમી લંબાઈ) કાપીને પલ્મોનરી ટ્રંકના મૂળના

આગળના ભાગને વીંધીને અંદર અને પાછળ જાય છે (૧.૫ સેમી લંબાઈ), ઘાના માર્ગમાં સ્થાનો પર લોહીના ગંઠાવા જોવા મળે છે.

(૨) ડૂંટીની આસપાસ ૧૩ ૧૨ સેમી કદના ઘેરા કથ્થઈ રંગના હાયપર પિગમેન્ટેશન પેચ હાજર છે.

(૩) જમણી જાંઘના ઉપરના પાછળના ભાગના આગળના ભાગે ૫ ૩ સેમી કદના ઘેરા કથ્થઈ રંગના હાયપર પિગમેન્ટેશન પેચ હાજર છે.

૮૪. ડૉક્ટરે પોતાની જુબાનીમાં જણાવ્યું હતું કે ઈજા નં. ૧ સિવાય, અન્ય ઈજાઓ માટે છાતીની દિવાલ અથવા પાંસળીઓમાં કોઈ અનુરૂપ ઈજા ન હતી. મૃત્યુના કારણ અંગે ડૉક્ટરનો અભિપ્રાય છાતી પર છરીના ઘાને કારણે આઘાત અને હેમરેજ (રક્તસ્ત્રાવ) નો હતો.

૮૪.૧ ડૉક્ટરે જણાવ્યું હતું કે ઈજા નં. ૧ તીક્ષ્ણ અણીદાર હથિયારથી થઈ શકે છે, જ્યારે બાકીની બે ઈજાઓ કોઈ હથિયારથી થઈ શકે નહીં. ડૉક્ટરે કૉલમ નં. ૧૭ ની ઈજા નં. ૧ માટે મુદ્દામાલ છરી હોવાનું સમર્થન આપ્યું હતું.

૮૪.૨ ડૉક્ટરે જુબાની આપી હતી કે કૉલમ નં. ૧૭ ની ઈજા નં. ૨ અને ૩ નું હાયપર પિગમેન્ટેશન અતિશય રક્તસ્ત્રાવને કારણે હતું.

૮૪.૩ ડૉક્ટરે એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે કૉલમ નં. ૨૦ ની આંતરિક ઈજા છરીના એક જ ઘાને કારણે હતી. ડૉક્ટરનો એવો અભિપ્રાય હતો કે જો દર્દીને વાજબી સમયમાં સારવાર આપવામાં આવે તો ફેફસાં પરની ઈજા તમામ કેસોમાં મૃત્યુનું કારણ બની શકે નહીં, અને તેવા સંજોગોમાં દર્દીને બચાવી શકાયો હોત.

૮૪.૪ આ ડૉક્ટરને મુદ્દામાલ 'એફ' છરી પણ બતાવવામાં આવી હતી જેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે તે એક બાજુ તીક્ષ્ણ અને બીજી બાજુ બોથી હતી.

૮૪.૫ મરણ જનારના લોહીનો નમૂનો ઓછામાં ઓછો ૫ સીસી અને વધુમાં વધુ ૧૦ સીસી લેવામાં આવ્યો હતો.

૮૫. તબીબી પુરાવા પણ એક જ ઘાના કેસની પુષ્ટિ કરે છે, મધ્યથી ડાબી બાજુએ ઊભો ત્રાંસો લંબગોળ આકારનો ઊંડો ઘા હતો.

૮૬. ડૉ. કશ્યપ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ એ મુખ્ય તપાસમાં આ ઈજા મુદ્દામાલ છરી વડે થઈ હોવાનું સમર્થન આપ્યું હતું, જ્યારે ઉલટતપાસમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેઓ ચોક્કસપણે કહી શકતા નથી કે આ ઈજા તે હથિયાર વડે થઈ શકે છે. ડૉક્ટર કશ્યપનો અભિપ્રાય હતો કે આ ઈજા 'ગુપ્તી' વડે થઈ શકે છે. તે જ રીતે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૯ – ડૉ. વનરાજ પરમારે મુખ્ય તપાસમાં મુદ્દામાલ હથિયાર વડે ઈજા નં. ૧ થયાનું સમર્થન આપ્યું હતું, જોકે, ઉલટતપાસમાં ડૉક્ટરે સમર્થન આપ્યું હતું કે તેઓ ચોક્કસપણે કહી શકતા નથી કે આ ઈજા મુદ્દામાલ છરી વડે શક્ય હતી. આમ બંને ડૉક્ટરો દ્વારા મુદ્દામાલ હથિયારની પુષ્ટિ થતી નથી. ડૉક્ટરના પુરાવા પણ અતિશય રક્તસ્ત્રાવનો સંદર્ભ આપે છે.

૮૭. ફરિયાદી – કાનજીભાઈ લવજીભાઈ વેગડ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨) એ એવો કોઈ પુરાવો આપ્યો ન હતો કે જ્યારે તેઓ બનાવના સ્થળે હાજર હતા, ત્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ – વિપુલભાઈ બાનાભાઈ સોલંકી તેમજ શંભુભાઈ ભોળાભાઈ વેગડ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ત્યાં આવ્યા હતા. ફરિયાદીનો એવો પુરાવો નથી કે તેમણે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ને બનાવના સ્થળ તરફ દોડતા જોયા હતા. ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ બનાવનું

સ્થળ 'ઢોરા' હતું. જ્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ – વિપુલ સોલંકીએ બનાવના સ્થળનું વર્ણન 'ઢોરા' તરીકે કર્યું નથી.

૮૮. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ પોતાના પુરાવામાં જણાવ્યું છે કે તેઓ ગુંદી ગામે પોતાના પરિવાર સાથે રહેતા હતા. બનાવના દિવસે રાત્રે આશરે ૯ થી ૯.૩૦ વાગ્યે, તેઓ અને શંભુભાઈ કુડા રોડ પર આવેલ 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે પાન મસાલો ખાવા ગયા હતા. પાન માવાની દુકાનથી આશરે ૪૦-૫૦ ફૂટ દૂર, તેઓએ ગુંદી ગામના દરબારોને ફરિયાદી – કાનજીભાઈ અને મરણ જનાર – ભૂપત લવજીભાઈ વેગડ સાથે તકરાર કરતા જોયા. દરબારો હરદેવસિંહ ફતુભા, જયદેવસિંહ ફતુભા, શક્તિસિંહ રઘુભા, મહેન્દ્રસિંહ રઘુભા, છનુભા મનુભા, વનરાજસિંહ મદુભા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ જણાવ્યું હતું કે દૂરથી તેઓ તકરાર જોઈ રહ્યા હતા અને જોયું કે કાનજીભાઈને મહેન્દ્રસિંહ (આરોપી ૬) એ પકડી રાખ્યા હતા, જ્યારે છનુભા (આરોપી ૪) અને શક્તિસિંહ (આરોપી ૫) એ મરણ જનાર – ભૂપતભાઈને પકડી રાખ્યા હતા. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના જણાવ્યા મુજબ, તે સમયે જયદેવસિંહે (આરોપી ૧) છરી કાઢી અને મરણ જનાર – ભૂપતભાઈની છાતી પર ઘા માર્યો હતો. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેમણે છરી જોઈ હતી. છરીના ઘાના કારણે ભૂપતભાઈ નીચે પડી ગયા અને તેથી તેઓ ત્યાં ગયા. તે સમયે દરબારો ભાગી ગયા. ત્યારબાદ, તેમણે ભૂપતભાઈને ઊંચક્યા અને સરકારી હોસ્પિટલ લઈ ગયા. તપાસ કરતાં ડૉક્ટરે તેમને મૃત જાહેર કર્યા હતા. ત્યારબાદ, આ સાક્ષી ભૂપતભાઈને એમ્બ્યુલન્સમાં ભાવનગર લઈ ગયા અને જણાવ્યું કે એમ્બ્યુલન્સમાં, મરણ જનાર – ભૂપતભાઈના નાના ભાઈ અરવિંદભાઈ

તેમની સાથે હતા અને ભાવનગરના અન્ય ૪-૫ વ્યક્તિઓ એમ્બ્યુલન્સમાં હતા. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે એમ્બ્યુલન્સમાં કોઈ પોલીસ કર્મચારી ન હતા. પ્રશ્ન એ પુરાવાનો છે કે મરણ જનારના નાના ભાઈ અને ભાવનગરના અન્ય વ્યક્તિઓ ત્યાં ક્યાંથી આવ્યા હતા.

૮૯. જે હકીકત નોંધપાત્ર બને છે તે એ છે કે આ સાક્ષી રાત્રે ૯-૯.૩૦ વાગ્યે 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે આવ્યા હતા. ફરિયાદી કાનજીભાઈના જણાવ્યા મુજબ, તેમને તેમના મરણ જનાર ભાઈ ભૂપતભાઈનો ૯.૩૯ વાગ્યે ફોન આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ તેઓ બનાવના સ્થળે આવ્યા હતા. જો એમ બન્યું હોત, તો આ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ – વિપુલભાઈએ ચોક્કસપણે ફરિયાદી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ ને બનાવના સ્થળે આવતા જોયા હોત અને મરણ જનાર ભૂપતભાઈને તેમની મેજિક રિક્ષા સાથે ત્યાં ઊભેલા પણ જોયા હોત. આમાંથી કોઈ પણ હકીકત ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ દ્વારા જણાવવામાં આવી નથી. ફરિયાદી કાનજીભાઈના જણાવ્યા મુજબ, બનાવના સ્થળે પહોંચ્યા પછી, તેમણે તેમના ભાઈ ભૂપતભાઈ સાથે વાત કરી હતી અને ૧૦ મિનિટ પછી, તેમાંથી ૪ જણા ૨ મોટરસાઈકલ પર આવ્યા હતા, જ્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ આવી કોઈ ઘટના જણાવતા નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એમ પણ જણાવતા નથી કે કાનજીભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ પોતાના જીવના ડરથી તે સ્થળેથી ભાગી ગયા હતા. સારવાર માટે મરણ જનારને સરકારી હોસ્પિટલમાં લઈ જનાર કાનજીભાઈ પણ નથી. જ્યારે શબને પોસ્ટમોર્ટમ માટે લઈ જવામાં આવ્યું ત્યારે ફરિયાદી સરકારી દવાખાને કે એમ્બ્યુલન્સમાં ક્યાંય હાજર નથી. એમ્બ્યુલન્સમાં જોડાયેલા ૪-૫ વ્યક્તિઓ

કોણ હતા તેનું નામ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ દ્વારા આપવામાં આવ્યું નથી. ભૂપતભાઈના નાના ભાઈ એટલે કે અરવિંદભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬) એમ્બ્યુલન્સમાં વિજયભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) સાથે ગયા હતા.

૯૦. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના જણાવ્યા મુજબ, બનાવનું કારણ એ હતું કે મરણ જનારે હરદેવસિંહ (આરોપી ૨) પાસેથી રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધા હતા અને પરત કરી દીધા હોવા છતાં, આરોપી ૨ નાણાંની માંગણી કરી રહ્યો હતો.

૯૧. સાક્ષીએ કોર્ટમાં તમામ દરબારો તરીકે આરોપીઓને ઓળખી બતાવ્યા હતા. સાક્ષીને મુદ્દામાલ છરી પણ બતાવવામાં આવી હતી, જોકે, તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેઓ ચોક્કસપણે કહી શકતા નથી કે તે છરી વડે ઘા મારવામાં આવ્યો હતો કે નહીં. આમ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ મુદ્દામાલ હથિયાર ઓળખ્યું નથી.

૯૨. એ નોંધવું ખૂબ જ વિચિત્ર બને છે કે ફરિયાદી ભાઈ તરીકે બનાવના સ્થળે આવ્યા હોવા છતાં, તેઓ જણાવે છે કે તેઓ પોતાનું રક્ષણ કરવા માટે સ્થળ પરથી ભાગી ગયા હતા અને ગુંદી ગામના રહેવાસી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ શંભુભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) સાથે ફાઈન પાન પાર્લર ખાતે હતા જેઓ પણ ગુંદી ગામના રહેવાસી હતા.

૯૩. આ કેસમાં આરોપીઓનો સામનો કરવા આવેલા ભાઈ ભાગી જવાનું પસંદ કરે છે. 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ની હાજરી શંકા પેદા કરે છે કારણ કે આ બંને સાક્ષીઓ ગુંદી ગામના રહેવાસી છે. વિપુલભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) મરણ જનાર ભૂપતભાઈને સરકારી હોસ્પિટલ સીએચસી કોળિયાક લઈ ગયા હતા, ડૉ. કશ્યપ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી

૧૧) ના પુરાવા મુજબ, વિપુલભાઈએ ડૉક્ટર સમક્ષ આરોપીઓના નામ આપ્યા ન હતા. ડૉક્ટરે તેમને આરોપીઓના નામ પૂછ્યા હોવા છતાં, તેમણે હુમલાખોરોના નામ જણાવ્યા ન હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ પુરાવો આપ્યો હતો કે તેઓ ગુંદી ગામથી કોળિયાક ગામે માવા-મસાલો ખાવા માટે 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે આવ્યા હતા.

૯૪. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ની ઉલટતપાસમાં, રેકૉર્ડ પર આવે છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ હીરા ઘસનાર હતા અને હાથબ ગામે લક્ષ્મણભાઈ બારૈયાના કારખાનામાં કામ કરતા હતા. અગાઉ તેઓ ફરિયાદી - કાનજીભાઈના કારખાનામાં હતા, જ્યાં તેમણે લગભગ ૪-૫ વર્ષ કામ કર્યું હતું. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે મરણ જનાર ભૂપતભાઈ કાનજીભાઈના ભાઈ હોવાથી તેઓ તેમને ઓળખતા હતા. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે ભૂપતભાઈ મેજિક વાહન ચલાવતા હતા અને સાક્ષી છેલ્લા ૪-૫ વર્ષથી ભૂપતભાઈને ઓળખતા હતા.

૯૫. તેમના કામનો સમય સવારના ૮ થી સાંજના ૬ વાગ્યા સુધીનો હતો. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે શંભુભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) તેમની સાથે કામ કરતા હોવાથી તેઓ તેમને ઓળખે છે. સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, તેઓ અને શંભુભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) લવજીભાઈના હીરાના કારખાનામાં હીરા ઘસનાર તરીકે ક્યારેય સાથે કામ કર્યું ન હતું. તેઓ ૭-૮ વર્ષથી શંભુભાઈને ઓળખતા હતા. શંભુભાઈ અગાઉ ફરિયાદી - લવજીભાઈના કારખાનામાં હીરા ઘસતા હતા કે કેમ તેની સાક્ષીને કોઈ જાણ ન હતી.

૯૬. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેઓ અને શંભુભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) અઠવાડિયામાં ૨-૩ વખત મળતા હતા, જોકે, સ્થળ અને તારીખ નક્કી ન હતી. એવું બન્યું ન હતું કે તેઓ બનાવના દિવસે મળવાનું નક્કી કર્યું હોય. તેથી પછી એકબીજાની જાણ વગર બંને તે સ્થળે કેવી રીતે સાથે હાજર હતા તે સમજાવવાનું બાકી રહે છે. સંજોગોવશાત બંને કેવી રીતે ભેગા થયા તે ત્યાં તેમની હાજરીને કુદરતી ગણવા માટે સ્પષ્ટ કરવું પડશે.

૯૭. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે 'ફાઈન પાન પાર્લર' મુસ્લિમ સમુદાયના એક વ્યક્તિનું છે અને આ દુકાન ઘણા વર્ષોથી ત્યાં હતી. અવારનવાર તેઓ ત્યાં પાન માવો ખાવા જતા હતા. તેઓ જાણતા નથી કે શંભુભાઈ 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે ક્યારે જતા હતા. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે બનાવની તારીખે પ્રથમ વખત, તેઓ 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે સાથે ગયા હતા. જે દિવસે તેઓ ત્યાં ગયા હતા, તે દિવસે 'ફાઈન પાન પાર્લર' બંધ હતું. તેથી માવો ખાવાનો કોઈ પ્રસંગ ન હતો. સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે તે દિવસે, તેઓએ અન્ય કોઈ જગ્યાએ પાન માવો ખાધો ન હતો.

૯૮. તેઓ ફાઈન પાન પાર્લર ખાતે સાથે આવ્યા હતા, જે વાસ્તવમાં બંધ હતું. પાન પાર્લર બંધ હોવા છતાં, તેઓ કોઈ કારણ વગર ત્યાં રાહ જોઈ રહ્યા હતા.

૯૯. અહીં હાલના કેસમાં, વિપુલભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) અને શંભુભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) એ જણાવ્યું હતું કે તેઓ ફાઈન પાન પાર્લર ખાતે આવ્યા હતા. પાનની દુકાન બંધ હતી. બંને સાક્ષીઓ તે જ ગામ કોળિયાકના નથી. તેઓ ગુંદી ગામના રહેવાસી છે જ્યાં તમામ આરોપી વ્યક્તિઓ રહે છે. મરણ જનાર

અને ફરિયાદી કોળિયાક ગામના છે. વિપુલભાઈ અને શંભુભાઈએ તેમના નિવેદનને સુસંગત બનાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કારણ કે ફરિયાદપક્ષ આ સાક્ષીઓ પર એ હકીકત સાબિત કરવા માટે આધાર રાખે છે કે બંને મિત્રો અવારનવાર પાન મસાલો ખાવા માટે ફાઈન પાનની દુકાને આવતા હતા. અહીં તેમને બનાવના નજરે જોનાર સાક્ષી તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા છે, પરંતુ પુરાવા દ્વારા એ સાબિત થઈ શક્યું નથી કે તેઓ રોજિંદા ક્રમ તરીકે દરરોજ મળતા હતા અને ત્યાં પાનની દુકાને આવતા હતા, જેથી બનાવના સંજોગોવશાત સાક્ષી (ચાન્સ વિટનેસ) તરીકે ગણી શકાય. પુરાવાને માત્ર 'સંજોગોવશાત સાક્ષી' હોવાના આધારે બાજુ પર મૂકી શકાતો નથી કે શંકાની નજરે જોઈ શકાતો નથી. આવા સાક્ષીઓની જુબાનીની યોગ્ય કાળજીપૂર્વક ચકાસણી કરવી પડે છે. સંજોગોવશાત સાક્ષીના પુરાવા માટે સાવચેતી અને ઝીણવટભરી ચકાસણી જરૂરી છે. **જરનૈલ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, (૨૦૦૯) ૯ એસ.સી.સી. ૭૧૯** ના કેસમાં ઠરાવ્યા મુજબ, સંજોગોવશાત સાક્ષીએ બનાવના સ્થળે પોતાની હાજરી પૂરતા પ્રમાણમાં સાબિત કરવી આવશ્યક છે, જેમાં એ પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે સંજોગોવશાત સાક્ષીનું વર્તન બનાવ પછી ખાસ કરીને ધ્યાને લેવું જરૂરી છે કે શું તેણે બનાવ વિશે અન્ય કોઈને જાણ કરી છે.

૧૦૦. સેખુ યાદવ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, ૨૦૦૫ ક્રિ.એલ.જે. ૨૨૫૯ ના કેસમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે બનાવના સ્થળે હાજર રહેવાના કારણોના કોઈપણ સમર્થનના અભાવે, બનાવના ગામના રહેવાસી ન હોય તેવા સંજોગોવશાત

સાક્ષીઓના પુરાવા પર આધાર રાખી શકાતો નથી કારણ કે બનાવના સ્થળે તેમની હાજરી તદ્દન શંકાસ્પદ છે.

૧૦૧. ગુલી ચંદ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૭૪ એસ.સી. ૨૭૬ ના કેસમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે જોકે સંજોગોવશાત સાક્ષી આવશ્યકપણે ખોટો સાક્ષી હોતો નથી, પરંતુ આવા સાક્ષી પર આધાર રાખવો એ કહેવત મુજબ ઉતાવળિયું છે.

૧૦૨. સાક્ષી બનાવના સ્થળે હાજર રહેવાનું કારણ વિશ્વસનીય હોવાનું સાબિત થવું જોઈએ કારણ કે સંજોગોવશાત સાક્ષી એવી વ્યક્તિ છે જે સંજોગોવશાત બનાવના સ્થળે હાજર થાય છે અને જેની હાજરી બનાવના સંદર્ભમાં કુદરતી ન હોઈ શકે.

૧૦૩. ઉલટતપાસમાં, વિજયભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ જણાવ્યું હતું કે તેઓ મરણ જનાર ભૂપતભાઈને એકલા જ હોસ્પિટલ લઈ ગયા હતા. બનાવના સ્થળેથી હોસ્પિટલનું અંતર ૧૦૦ થી ૧૫૦ ડગલાં હતું. સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે તેમણે ભૂપતભાઈની છાતી પર ગંભીર ઈજાઓ જોઈ હતી, પરંતુ સામાન્ય રક્તસ્રાવ હતો જ્યારે ડૉક્ટરનો પુરાવો એવો હતો કે અતિશય રક્તસ્રાવ હતો. સાક્ષીએ ઈનકાર કર્યો હતો કે બનાવના સ્થળે જમીન પર લોહી છંટકાયેલું હતું. તેમણે ભૂપતભાઈને પોતાના બે હાથ વડે ઊંચક્યા હતા, તેમ છતાં, તેમના કપડાં લોહીથી ખરડાયા ન હતા કે તેમના હાથ પર કોઈ લોહી ન હતું. જ્યારે તેઓ મરણ જનારને હોસ્પિટલ લઈ ગયા ત્યારે કોઈએ તેમને મદદ કરી ન હતી.

૧૦૪. હોસ્પિટલ ખાતે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ જણાવ્યું હતું કે તેઓ ડૉ. દવે પાસે ગયા હતા અને તેમની સાથે ૨-૩ વ્યક્તિઓ હતી જેમને તેઓ ઓળખતા ન હતા અને તેમના ગામ વિશે પણ જાણતા ન હતા અને તેમના વિશે કોઈ માહિતી ન હતી. પુરાવાનું આ પાસું પણ શંકા પેદા કરે છે કારણ કે તપાસ અધિકારી શ્રી જગાણીયાએ પણ પોતાના પુરાવામાં બે વ્યક્તિઓની હાજરીને સમર્થન આપ્યું છે, જેમના માટે કોઈ તપાસ થઈ ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ પણ જાણીજોઈને તે વ્યક્તિઓના નામ છુપાવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. આ ખૂબ જ વિચિત્ર છે કારણ કે સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ દવાખાનામાં હાજર રહેલા તે ૨-૩ વ્યક્તિઓ વિશે સ્પષ્ટતા કરી શક્યા ન હતા. ડૉક્ટરે પૂછપરછ કરી હતી કે ભૂપતભાઈને કોણ લાવ્યું હતું તે સમયે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ ડૉક્ટરને કહ્યું હતું કે તેઓ પોતે ભૂપતભાઈને લાવ્યા હતા. જ્યારે તપાસ અધિકારી વાસ્તવમાં મરણ જનારને સીએચસી કેન્દ્રમાં લાવનાર વ્યક્તિ વિશે શંકાસ્પદ હતા. ડૉ. દવે સમક્ષ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ મરણ જનારને છરીનો ઘા મારનાર વ્યક્તિનું નામ ન આપવાનો સભાન પ્રયાસ કર્યો હતો.

૧૦૫. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના જણાવ્યા મુજબ જ્યારે ડૉક્ટરે તેમને પૂછ્યું, ત્યારે તેમણે પોતાનું નામ વિપુલભાઈ બાનાભાઈ અથવા વિપુલ અર્જણભાઈ તરીકે આપ્યું હતું. તેમને તે ચોક્કસપણે યાદ નથી. ડૉક્ટરે તેમની સહી લીધી છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ સમર્થન આપ્યું હતું કે ડૉક્ટરે તેમની પાસેથી પૂછપરછ કરી હતી કે ભૂપતભાઈ કેવી રીતે ઈજાગ્રસ્ત થયા. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે બનાવ વિશે તેઓ જે કંઈ જાણતા હતા તે તેમણે ડૉક્ટરને કહ્યું હતું.

૧૦૬. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ સમર્થન આપ્યું હતું કે તેમણે ડૉક્ટરને માત્ર ભૂપતભાઈને છરીથી ઈજા થઈ હોવા વિશે જ જાણ કરી હતી. સાક્ષીએ એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે તેમણે ડૉક્ટરને હુમલાખોરોના નામ આપ્યા ન હતા જ્યારે સ્વેચ્છાએ જણાવ્યું હતું કે તેમણે એક વ્યક્તિનું નામ આપ્યું હતું. સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે તેમણે ડૉક્ટરને બનાવના સ્થળનું નામ જણાવ્યું ન હતું પરંતુ છરીનો ઘા મારનાર વ્યક્તિની જ્ઞાતિ જણાવી હતી. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે બનાવ દરમિયાન ભૂપતભાઈને કોણે પકડી રાખ્યા હતા તે અંગે તેમણે ડૉક્ટરને જાણ કરી ન હતી.

૧૦૭. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ ઇનકાર કર્યો હતો કે તેમણે ડૉક્ટરને માત્ર એટલી જ જાણ કરી હતી કે ગુંદી ગામના એક દરબારે ભૂપતભાઈને છરીનો ઘા માર્યો હતો. સાક્ષીએ એવા સૂચનનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો કે જ્યાં સુધી ડૉક્ટરે હુમલાખોરનું નામ પૂછ્યું ત્યાં સુધી તેઓ નામ જાણતા ન હતા. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેઓ દવાખાનામાં આશરે ૨ કલાક રોકાયા હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ માત્ર એટલું જ કહ્યું કે તે એક દરબાર હતો. પરંતુ ડૉક્ટરે તેમને નામ પૂછ્યું હોવા છતાં દરબારનું નામ આપવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા.

૧૦૮. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ નો એવો પણ પુરાવો છે કે કોળિયાક ગામમાં પોલીસ સ્ટેશનની આઉટ પોલીસ ચોકી છે અને જ્યારે તેઓ ભૂપતભાઈને દવાખાને લઈ ગયા ત્યારે ભૂપતભાઈ જીવતા હતા અને ૧૦-૧૫ મિનિટ પછી તેમનું અવસાન થયું હતું. તેમના મૃત્યુ સમયે કોઈ સંબંધી હાજર ન હતા. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે સર ટી. હોસ્પિટલ ભાવનગર ખાતે પોસ્ટમોર્ટમ કરવામાં આવ્યું ન

હતું અને પોસ્ટમોર્ટમ થાય ત્યાં સુધી તેઓ ત્યાં હાજર હતા. સીએચસી સેન્ટર, કોળિયાક ગામ ખાતે પોસ્ટમોર્ટમ કેમ ન કરવામાં આવ્યું તેનો કોઈ ખુલાસો સામે આવતો નથી, જોકે સીએચસીના મેડિકલ ઓફિસર ડૉ. કશ્યપ ચંદ્રવદન, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૧ એ પુરાવામાં કોળિયાક સીએચસી ખાતે પોસ્ટમોર્ટમ રૂમની સુવિધા ઉપલબ્ધ હોવા અંગે જણાવ્યું છે.

૧૦૯. આ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ દ્વારા એવો પુરાવો પણ આપવામાં આવ્યો હતો કે એમ્બ્યુલન્સમાં પોલીસ તેમની સાથે ગઈ ન હતી, જોકે ભૂપતભાઈને દવાખાને લઈ ગયાના એક કલાક પછી પોલીસ ત્યાં આવી હતી. તેમણે દવાખાનામાં પોલીસને બનાવ વિશે જાણ કરી ન હતી. તેમણે ઈનકાર કર્યો હતો કે પોલીસે તેમના સિવાય અન્ય કોઈ પાસેથી બનાવ અંગે પૂછપરછ કરી ન હતી. તેમના જણાવ્યા મુજબ, પોલીસ દવાખાનામાં કાનજીભાઈ (ફરિયાદી) પાસેથી પૂછપરછ કરી રહી હતી. જોકે, સાક્ષી જાણતા નથી કે પોલીસે કાનજીભાઈને શું પૂછ્યું હતું અને કાનજીભાઈએ પોલીસને શું જણાવ્યું હતું. ઉલટતપાસમાં સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તેઓ ભાવનગર ખાતે એમ્બ્યુલન્સમાં ભૂપતભાઈના શબને લઈ જઈ રહ્યા હતા, તે સમયે તેઓ મરણ જનારના ભાઈ અરવિંદભાઈ અને અન્ય ૨ વ્યક્તિઓ સાથે હતા જેમને તેઓ ઓળખતા ન હતા અને જણાવ્યું હતું કે તેઓ ભાવનગરથી ભૂપતભાઈના સંબંધીઓ હશે. આ બે વ્યક્તિઓની હાજરી તેમજ નાના ભાઈ અરવિંદભાઈની હાજરી શંકાસ્પદ સંજોગો બની જાય છે. દવાખાનું કથિત બનાવના સ્થળની ખૂબ જ નજીક હતું જ્યાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ મરણ જનારને એકલા હાથે પણ ઊંચકી શક્યા હોત.

૧૧૦. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના જણાવ્યા મુજબ, સર ટી. હોસ્પિટલ ખાતે પોલીસ ગ્રુપ એમ્બ્યુલન્સની પાછળ આવી રહી હતી, શબનું ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું. તે સમયે પણ, ઇન્કવેસ્ટ પંચનામા દરમિયાન ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ પોલીસને હુમલાખોરોના નામ આપ્યા ન હતા. જ્યારે ઇન્કવેસ્ટ પંચનામું કરવામાં આવ્યું ત્યારે તેમણે પોલીસને જાણ કરી ન હતી કે તેઓ બનાવના નજરે જોનાર સાક્ષી હતા. અંતિમ સંસ્કાર બીજા દિવસે સાંજે હતા અને તે સમયે પોલીસ ત્યાં હાજર હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ સ્પષ્ટતા કરી હતી કે તેમના જણાવ્યા મુજબ સમગ્ર સમય દરમિયાન પોલીસ હાજર હતી. અંતિમ સંસ્કાર દરમિયાન પોલીસ તેમને સ્થળ પર મળી હતી. ત્યાં પોલીસે તેમનું નામ પૂછીને પૂછપરછ કરી હતી કે વિપુલ કોણ છે, તેથી સાક્ષીએ પોતાની ઓળખ આપી અને પોલીસ પાસે ગયા. સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, તે સમયે પણ પોલીસે તેમની પાસેથી બનાવ વિશે પૂછપરછ કરી ન હતી, કે તેમણે અંતિમ સંસ્કારના સ્થળે પોલીસને હુમલાખોરોના નામ આપ્યા ન હતા. તેમણે પોલીસને જાણ કરી ન હતી કે તેઓ બનાવના નજરે જોનાર સાક્ષી હતા. ત્યારબાદ, સ્મશાનભૂમિમાંથી તેઓ ઘરે પહોંચ્યા અને પછી તેઓ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશને ગયા. તેથી જુબાનીમાં જણાવેલ ક્રમ મુજબ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ પોલીસ સ્ટેશનની મુલાકાત લીધી હતી.

૧૧૧. સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, શંભુભાઈ સ્મશાનસ્થળે અને સર ટી. હોસ્પિટલ ખાતે પણ પોસ્ટમોર્ટમ પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી તેમની સાથે હતા. પોલીસે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ પાસેથી શંભુભાઈ વિશે પૂછપરછ કરી હતી અને તેમને

પૂછ્યું હતું કે શંભુભાઈ કોણ છે. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે શંભુભાઈએ પણ અંતિમ સંસ્કારના સ્થળે પોલીસને હુમલાખોરોના નામ આપ્યા ન હતા અને શંભુભાઈએ તેમની હાજરીમાં બનાવ જાણવા વિશે કોઈ વાત કરી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના પુરાવા પરથી જણાય છે કે તેઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ સાથે મિત્ર તરીકે ગાઢ સંબંધ ધરાવતા હોવાનું દર્શાવી રહ્યા છે અને વધુમાં તેઓ એક જ ગામના છે. ગાઢ સંબંધ ધરાવતા વ્યક્તિઓના પુરાવા સાવચેતીપૂર્વકના વિશ્લેષણની માંગ કરે છે.

૧૧૨. ભાસ્કરાવ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૧૮) ૬ એસ.સી.સી. ૫૯૧ ના

કેસમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:—

૩૨. હાથ પરના પુરાવાની મૂલવણી પર પાછા ફરતાં, શરૂઆતમાં જ અમારું ધ્યાન એ હકીકત તરફ દોરવામાં આવે છે કે સાક્ષીઓ પરસ્પર સંબંધિત હતા, અને આ અદાલતે તેમના નિવેદનો સ્વીકારવામાં સાવધ રહેવું જોઈએ. સંબંધિત સાક્ષીના પુરાવાની મૂલવણી સંબંધિત કાયદાનું પુનરાવર્તન કરવું ફાયદાકારક રહેશે. દલીપ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય [દલીપ સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, (૧૯૫૩) ૨ એસ.સી.સી. ૩૬ : ૧૯૫૪ એસસીઆર ૧૪૫ : એ.આઈ.આર. ૧૯૫૩ એસ.સી. ૩૬૪ : ૧૯૫૩ ક્રિ.એલ.જે. ૧૪૬૫] માં, બેન્ય વતી વિવિધ બોઝ, ન્યાયમૂર્તિએ કાયદાનું નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું: (એ.આઈ.આર. પૃષ્ઠ ૩૬૬, પેરા ૨૬)

"૨૬. જ્યાં સુધી સાક્ષી એવા સ્ત્રોતોમાંથી ન આવે કે જે કલંકિત હોવાની સંભાવના હોય ત્યાં સુધી સામાન્ય રીતે તેને સ્વતંત્ર ગણવામાં આવે છે અને તેનો સામાન્ય રીતે અર્થ એ થાય છે કે જ્યાં સુધી સાક્ષી પાસે આરોપી સામે દુશ્મનાવટ જેવું કોઈ કારણ ન હોય, જેથી તે તેને ખોટી રીતે ફસાવવા માંગતો હોય. સામાન્ય રીતે, નજીકનો સંબંધી સાચા ગુનેગારને છાવરવા અને નિર્દોષ વ્યક્તિને ખોટી રીતે ફસાવવામાં છેલ્લો હશે. એ સાચું છે કે, જ્યારે લાગણીઓ તીવ્ર બને છે અને દુશ્મનાવટનું અંગત કારણ હોય છે, ત્યારે ગુનેગારની સાથે એવી નિર્દોષ વ્યક્તિને પણ ખેંચવાની વૃત્તિ હોય છે

જેની સામે સાક્ષીને રોષ હોય, પરંતુ આવી ટીકા માટે પાયો નાખવો આવશ્યક છે અને માત્ર સંબંધની હકીકત પાયો બનવાથી દૂર રહીને ઘણીવાર સત્યની ચોક્કસ ગેરંટી હોય છે. જોકે, અમે કોઈ વ્યાપક સામાન્યીકરણ કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા નથી. દરેક કેસનો નિર્ણય તેની પોતાની હકીકતો પર થવો જોઈએ. અમારા અવલોકનો માત્ર તે બાબતનો સામનો કરવા માટે કરવામાં આવ્યા છે જે આપણી સમક્ષના કેસોમાં ડહાપણના સામાન્ય નિયમ તરીકે વારંવાર આગળ મૂકવામાં આવે છે. આવો કોઈ સામાન્ય નિયમ નથી. દરેક કેસ તેની પોતાની હકીકતો સુધી મર્યાદિત અને તેના દ્વારા શાસિત હોવો જોઈએ."

૩૩. મસાલતી વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય [મસાલતી વિરુદ્ધ યુ.પી. રાજ્ય, (૧૯૬૪) ૮ એસસીઆર ૧૩૩ : એ.આઈ.આર. ૧૯૬૫ એસ.સી. ૨૦૨ : (૧૯૬૫) ૧ ક્રિ.એલ.જે. ૨૨૬] માં, આ કોર્ટની પાંચ જજોની બેન્ચે સ્પષ્ટપણે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે: (એ.આઈ.આર. પૃષ્ઠ ૨૦૯-૨૧૦, પેરા ૧૪)

"૧૪. ... એમાં કોઈ શંકા નથી કે જ્યારે ફોજદારી અદાલતે પક્ષપાતી અથવા હિત ધરાવતા સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવાની મૂલવણી કરવાની હોય, ત્યારે તેણે આવા પુરાવાનું વજન કરવામાં ખૂબ કાળજી રાખવી પડે છે. પુરાવામાં વિસંગતતાઓ છે કે નહીં; પુરાવો અદાલતને સાચો લાગે છે કે નહીં; પુરાવા દ્વારા જાહેર કરાયેલી વાર્તા સંભવિત છે કે નહીં, તે તમામ બાબતો ધ્યાનમાં લેવી આવશ્યક છે. પરંતુ અમે વિચારીએ છીએ કે સાક્ષીઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા પુરાવા માત્ર એ આધારે નકારી કાઢવા જોઈએ કે તે પક્ષપાતી અથવા હિત ધરાવતા સાક્ષીઓનો પુરાવો છે તેવી દલીલ કરવી અવાજબી ગણાશે. ઘણીવાર, જ્યાં ગામડાઓમાં જૂથબંધી પ્રવર્તે છે અને આવા જૂથો વચ્ચેની દુશ્મનાવટના પરિણામે હત્યાઓ થાય છે, ત્યારે ફોજદારી અદાલતોએ પક્ષપાતી પ્રકારના પુરાવા સાથે વ્યવહાર કરવો પડે છે. માત્ર તે પક્ષપાતી છે તેવા એકમાત્ર આધારે આવા પુરાવાઓને યાંત્રિક રીતે નકારી કાઢવાથી અનિવાર્યપણે ન્યાયની નિષ્ફળતા થશે. કેટલા પુરાવાની મૂલવણી કરવી જોઈએ તે અંગે કોઈ જડબેસલાક નિયમ બનાવી શકાતો નથી. આવા પુરાવાઓ સાથે વ્યવહાર કરવામાં ન્યાયિક અભિગમ સાવચેત હોવો જોઈએ; પરંતુ પુરાવા પક્ષપાતી હોવાથી તેને નકારી કાઢવા જોઈએ તેવી દલીલ સાચી તરીકે સ્વીકારી શકાય નહીં."

(ભારપૂર્વક ઉમેરેલ)

૩૪. દરિયા સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય [દરિયા સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, (૧૯૬૪) ૩ એસસીઆર ૩૯૭ : એ.આઈ.આર. ૧૯૬૫ એસ.સી. ૩૨૮ : (૧૯૬૫) ૧ ક્રિ.એલ.જે. ૩૫૦] માં, આ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે ભોગ બનનારના નજીકના સંબંધી એવા નજરે જોનાર સાક્ષીના પુરાવાની ઝીણવટભરી ચકાસણી થવી જોઈએ પરંતુ તેના પુરાવા સ્વીકારવા માટે કોઈ સમર્થનની જરૂર નથી. હરબંસ કૌર વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય [હરબંસ કૌર વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, (૨૦૦૫) ૯ એસ.સી.સી. ૧૯૫ : ૨૦૦૫ એસસીસી (ક્રિ.) ૧૨૧૩ : ૨૦૦૫ ક્રિ.એલ.જે. ૨૧૯૯] માં, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૨૨૭, પેરા ૬)

"૬. કાયદામાં એવી કોઈ દરખાસ્ત નથી કે સંબંધીઓને અસત્ય સાક્ષીઓ તરીકે ગણવા જોઈએ. તેનાથી વિપરીત, જ્યારે પક્ષપાતની દલીલ કરવામાં આવે ત્યારે એ બતાવવા માટે કારણ દર્શાવવું પડશે કે સાક્ષીઓ પાસે વાસ્તવિક ગુનેગારને બચાવવા અને આરોપીને ખોટી રીતે ફસાવવાનું કારણ હતું."

૩૫. છેલ્લો કેસ જેમાં આપણે વિચારણા કરવાની જરૂર છે તે નામદેવ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય [નામદેવ વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૭) ૧૪ એસ.સી.સી. ૧૫૦ : (૨૦૦૯) ૧ એસ.સી.સી. (ક્રિ.) ૭૭૩] છે, જેમાં આ કોર્ટે અગાઉના ચુકાદાઓનું અવલોકન કર્યા પછી નીચે મુજબ કાયદાનો સારાંશ આપ્યો છે: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૧૬૪, પેરા ૩૮)

"૩૮. ... એ સ્પષ્ટ છે કે નજીકના સંબંધીને "હિત ધરાવતા" સાક્ષી તરીકે દર્શાવી શકાય નહીં. તે "કુદરતી" સાક્ષી છે. જોકે, તેના પુરાવાની કાળજીપૂર્વક ચકાસણી થવી જોઈએ. જો આવી ચકાસણી પર, તેના પુરાવા આંતરિક રીતે વિશ્વસનીય, સહજ રીતે સંભવિત અને સંપૂર્ણપણે ભરોસાપાત્ર જણાય, તો આવા સાક્ષીની "એકમાત્ર" જુબાની પર દોષિત ઠરાવી શકાય છે. મરણ જનાર અથવા ભોગ બનનાર સાથે સાક્ષીનો ગાઢ સંબંધ તેના પુરાવાને નકારી કાઢવાનું કોઈ કારણ નથી. તેનાથી વિપરીત, મરણ જનારના નજીકના સંબંધી સામાન્ય રીતે સાચા ગુનેગારને છોડી દેવા અને નિર્દોષ વ્યક્તિને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે અત્યંત અનિચ્છુક હશે."

૧૧૩. બંને સાક્ષીઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ – વિજયભાઈ અને ફરિયાદપક્ષના

સાક્ષી ૧૫ – શંભુભાઈનું વર્તન ખૂબ જ શંકાસ્પદ બને છે. પોલીસ સતત તેમની

સાથે હોવા છતાં, કોઈપણ સાક્ષીએ પોલીસને હુમલાખોરોના નામ આપ્યા ન હતા,

બલ્કે પોલીસ તેમના નામથી તેમની પૂછપરછ કરી રહી હતી. ફરિયાદી – લવજીભાઈ આ સાક્ષી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ની જુબાનીમાં સંપૂર્ણપણે ગેરહાજર છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ફરિયાદી – કાનજીભાઈ વિશે જે એકમાત્ર પુરાવો આપી શક્યા તે એ હતો કે તેમણે આરોપી નં. ૬ – મહેન્દ્રસિંહને કાનજીભાઈને પકડી રાખેલા જોયા હતા. ત્યારબાદ કાનજીભાઈ દ્વારા બનાવના સ્થળે શું કરવામાં આવ્યું તે સાક્ષી દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ ફરિયાદી 'ઢોરા' ખાતે આવ્યા તે વિશે કોઈ હકીકતો જણાવી ન હતી અને જ્યારે તેઓ 'ફાઈન પાન પાર્લર' પાસે ઊભા હતા, ત્યારે તમામ આરોપીઓને બનાવના સ્થળે મોટરસાઈકલ પર આવતા જોયા હોવાની પણ કોઈ વાત કરી ન હતી. એમ્બ્યુલન્સમાં, મરણ જનારના ભાઈ તરીકે આ ફરિયાદી તેમની સાથે ગયા ન હતા અને ભાવનગર ખાતે શબ લઈ જતી એમ્બ્યુલન્સમાં મરણ જનારના અન્ય ભાઈ – અરવિંદભાઈ ભાવનગરના અન્ય ૨ વ્યક્તિઓ સાથે તેમની સાથે કેવી રીતે જોડાયા તેની કોઈ સ્પષ્ટતા નથી. જોકે કોળિયાક સીએચસી ખાતેના ડૉક્ટર હુમલાખોરોના નામ ઈચ્છતા હતા, પરંતુ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ નામ આપ્યા ન હતા. પોલીસ સીએચસી ખાતે પણ આવી હતી અને ભાવનગર ખાતે સર ટી. હોસ્પિટલ સુધી એમ્બ્યુલન્સની પાછળ ગઈ હતી અને બીજા દિવસે પણ, પોલીસ સમગ્ર સમય દરમિયાન હાજર હોવા છતાં અંતિમ સંસ્કારના સ્થળે હતી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ એ વર્તમાન દોષિત – આરોપીઓના નામ હુમલાખોરો તરીકે આપ્યા ન હતા. સીએચસી કોળિયાક ખાતે ડૉક્ટર સમક્ષ માત્ર અસ્પષ્ટ નિવેદન એક દરબારે ભૂપતભાઈને છરીનો એક ઘા માર્યાનું હતું.

૧૧૪. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના પુરાવા મુજબ, તેઓ શંભુભાઈ સાથે વરતેજ પોલીસ સ્ટેશને ગયા હતા. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે સ્મશાનભૂમિમાંથી ઘરે પાછા ફર્યા પછી, ગુંદી ગામના દરબાર વનરાજસિંહ ફતુભાના ઘરે આગ લાગી હતી અને તે હેતુ માટે, વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનની પોલીસ તેમની અને શંભુભાઈ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ વિશે પૂછપરછ કરી રહી હતી. તેમણે એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનની પોલીસે ગુંદી ગામના હરેન્દ્રસિંહ છત્રુભાની દુકાનમાં લાગેલી આગના સંબંધમાં તેમની અને શંભુભાઈ પાસેથી પૂછપરછ કરી હતી. આ પુરાવો, પીએસઓ – કીર્તિસિંહ વાઘેલા (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭) ના પુરાવા સાથે મળીને જેમણે તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ અને ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ આઈપીસીની કલમ ૩૮૫ અને ૪૩૬ હેઠળ ફરિયાદ નોંધવા અંગે જુબાની આપી હતી, તે હકીકત સ્પષ્ટ કરશે કે પ્રસ્તુત બાબતની ફરિયાદ નોંધાય તે પહેલાં, વનરાજસિંહ ફતુભાનું ઘર સળગાવી દેવામાં આવ્યું હતું અને ગુંદીના રહેવાસી આરોપી – ભૂપત રૂમા થાપા અને અન્ય ૧૬ સામે ફરિયાદ આપવામાં આવી હતી અને હરેન્દ્રસિંહ છત્રુભાની દુકાનને આગ ચાંપવા બદલ જયંતીભાઈ બોધાભાઈ સોલંકી અને અન્ય ૧૭ સામે ફરિયાદ આપવામાં આવી હતી. એવું જણાય છે કે ત્યારબાદ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ પોલીસ સ્ટેશને ગયા હતા. ફરિયાદી – કાનજીભાઈ વેગડ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨) દ્વારા આપવામાં આવેલી તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ની આંક ૪૮ ની ફરિયાદમાં ફરિયાદ નોંધવાનો સમય કે તપાસ અધિકારીને ક્યા સ્થળે ફરિયાદ આપવામાં આવી હતી તે દર્શાવેલ નથી, અને પીએસઓ – કિરીટભાઈ વાઘેલા – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી

૧૭ ના પુરાવા મુજબ, ફરિયાદ તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ રાત્રે આશરે ૨૦:૦૦ વાગ્યે નોંધણી માટે આવી હતી. નોંધણી માટે ફરિયાદ મોકલવામાં આટલા લાંબા વિલંબ માટે કોઈ ખુલાસો નથી. રેકૉર્ડ પરના પુરાવા એ પણ સૂચવે છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ સાંજે અંતિમ સંસ્કારમાં હાજરી આપ્યા પછી જ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશને ગયા હતા. તે સમયગાળા સુધી, કાનજીભાઈ વેગડ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ પોલીસ – શ્રી જગાણીયા – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ ને મળ્યા હોવાનો કોઈ પુરાવો નથી. તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયાના જણાવ્યા મુજબ, ભાવનગર સરકારી હોસ્પિટલ ખાતે શબ મોકલ્યા પછી, ફરિયાદી – કાનજી વેગડે તે સમયે તેમની સમક્ષ ફરિયાદ આપી હતી જે ફરિયાદી દ્વારા જણાવ્યા મુજબ નોંધવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ, ફરિયાદીની સહી મેળવવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારીએ આંક ૪૮ ને ઓળખી બતાવ્યો. તપાસ અધિકારીના જણાવ્યા મુજબ, ફરિયાદ મળ્યા પછી, તેમણે પીએસઓને નોંધણી માટે જાણ કરી હતી અને ગંભીર ગુના સંબંધે ઉચ્ચ અધિકારીને રિપોર્ટ કરવા પણ સૂચના આપી હતી. તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયા દ્વારા જણાવ્યા મુજબ તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ નોંધાયેલી ફરિયાદ પીએસઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭ ને તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ રાત્રે ૮ વાગ્યે જ મળી હતી. મુખ્ય તપાસમાં તપાસ અધિકારીની જુબાની, ફરિયાદીના પોતાના પુરાવા સાથેના સહસંબંધમાં સમર્થન અને સુસંગતતા મેળવતી નથી. લેખિત ફરિયાદ સંબંધે ઉલટતપાસમાં નોંધાયા મુજબ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ – કાંતિભાઈ વેગડ, ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે, તેમણે પોતાની ફરિયાદ વરતેજ

પોલીસ સ્ટેશન ખાતે આપી હતી. ફરિયાદી બનાવના સ્થળે કે સીએચસી સેન્ટર, કોળિયાક ખાતે તપાસ અધિકારી દ્વારા તેમની ફરિયાદ લેવામાં આવી હોવાનું જણાવતા નથી.

૧૧૫. જો તપાસ અધિકારી – યશપાલ જગાણીયાની જુબાની ધ્યાને લેવામાં આવે તો તેઓ વર્ષ ૨૦૧૫ માં વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે પ્રોબેશનર એએસપી તરીકે સેવા આપી રહ્યા હતા અને તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ, આશરે ૨૨:૧૫ વાગ્યે, તેમને માહિતી સાથેની વર્ધી મળી હતી કે કોળિયાક ગામના ભૂપતભાઈ લવજીભાઈ વેગડ ઝઘડા દરમિયાન ઈજાગ્રસ્ત થતાં કોળિયાક સરકારી દવાખાનામાં દાખલ કરવામાં આવ્યા છે અને તેમનું અવસાન થયું છે. તપાસ અધિકારી ત્યારબાદ તરત જ કોળિયાક ગામ જવા રવાના થયા, જ્યાં તેમણે કોળી સમુદાયના 'કલ હમારા સંગઠન' ના મોટી સંખ્યામાં લોકો એકઠા થયેલા જોયા અને તેથી, કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, શબને ભાવનગર સરકારી હોસ્પિટલમાં મોકલવામાં આવ્યું અને ત્યારબાદ, ફરિયાદી – કાનજી લવજી વેગડે તેમની હાજરીમાં ફરિયાદ આપી. ફરિયાદ નોંધ્યા પછી, તેમણે તેને પીએસઓને નોંધણી માટે મોકલી અને ગુના અંગે ઉચ્ચ અધિકારીને જાણ કરવા સૂચના આપી. તપાસ અધિકારી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ – શ્રી જગાણીયાના પુરાવા મુજબ, તેમને તારીખ ૭-૪-૨૦૧૫ ના રોજ ૨૨:૧૫ વાગ્યે વર્ધી મળી હતી. પીએસઓ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭ – કિરીટભાઈ વાઘેલાએ જણાવ્યું હતું કે તે દિવસે ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ ૨૨:૧૫ વાગ્યે, તેમને કોળિયાક હોસ્પિટલમાંથી ડૉ. શ્રી કે. સી. દવે પાસેથી માહિતી મળી હતી. જ્યારે પીએસઓ કોળિયાક હોસ્પિટલની

માહિતી પર ફરિયાદ નોંધવાનું જણાવતા નથી. જોકે તપાસ અધિકારી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ – શ્રી જગાણીયા તરત જ કોળિયાક હોસ્પિટલ પહોંચે છે પરંતુ નોંધાયેલી જણાવાયેલ ફરિયાદ તાત્કાલિક નોંધણી માટે મોકલવામાં આવી ન હતી જ્યારે પીએસઓ બીજા દિવસે એટલે કે ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ ૨૦:૦૦ વાગ્યે તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયા પાસેથી ફરિયાદ મળવાનું જણાવે છે, વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે ફરિયાદ લેવા અને તેને નોંધણી માટે મોકલવા વચ્ચેનો સમયગાળો ખૂબ જ નિર્ણાયક બને છે અને પોતે જ શંકા પેદા કરે છે. તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયાએ આ વિલંબ સમજાવવો પડશે, ખાસ કરીને જ્યારે તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ સ્ટેશન ડાયરી એન્ટ્રી નં. ૧૪ દ્વારા આઈપીસીની કલમ ૩૯૫ અને ૪૩૬ હેઠળ ફર્સ્ટ-સીઆર નં. ૪૫/૨૦૧૫ તરીકે ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી.

૧૧૬. 'કોળી સમાજ' ના મોટી સંખ્યામાં લોકો સાથે 'કલ હમારા સંગઠન' ની હાજરી પણ એક પ્રશ્નાસ્પદ પાસું બની જાય છે, જે તપાસને દબાણના ઓછાયા હેઠળ લાવે છે.

૧૧૭. સાક્ષી – શંભુભાઈ ભોળાભાઈ વેગડ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) એ વ્યક્તિ છે જે સાક્ષી – વિપુલભાઈ સોલંકી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) ના જણાવ્યા મુજબ 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે સાથે હતા. શંભુભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) એ જણાવ્યું હતું કે બનાવના દિવસે, તેઓ તેમજ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ બંને પાન માવો ખાવા માટે 'ઢોરા' પાસેની 'ફાઈન પાનની દુકાન' તરફ જઈ રહ્યા હતા. જ્યારે તેઓ ત્યાં પહોંચ્યા, ત્યારે તેમણે મરણ જનાર ભૂપતભાઈ,

કાનજીભાઈ અને છ દરબારો વચ્ચે તકરાર ચાલતી જોઈ હતી. સાક્ષી તેઓ પાનળી દુકાને પહોંચ્યા તે ચોક્કસ સમયનો ઉલ્લેખ કરી રહ્યા નથી. પુરાવા મુજબ, કાનજીભાઈને હરદેવસિંહ અને મહેન્દ્રસિંહ સાથે તકરાર થઈ રહી હતી, જ્યારે મરણ જનાર ભૂપતભાઈ સાથે વનરાજસિંહ, શકિતસિંહ, છત્રુભા અને જયદેવસિંહ ઝઘડો કરી રહ્યા હતા. તે સમયે, હરદેવસિંહ અને મહેન્દ્રસિંહે કાનજીભાઈ (ફરિયાદી) ને પકડી રાખ્યા હતા અને વનરાજસિંહ, શકિતસિંહ અને છાનુભાએ ભૂપતભાઈ (મરણ જનાર) ને પકડી રાખ્યા હતા, તે સમયે જયદેવસિંહે ભૂપતભાઈની છાતી પર છરીનો ઘા માર્યો હતો. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે આ બનાવ તેમણે થોડે દૂરથી જોયો હતો અને તેમણે તેટલા અંતરેથી જયદેવસિંહના હાથમાં છરી જોઈ હતી અને ભૂપતભાઈને છરીથી ઈજા થઈ હોવાથી, તેઓ તેમની નજીક ગયા હતા, તે સમયે તમામ દરબારો ૩ મોટરસાઈકલ પર ભાગી ગયા હતા અને આ બનાવના કારણે કાનજીભાઈ (ફરિયાદી) કૂડા ગામ તરફના રસ્તા પર ભાગી રહ્યા હતા અને જ્યારે તેઓ ત્યાં પહોંચ્યા, ત્યારે કાનજીભાઈ (ફરિયાદી) તે સ્થળે પાછા આવ્યા હતા.

૧૧૮. આમ આ સાક્ષી તે સ્થળે કાનજીભાઈની હાજરી દર્શાવે છે, પરંતુ આ હકીકતને કાનજીભાઈના પુરાવાથી સંપૂર્ણ સમર્થન મળતું નથી, જેઓ એ કહી શક્યા ન હતા કે તેઓ પાછા ફર્યા તે સમયે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ તે સ્થળે પહોંચ્યા હતા.

૧૧૯. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ – શંભુભાઈ જણાવે છે કે વિપુલભાઈ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ઈજાગ્રસ્તને દવાખાના તરફ લઈ ગયા હતા અને તેઓ

તથા કાનજીભાઈ – ફરિયાદી તેમની પાછળ ગયા હતા. આ પુરાવાને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ દ્વારા કે ખુદ ફરિયાદી દ્વારા પણ સમર્થન મળતું નથી.

૧૨૦. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ના પુરાવા મુજબ, જ્યારે તેઓ દવાખાને હતા અને જ્યારે ડૉક્ટરે ભૂપતભાઈને મૃત જાહેર કર્યા હતા, તેના આશરે અડધા કલાક પછી પોલીસકર્મીઓ ત્યાં પહોંચ્યા હતા અને ત્યારબાદ, ભૂપતભાઈના શબને પોસ્ટમોર્ટમ માટે ભાવનગર સરકારી હોસ્પિટલ મોકલવામાં આવ્યું હતું. આ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ જુબાની આપી છે કે કાનજીભાઈ – ફરિયાદી દવાખાને તેમની સાથે હતા. તેઓ એમ પણ જણાવે છે કે અડધા કલાકમાં પોલીસ ત્યાં આવી ગઈ હતી અને શબને ભાવનગર સરકારી હોસ્પિટલ મોકલવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ સાક્ષી એવું જણાવતા નથી કે તે સંબંધિત સમયે, તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયાએ ફરિયાદી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ ની ફરિયાદ નોંધી હતી. સાક્ષીએ ઊલટાનું જણાવ્યું હતું કે કોળિયાક દવાખાનાથી તેઓ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશને ગયા હતા અને જ્યારે તેઓ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનની બહાર ઊભા હતા, ત્યારે પોલીસે કાનજીભાઈની ફરિયાદ લીધી હતી અને તેમનું નિવેદન બીજા દિવસે નોંધવામાં આવ્યું હતું. તેથી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ના જણાવ્યા મુજબ, ફરિયાદ તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે આપવામાં આવી હતી, પરંતુ તે હકીકતને પીએસઓ – કિરીટસિંહ વાઘેલા, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૭ દ્વારા સમર્થન મળતું નથી, જેમણે પોતાની જુબાનીમાં સ્પષ્ટતા કરી છે કે તેમણે પોતાની હાજરીમાં ફરિયાદ લીધી ન હતી, કે રાત્રિના સમયે પોલીસ સ્ટેશનમાં ફરિયાદીને જોયા ન હતા, અને ફરિયાદીએ તેમની હાજરીમાં ફરિયાદ આપી હોય તેવું બન્યું

નથી. પીએસઓ ઊલટાનું એ જણાવી શક્યા ન હતા કે કાનજીભાઈની ફરિયાદ ક્યાં નોંધવામાં આવી હતી.

૧૨૧. શંભુભાઈ – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ કોર્ટમાં જયદેવસિંહના હાથમાં રહેલું હથિયાર છરી ઓળખી શક્યા ન હતા. તેઓ એ પણ જણાવી શક્યા ન હતા કે સદરહુ છરી વડે જયદેવસિંહે ભૂપતભાઈને ઘા માર્યો હતો કે કેમ. ઉલટતપાસ દ્વારા સાક્ષીઓ વચ્ચેનો આંતરિક સંબંધ રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવ્યો છે અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ દ્વારા જણાવ્યા મુજબ બનાવના સમયે તેઓ ભાવનગર ખાતે શૈલેષભાઈ ધનજીભાઈના કારખાનામાં હીરા ઘસનાર તરીકે કામ કરતા હતા. અગાઉ તેઓ કાનજીભાઈ (ફરિયાદી) ના કારખાનામાં હીરા પોલિશ કરતા હતા, જેમનું કારખાનું મારુતિ નંદન ખાતે હતું. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ગુંદી ગામના રહેવાસી છે જ્યારે તેમણે જણાવ્યું હતું કે બનાવ કોળિયાક ગામમાં બન્યો હતો. તેમણે એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે ગુંદી ગામમાં પાન માવાની દુકાન હતી. સાક્ષીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે જ્યારે પોલીસ કોળિયાક દવાખાને આવી, ત્યારે તેમણે પોલીસને બનાવ વિશે જાણ કરી ન હતી કે પોલીસને જણાવ્યું ન હતું કે તેમણે બનાવ જોયો હતો કે પોલીસને જણાવ્યું ન હતું કે તેઓ હુમલાખોરોના નામ જાણે છે.

૧૨૨. સાક્ષી – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ના જણાવ્યા મુજબ બનાવના આશરે દોઢ કલાક પછી, તેઓ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશને ગયા હતા જ્યાં કાનજીભાઈ ફરિયાદ આપી રહ્યા હતા અને તેઓ પોલીસ સ્ટેશનના ઓટા પર બહાર બેઠા હતા. તે સમયે પણ, તેમણે પોલીસને બનાવ વિશે કંઈપણ જણાવ્યું ન હતું, કે ફરિયાદ નોંધી

રહેલા અધિકારીને જાણ કરી ન હતી. જો એમ હોય તો તે સમયે એફઆઈઆર નોંધવામાં આવી ન હતી કારણ કે પીએસઓ તેને સમર્થન આપી શક્યા ન હતા, જેમણે ઊલટાનું જણાવ્યું હતું કે તે તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ નોંધવામાં આવી હતી.

૧૨૩. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ના જણાવ્યા મુજબ, બીજા દિવસે બપોરે ૩ વાગ્યે ભૂપતભાઈના અંતિમ સંસ્કાર પૂર્ણ થયા હતા અને ત્યારબાદ તેમણે પોલીસ સમક્ષ પોતાનું નિવેદન આપ્યું હતું, જે સાંજે ૭ થી ૭.૩૦ વાગ્યાની વચ્ચે હતું. તે સમયે, તેઓ અને સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ પોલીસકર્મીઓ સાથે ત્યાં હાજર હતા.

૧૨૪. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે જ્યારે ભૂપતભાઈને ત્યાં લઈ જવામાં આવ્યા ત્યારે તેઓ પણ કોળિયાક દવાખાને ગયા હતા. તેમણે ભૂપતભાઈની તપાસ કરી રહેલા ડૉક્ટરને હુમલાખોરોના નામ આપ્યા ન હતા કે પોલીસને તે વ્યક્તિઓના નામ વિશે જાણ કરી ન હતી. આશ્ચર્યજનક રીતે સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું છે કે કોળિયાક દવાખાનાથી વરતેજ સુધી, તેઓ પોલીસ વાહનમાં પોલીસ સાથે હતા. પોલીસ વાહનમાં પણ, તેમણે પોલીસને બનાવ વિશે જાણ કરી ન હતી.

૧૨૫. આરોપી પક્ષ તરફથી, બચાવપક્ષના વકીલે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ની ઊલટતપાસ કરતી વખતે તારીખ ૨૬.૭.૨૦૧૩ ના રોજ ચૂંટણી સંબંધિત ફરિયાદ અંગે સમર્થન મેળવ્યું છે, જ્યાં આરોપીઓના જણાવ્યા મુજબ આ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ ફરિયાદ દાખલ કરી હતી. જોકે સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના

સાક્ષી ૧૫ એ ફરિયાદ દાખલ કરવા વિશે સમર્થન આપ્યું છે, પરંતુ તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમને એવી કોઈ જાણકારી નથી કે તે ફરિયાદ મદારસિંહ મનુભા ગોહિલ, છાનુભા મનુભા ગોહિલ, ભૂપેન્દ્રસિંહ સુજાનસિંહ અને મહેન્દ્રસિંહ સુરુભા સામે હતી. સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, તેઓ અને એક દિનેશભાઈ રમેશભાઈ તથા ત્રીજી વ્યક્તિ તુલસીભાઈ બધા સાથે ગયા હતા અને તેથી, તેઓ યાદ કરી શક્યા ન હતા કે ફરિયાદ કોણે આપી હતી અને સાક્ષીને યાદ નથી કે તે ફરિયાદમાં ફરિયાદી કાનજીભાઈ સાક્ષી હતા અને તે સમયે તેમનો મોબાઈલ નંબર ૯૬૦૧૭૮૪૩૮૯ હતો. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ને ભાવનગર તાલુકા મામલતદાર કચેરી સમક્ષના ૨૦૧૩ ના પ્રકરણ કેસ નં. ૩૩૬ ની નકલ બતાવવામાં આવી હતી, જેમાં તેમણે પોતાના મોબાઈલ નંબર સાથે અરજદાર તરીકે સહી કરી હતી અને સામાવાળા મદારસિંહ મનુભા ગોહિલ, છાનુભા મનુભા, ભૂપેન્દ્રસિંહ સુજાનસિંહ અને મહેન્દ્રસિંહ સુરુભા હતા અને તે કેસમાં તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે સાક્ષી કાનજીભાઈ લવજીભાઈ વેગડ (હાલના ફરિયાદી) હતા અને તે સમયે સાક્ષી – કાનજીભાઈનો મોબાઈલ નંબર ૯૯૨૪૦૧૦૯૭૮૫ ટાંકવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ એમ કહીને પોતાની અજ્ઞાનતા દર્શાવી હતી કે તેમણે મોબાઈલ નંબર આપ્યો ન હતો.

૧૨૬. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ને ભાવનગર તાલુકા મામલતદાર કચેરી ખાતેના પ્રકરણ કેસ નં. ૩૩૬/૨૦૧૩ વિશે પણ પૂછવામાં આવ્યું હતું. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે પ્રકરણ કેસ નં. ૩૩૫/૨૦૧૩ માં દર્શાવેલ સામાવાળા પ્રકરણ કેસ નં. ૩૩૫/૨૦૧૩ માં સમાન હતા. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે

બંને અરજીઓ ચૂંટણીના સંદર્ભમાં અદાવતના કારણે આપવામાં આવી હતી અને તે સમયે, ચૂંટણી લડનાર ઉમેદવાર નરશીભાઈ અર્જણભાઈ હતા જેઓ તેમના મિત્ર વિપુલ અર્જણ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના ભાઈ હતા. સાક્ષીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે વિપુલભાઈ અર્જણભાઈ તેમની અટક સોલંકી સાથે વિપુલભાઈ બાનાભાઈ તરીકે પણ ઓળખાય છે. તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે વિપુલભાઈ બાનાભાઈના ભાઈ મદારસિંહ સામે ચૂંટણીમાં હારી ગયા હતા અને મદારસિંહના પુત્ર હાલની બાબતમાં આરોપી વનરાજસિંહ છે અને મદારસિંહના ભાઈ પણ આરોપી છાનુભા છે અને તેમના સિવાય અન્ય ગુંદી ગામના ગોહિલ દરબારો હતા. સાક્ષી જાણતા નથી કે તમામ ગોહિલ દરબારો વનરાજસિંહ (આરોપી ૩) ના સંબંધીઓ હતા કે કેમ. એવું સૂચન કરવામાં આવ્યું હતું કે ચૂંટણીના સંદર્ભમાં દુશ્મનાવટના કારણે, તેમણે (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫) અને વિપુલભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) તથા કાનજીભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨) એ તમામ આરોપીઓને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે ફરિયાદ આપી છે. સાક્ષીએ એમ પણ જણાવ્યું હતું કે તેઓ કાનજીભાઈ દ્વારા આપવામાં આવેલી ફરિયાદના સાક્ષી છે, જ્યારે તેમને યાદ નથી કે તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલી ફરિયાદોમાં કાનજીભાઈ સાક્ષી છે કે કેમ.

૧૨૭. આ સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ સમર્થન આપ્યું હતું કે તેઓ હરેન્દ્રસિંહ છાનુભાઈ ગોહિલની દુકાનમાં આગ લગાડવાના કેસમાં આરોપી હતા, જ્યાં દુકાનમાંથી ચલણી નાણાં લૂંટાયા હતા. તે બાબતમાં વિપુલભાઈ પણ આરોપી છે. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે તારીખ ૧૧.૭.૨૦૧૫ ના રોજ પોલીસ

દ્વારા ૧૨ આરોપીઓની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તેમની વિપુલભાઈ અને વિઠ્ઠલભાઈ સાથે ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને જેલમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા.

૧૨૮. આમ પુરાવા પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ચૂંટણીના કારણે દુશ્મનાવટ હતી. વધુમાં, હરેન્દ્રસિંહ છાનુભાઈ ગોહિલની દુકાન સળગાવવાની ફરિયાદમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ને આરોપી બનાવવામાં આવ્યા હતા. સાક્ષીએ વનરાજસિંહ અને અન્ય દરબારોના ઘર પર પથ્થરમારો કરવા વિશે પણ સમર્થન આપ્યું છે અને તે સમયે પોલીસે તેમની પાસેથી કોઈ પૂછપરછ કરી ન હતી કે તેમણે સદરહુ બનાવ અંગે પોલીસને જાણ કરી ન હતી. આ સાક્ષીને ગુંદી ગામે માતાજીના મઢ ખાતે થોડા આરોપીઓની હાજરી અને વીરભદ્રસિંહના વાડામાં એક આરોપી વોલીબોલ રમતા હોવા વિશે પણ પૂછવામાં આવ્યું હતું. તે હેતુ માટે, બચાવપક્ષે વોલીબોલની રમતમાં આરોપી – શક્તિસિંહની હાજરીના સંબંધમાં બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧ – રમેશભાઈ દિલાવરભાઈ – ભુવા, કોળિયાક ગામ અને સંજયસિંહ ધ્રુવસિંહ ગોહિલ – બચાવપક્ષના સાક્ષી ૨ ની તપાસ કરી છે.

૧૨૯. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩ – કિશોરભાઈ શામજીભાઈ અને સાક્ષી – અરવિંદભાઈ લવજીભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬, મરણ જનારના નાના ભાઈની એ હકીકતને સમર્થન આપવા માટે તપાસ કરવામાં આવી હતી કે ભૂપતભાઈએ હરદેવસિંહ પાસેથી ઉછીના લીધેલા રૂ. ૩,૦૦૦/- વિશે તેમને જાણ કરી હતી અને તેમના જણાવ્યા મુજબ હરદેવસિંહ વસૂલાત તરીકે રૂ. ૭,૦૦૦/- ની

માંગણી કરી રહ્યા હોવાથી બનાવ બન્યો હતો. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩ – કિશોરભાઈ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ બંને મેલડી માતાના મંદિરે પ્રાર્થના કરી રહ્યા હતા અને સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, ફરિયાદીએ નાના ભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ – અરવિંદભાઈને ફોન કરીને જાણ કરી હતી કે જયદેવસિંહે ભૂપતભાઈને ઘા માર્યો હતો અને તેથી તેમનું મૃત્યુ થયું હતું. બંને સાક્ષીઓએ મોટરસાઈકલ પર હોસ્પિટલ પહોંચવા વિશે અને ફરિયાદીએ તેમને બનાવ વિશે જાણ કરી હોવાની હકીકત જણાવી હતી. કાનજીભાઈ – ફરિયાદીએ તેમને છ દરબારોના નામ આપ્યા હતા. પુરાવા એ પણ સૂચવે છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૩ એ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૬ ના પિતરાઈ ભાઈ છે, જેમણે એમ પણ જણાવ્યું હતું કે મરણ જનાર ભૂપતભાઈ તેમના કાકાના પુત્ર છે. તે બંનેને ઉલટતપાસમાં પૂછવામાં આવ્યું હતું કે શું તેઓએ મરણ જનાર ભૂપતભાઈને પોલીસ રક્ષણ માંગવા અથવા રૂ. ૭,૦૦૦/- ની માંગણી સંદર્ભે મળેલી ધમકી અંગે ફરિયાદ કરવા માટે સલાહ આપી હતી કે કેમ.

૧૩૦. પુરાવા સાથે સંપૂર્ણ હકીકતો સમજવા માટે પોલીસકર્મીઓનો વધુ પુરાવો જરૂરી રહેશે. તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયા – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ એ તેમની સરતપાસમાં જણાવ્યું હતું કે તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ ઈન્ડવેસ્ટ પંચનામું આંક ૨૪ કરવામાં આવ્યું હતું અને ત્યારબાદ તેઓ બનાવના સ્થળના પંચનામા માટે ગુંદી ગામે ગયા હતા, જ્યાં આંક ૧૩ કરવામાં આવ્યું હતું અને તે સમયે સ્થાનિક એફએસએલ હાજર હતી. ત્યારબાદ, તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ આરોપી જયદેવસિંહ ઉર્ફે મુન્નો ફતુભા ગોહિલ (આરોપી ૧) પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ હાજર થતાં ધરપકડ પંચનામું આંક ૧૮ કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ, પંચનામું

આંક ૧૫ કરતી વખતે મરણ જનાર ભૂપત લવજીના લોહીના નમૂના અને કપડાં જમ કરવામાં આવ્યા હતા, જે પોલીસ કોન્સ્ટેબલ – ભરતભાઈ જેઠાભાઈ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.

૧૩૧. તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયાએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે આરોપીએ સ્વેચ્છાએ હથિયાર બતાવવાની તૈયારી દર્શાવી હોવાથી પ્રાથમિક પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું અને આરોપી સાથે તેઓ તે સ્થળે ગયા હતા જ્યાં હથિયાર છુપાવેલું હતું અને તે સ્થળેથી છરી જમ કરવામાં આવી હતી તથા પંચનામું આંક ૨૮ કરવામાં આવ્યું હતું. તપાસ અધિકારીના જણાવ્યા મુજબ, તારીખ ૯.૪.૨૦૧૫ ના રોજ અન્ય આરોપી હરદેવસિંહ ફતુભા ગોહિલ (આરોપી ૨) પોલીસ સ્ટેશને હાજર થયા હતા અને તેમનું ધરપકડ પંચનામું આંક ૧૬ ખાતે કરવામાં આવ્યું હતું. પોસ્ટમોર્ટમ ફોર્મ પુરાવામાં આંક ૬૫ ખાતે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને સર્કલ ઇન્સ્પેક્ટર, મામલતદાર દ્વારા બનાવના સ્થળનો નકશો તૈયાર કરવા માટે મોકલેલી યાદી પુરાવામાં આંક ૬૬ ખાતે રજૂ કરવામાં આવી હતી. રિપોર્ટ આંક ૬૭ પૃથક્કરણ માટે એફએસએલ જૂનાગઢ ખાતે મોકલવાનો દસ્તાવેજ હતો. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તારીખ ૨૮.૬.૨૦૧૫ ના રોજ તેમની તાલીમ પૂર્ણ થઈ હોવાથી, આગળની તપાસ પીએસઆઈ – શ્રી આર.એલ. દવે – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ને સોંપવામાં આવી હતી. જોકે બનાવના સ્થળનો નકશો તૈયાર કરવા માટે યાદી મોકલવામાં આવી હતી, તેમ છતાં આવો કોઈ નકશો રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો. હથિયાર રજૂ કરવાની તૈયારી દર્શાવતા પહેલા આરોપીએ શું કહ્યું હતું તે પણ પોલીસે જણાવ્યું નથી.

૧૩૨. તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયાની ઉલટતપાસમાં, બચાવપક્ષ પ્રથમ ફોન વર્ધીનો પુરાવો રેકૉર્ડ પર લાવી શક્યો હતો, ત્યારબાદ તપાસ અધિકારી બનાવના સ્થળની મુલાકાત લે છે જે તેમના જણાવ્યા મુજબ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનથી ૨૫ કિમીના અંતરે હતું અને તેઓ ૧૫-૨૦ મિનિટમાં કોળિયાક દવાખાને પહોંચ્યા હતા, જે તપાસ અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે બનાવના સ્થળથી ૨૫૦ ફૂટના અંતરે હતું અને જ્યારે તેઓ બનાવના સ્થળ તરફ જવા નીકળ્યા, ત્યારે તેમણે બનાવના સ્થળે પહોંચવા માટે અન્ય પોલીસકર્મીઓને બોલાવ્યા હતા. તેમના જણાવ્યા મુજબ, અન્ય પોલીસકર્મીઓ ડીવાયએસપી શ્રી શેખ અને એએસઆઈ, પીઆઈ અને અન્ય હતા અને કુલ ૧૦-૧૨ પોલીસ કર્મચારીઓ અને અધિકારીઓ હતા જેઓ ૫ મિનિટમાં ત્યાં પહોંચી ગયા હતા.

૧૩૩. ઉલટતપાસમાં, તપાસ અધિકારી તરીકે સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે તેમને મળેલી વર્ધીમાં હુમલાખોરોના નામ સામેલ ન હતા. તેવી જ રીતે, તેમની જ્ઞાતિ કે હુમલાખોરોની સંખ્યા દર્શાવવામાં આવી ન હતી. જ્યારે તેઓ દવાખાને પહોંચ્યા, ત્યારે ઈજાગ્રસ્તનું મૃત્યુ થઈ ચૂક્યું હતું. વિપુલ સોલંકી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ નામની કોઈ વ્યક્તિ મરણ જનારને દવાખાને લાવી હોવાનું તેમના ધ્યાને આવ્યું ન હતું અને જ્યારે તેમણે ડૉક્ટર પાસેથી પૂછપરછ કરી, ત્યારે ડૉક્ટરે જણાવ્યું હતું કે બે વ્યક્તિઓ મરણ જનારને ત્યાં લાવી હતી. આ બે રહસ્યમય વ્યક્તિઓની હાજરી કોઈના દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવી નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ દવાખાના ખાતે પોતાને અજાણી એવી બે વ્યક્તિઓ જોડાવા અંગે સમર્થન આપે છે. પોલીસે મરણ જનારને લાવનાર વ્યક્તિ

વિશે દવાખાનામાંથી કોઈ પૂછપરછ કરી ન હતી. તપાસ અધિકારીએ સ્વેચ્છાએ જણાવ્યું હતું કે ૧૦-૧૫ મિનિટ પછી, મરણ જનારના ભાઈ કાનજીભાઈ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ તેમની નજીક આવ્યા હતા, જેમણે જણાવ્યું હતું કે તેઓ મરણ જનારને ત્યાં દવાખાને લાવ્યા હતા. તેથી તપાસ અધિકારીના જણાવ્યા મુજબ, ફરિયાદી મરણ જનારને દવાખાને લાવ્યા હતા. જો એમ હોય, તો વિપુલભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪) મરણ જનારને સીએચસી કોર્નિયાક લઈ ગયાની આખી વાતા ધોવાઈ જાય છે , પછી તે સંજોગોમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ પર વિશ્વાસ કરી શકાય નહીં કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ પર પણ વિશ્વાસ કરી શકાય નહીં, જેઓ બંને અકસ્માતે 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે મળ્યા હતા.

૧૩૪. આમ તમામ સાક્ષીઓનો પુરાવો અને વધુ વિશિષ્ટ રીતે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ – વિપુલભાઈનો પુરાવો તપાસ અધિકારીના પુરાવાથી ખોટો સાબિત થાય છે કારણ કે વિપુલભાઈના જણાવ્યા મુજબ તેઓ ઈજાગ્રસ્તને ઊંચકીને દવાખાને લઈ ગયા હતા, જોકે, મરણ જનારને ઊંચકતી વખતે તેમના હાથ તેમજ તેમના કપડાં પર લોહીના કોઈ ડાઘ ન હતા, જે માનવું વ્યવહારિક રીતે અશક્ય છે કારણ કે મરણ જનારને રક્તસ્ત્રાવ થઈ રહ્યો હતો અને જ્યારે તપાસ અધિકારીએ વિપુલભાઈ અર્જણભાઈ સોલંકી મરણ જનારને દવાખાને લાવ્યા હોવાનું સમર્થન આપ્યું ન હતું, ત્યારે ફરિયાદપક્ષનો કેસ શંકાના ઘેરામાં આવી જાય છે, જ્યાં તમામ સાક્ષીઓ એકબીજાથી વિરોધાભાસી છે.

૧૩૫. તપાસ અધિકારીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે જ્યારે કાનજીભાઈએ તેમને પોતાના મૃત ભાઈને દવાખાને લાવવા વિશે જણાવ્યું, ત્યારે તેમણે તપાસ અધિકારી તરીકે તે સમયે ફરિયાદ લીધી ન હતી કે તેમનું નિવેદન નોંધ્યું ન હતું. તપાસ અધિકારીએ કાનજીભાઈ પાસેથી એવી કોઈ પૂછપરછ કરી નથી કે કાનજીભાઈને દવાખાને કોણ કોણ લાવ્યું હતું. તપાસ અધિકારીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે જ્યારે તેઓ દવાખાને પહોંચ્યા, ત્યારે તેમણે ફરિયાદીના કે કોઈપણ સાક્ષીના કપડાં પર લોહી જોયું ન હતું, કે તેમણે ફરિયાદી અથવા સાક્ષીઓના કપડાં જમ કર્યા ન હતા. તેમણે કોળિયાક દવાખાનામાં સારવાર આપનાર ડોક્ટરનું નિવેદન પણ નોંધ્યું ન હતું. તપાસ અધિકારીને એ પણ યાદ નથી કે કોળિયાકથી ભાવનગર સરકારી હોસ્પિટલ તરફ જઈ રહેલી એમ્બ્યુલન્સમાં મરણ જનારના સંબંધીઓ સાથે કોળિયાકના એએસઆઈ હતા કે કેમ.

૧૩૬. તપાસ અધિકારી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮) એ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે ફરિયાદી શબ સાથે ભાવનગર આવ્યા ન હતા, જ્યારે સર ટી. હોસ્પિટલ ખાતે કરવામાં આવેલા ઇન્કવેસ્ટ પંચનામા મુજબ ફરિયાદીએ જ શબની ઓળખ કરી હતી. તપાસ અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે ઇન્કવેસ્ટ પંચનામા વખતે ફરિયાદી ક્યાં હતા તે અંગે તેમને કોઈ જાણકારી નથી. તપાસ અધિકારીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું છે કે ફરિયાદ નોંધવાના પ્રારંભિક ભાગમાં કે તેને પૂર્ણ કરતી વખતે કોઈ સમય નોંધવામાં આવ્યો નથી, તેમજ ફરિયાદ ક્યા સ્થળે નોંધવામાં આવી હતી તે પણ દર્શાવવામાં આવ્યું નથી.

૧૩૭. તપાસ અધિકારીને 'કલ હમારા યુવા સંગઠન' વિશે પણ પૂછવામાં આવ્યું હતું, જે કોળિયાક દવાખાને પહોંચ્યું હતું, જે અંગે તપાસ અધિકારીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે તે મરણ જનારના સમુદાયનું સંગઠન હતું અને એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે આ સંગઠનના સભ્યો ફરિયાદી અને સાક્ષીઓ સાથે હતા, જોકે તપાસ અધિકારીએ એવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે વાસ્તવમાં ફરિયાદ 'કલ હમારા હૈ યુવા સંગઠન' દ્વારા આપવામાં આવી હતી. સાક્ષીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે ફરિયાદમાં એવું દર્શાવવામાં આવ્યું નથી કે ફરિયાદી પાન માવો ખાવા ગયા હતા અને તેવી જ રીતે ફરિયાદમાં એવું પણ દર્શાવી શકાયું નથી કે શંભુભાઈ અને વિપુલભાઈ પાન માવો ખાવા માટે પાનની દુકાને ગયા હતા. તેથી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે મળ્યા હોવાની બાબતને તપાસ અધિકારી દ્વારા સમર્થન મળતું નથી. આમ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ પર વિશ્વાસ ન કરવા માટે આ પણ એક આધાર બને છે.

૧૩૮. તપાસ અધિકારીએ ઉલટતપાસમાં વધુમાં જણાવ્યું હતું કે એવી વિગત સામે આવી હતી કે ફરિયાદી પોતાના મેજિક વાહન સાથે તે સ્થળે આવ્યા હતા, જ્યારે એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે બનાવના સ્થળે કોઈ મેજિક વાહન મળી આવ્યું ન હતું અને તપાસ અધિકારીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે બનાવના સ્થળે લોહીના કોઈ ડાઘા મળ્યા ન હતા અને એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે ફરિયાદી, સાક્ષી શંભુભાઈ અને સાક્ષી વિપુલભાઈના નિવેદન પરથી તે સ્થળે પ્રકાશ કે અજવાળાની કોઈ વ્યવસ્થા હોવાનું જણાયું ન હતું. તપાસ અધિકારીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું છે કે

મરણ જનારે આરોપી પાસેથી રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધા હોવા સંબંધે તેમણે કોઈ પુરાવા એકત્ર કર્યા ન હતા.

૧૩૯. તપાસ અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે તેમણે તપાસ દરમિયાન મરણ જનાર અને ફરિયાદીની મોબાઈલ ફોન કોલ વિગતો મંગાવી હતી, પરંતુ ફરિયાદમાં નોંધાયેલા મોબાઈલ નંબરમાં છેકછાક અને સુધારો હોવાના સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો.

૧૪૦. તપાસ અધિકારીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે શોધ પંચનામાના પ્રારંભિક ભાગમાં, આરોપી શું રજૂ કરવા માંગતો હતો તેની નોંધ કરવામાં આવી નથી તેમજ પ્રારંભિક પંચનામામાં સ્થળની નોંધ પણ કરવામાં આવી નથી. સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે જ્યાંથી છરી મળી આવી હતી તે સ્થળ જાહેર જગ્યા હતી અને એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે આરોપી તે સ્થળે ગયો હતો અથવા જે સ્થળે તેણે કથિત રીતે છરી છુપાવી હતી ત્યાંથી પાછો ફરી રહ્યો હતો તેવું દર્શાવતો કોઈ સ્વતંત્ર પુરાવો તેમને મળ્યો ન હતો અને વધુમાં એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે પંચનામાના પ્રથમ ભાગમાં, તેઓ મુદ્દામાલ સીલ કરવા માટેના સાધનો સાથે લઈ ગયા હતા તેવી કોઈ નોંધ કરવામાં આવી નથી.

૧૪૧. તપાસ અધિકારીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે ફરિયાદ મુજબ, મરણ જનાર પાસે આરોપીઓ સાથે અન્ય બે વ્યક્તિઓ હતી, પરંતુ તેઓ તેમની ઓળખ અંગે કોઈ સ્પષ્ટતા મેળવી શક્યા ન હતા કે તેમની ઓળખ અંગે ફરિયાદી પાસેથી કોઈ સ્પષ્ટતા માંગી ન હતી. ઉલટતપાસમાં, તપાસ અધિકારી તરીકે સાક્ષીને વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ફર્સ્ટ સીઆર નં. ૪૫/૨૦૧૫ અને ૪૬/૨૦૧૫ કલમ ૩૯૫ અને

૪૩૬ હેઠળ પૂછવામાં આવ્યું હતું, જે તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું અને એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે હરેન્દ્રસિંહ છાનુભા ગોહિલ દ્વારા આપવામાં આવેલી ફરિયાદમાં સાક્ષી વિપુલભાઈ સોલંકી અને સાક્ષી શંભુભાઈ ભોળાભાઈ વેગડ આરોપી હતા. ફર્સ્ટ સીઆર નં. ૪૫/૨૦૧૫, ૪૬/૨૦૧૫ માટે તેમની તપાસ શું હતી અને જ્યારે તમામ બાબતોની તપાસ તેમની પાસે હતી ત્યારે વાસ્તવમાં શું બન્યું હતું, તે તપાસ અધિકારી દ્વારા જણાવી શકાયું ન હતું. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં જ્યારે ફરિયાદ આપવા અંગે ફરિયાદીની જુબાની અને 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે તેમની હાજરી અંગે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ની જુબાની તપાસ અધિકારી દ્વારા સ્પષ્ટ કરી શકાઈ નથી, ત્યારે બનાવના નજરે જોનાર સાક્ષીઓ તરીકે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨, ૧૪, ૧૫ નો ફરિયાદપક્ષનો કેસ માની શકાય નહીં. વધુમાં તપાસ અધિકારી મરણ જનારે આરોપી ૨ હરદેવસિંહ પાસેથી નાણાં ઉછીના લીધા હોવાની ખરાઈ કરી શક્યા ન હતા અને તેના પુરાવા લાવી શક્યા ન હતા.

૧૪૨. ફરિયાદપક્ષે આ બાબતમાં ચાર્જશીટ દાખલ કરનાર પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર – શ્રી રમેશચંદ્ર લાલજીભાઈ દવેની ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ તરીકે પણ તપાસ કરી હતી. તેમની જુબાની મુજબ, તારીખ ૨.૭.૨૦૧૫ ના રોજ, જ્યારે તેઓ વરતેજ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર હતા ત્યારે એએસપી શ્રી જગાણીયાએ તેમને તપાસ સોંપી હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ના જણાવ્યા મુજબ, ૨ આરોપીઓ (૧) જયદેવસિંહ ઉર્ફે મુન્નો ફતુભા, (૨) હરદેવસિંહ ફતુભા ગોહિલ જ્યુડિશિયલ કસ્ટડીમાં હતા અને તેથી ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જ્યારે

તારીખ ૧૦.૭.૨૦૧૫ ના રોજ, અન્ય ૪ આરોપીઓ – ગોહિલ શક્તિસિંહ રઘુભા, ગોહિલ મહેન્દ્રસિંહ રઘુભા, વનરાજસિંહ મદારસિંહ, છાનુભા ઉર્ફે ચનુભા મનુભા પોલીસ સ્ટેશનમાં હાજર થયા હતા અને ધરપકડ પંચનામા દ્વારા ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. આરોપીઓ ૨ મોટરસાઈકલ જીજે-૦૪ બીકે ૬૬૩ અને જીજે-૦૪ એએમ ૮૬૭૭ લાવ્યા હતા, જે પંચનામા દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ, આરોપીઓના લોહીના નમૂના યાદી સાથે મેડિકલ ઓફિસર, વરતેજને મોકલવામાં આવ્યા હતા. આ અધિકારી દ્વારા ધરપકડ પંચનામું આંક ૨૦ પુરાવામાં મૂકવામાં આવ્યું હતું, જેમણે આંક ૬૯, એફએસએલ અધિકારી દ્વારા મેળવેલ મુદ્દામાલની યાદી અને એફએસએલ, જૂનાગઢનો ફોરવર્ડિંગ પત્ર આંક ૭૦ પણ રજૂ કર્યા હતા. આંક ૭૧ ખાતે એફએસએલ, જૂનાગઢનો પૃથક્કરણ અહેવાલ અને આંક ૭૩ ખાતે એફએસએલ, જૂનાગઢનો સિરોલોજીકલ અહેવાલ. ફિઝિકલ સાયન્સના વૈજ્ઞાનિક અધિકારી, એફએસએલ, જૂનાગઢનો અહેવાલ. આંક ૭૫ ખાતે ભાવનગર કલેક્ટરનું જાહેરનામું, આંક ૭૬ ખાતે કોલ વિગતો અંગે વરતેજના પીએસઆઈ એચ.સી. ગોહિલનો ફોરવર્ડિંગ પત્ર, આંક ૭૭ ખાતે મોબાઈલ કોલ વિગતો અને આંક ૭૮ ખાતે અન્ય મોબાઈલ કોલ વિગતો.

૧૪૩. ઉલટતપાસમાં, પોલીસ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ એ જણાવ્યું હતું કે તેઓ છેલ્લા ૨૫ વર્ષથી પોલીસ વિભાગમાં નોકરી કરી રહ્યા છે. તપાસ મેળવતા પહેલા તેમણે તમામ કાગળો વાંચ્યા હતા અને નાણાકીય વ્યવહારના સંબંધમાં તકરાર અંગે તેમને કોઈ પુરાવા મળ્યા ન હતા. આમ તપાસ અધિકારી તરીકે આ અધિકારીનો પુરાવો તકરારના મુખ્ય કારણને નષ્ટ કરી નાખે છે કારણ કે

અધિકારીને આરોપી નં. ૨ દ્વારા મરણ જનાર પાસેથી રૂ. ૭,૦૦૦/- ની માંગણી કરવાના આક્ષેપ સંબંધે કોઈ પુરાવા મળ્યા ન હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓએ તે જ આધારે કેસ ઊભો કર્યો હતો કે મરણ જનારે આરોપી – ગોહિલ હરદેવસિંહ ફતુભા પાસેથી રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધા હતા અને તેઓ રૂ. ૭,૦૦૦/- ની ગેરવાજબી માંગણી કરતા હોવાથી અને મરણ જનારને ધમકી આપ્યા બાદ, તમામ આરોપીઓએ સામાન્ય ઉદ્દેશ પાર પાડવા માટે ગુનો આચરવા માટે ગેરકાયદેસર મંડળી રચી હતી.

૧૪૪. અધિકારી – શ્રી દવેએ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ તરીકે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે બનાવના સ્થળેથી મરણ જનારનું મેજિક વાહન કોણ લઈ ગયું હતું તે સાક્ષીઓના નિવેદનો પરથી બહાર આવ્યું ન હતું. પુરાવા પરથી એ પણ રેકૉર્ડ પર આવે છે કે આ અધિકારી શ્રી દવે સમર્થન આપે છે કે જ્યારે ચાર આરોપીઓ મોટરસાઈકલ સાથે તેમની સમક્ષ હાજર થયા ત્યારે તેમણે અગાઉ કલેક્ટર, ભાવનગર, ડીએસપી, ભાવનગર અને અગાઉના તપાસ અધિકારી સમક્ષ અરજી દાખલ કરીને તેમને જાણ કરી હતી કે તેઓ બનાવના સ્થળે હાજર ન હતા. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ એ સ્વેચ્છાએ જણાવ્યું હતું કે તે અરજીઓની તપાસ એએસપી દ્વારા કરવામાં આવી હતી, પરંતુ જ્યારે એએસપી તે અરજીઓની તપાસ કરી રહ્યા હતા ત્યારે તેઓ તેમની સાથે હોવાના સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો. શ્રી દવે – ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ને કલેક્ટર, ભાવનગર, એએસપી અને વરતેજ પોલીસ સ્ટેશનને આપેલી અરજી પરના કોઈપણ હુકમ અથવા પ્રક્રિયા વિશે કોઈ જાણકારી નથી.

૧૪૫. પોલીસ અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ને એવો પ્રશ્ન પણ પૂછવામાં આવ્યો હતો કે શું ચાર્જશીટ દાખલ કરતા પહેલાં, તપાસ અધિકારીએ તે અરજીઓ સંબંધે તપાસ કરવી જોઈતી હતી અને પોતાને માહિતગાર કરવા જોઈતા હતા, તેના જવાબમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ એ જણાવ્યું હતું કે અગાઉના અધિકારીએ તપાસ કરી હોવાથી, પછીના અધિકારીએ કોઈ પ્રક્રિયા કરવાની જરૂર રહેતી નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ ને એવો પ્રશ્ન પણ પૂછવામાં આવ્યો હતો કે ચાર્જશીટ દાખલ કરતા પહેલાં, અધિકારીએ અન્યત્ર હાજરીના બચાવ સંબંધિત અરજી પરના હુકમોની ચકાસણી કરવી જરૂરી હતી. તેના પર, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૯ એ જવાબ આપ્યો હતો કે એકવાર તપાસ પૂર્ણ થઈ જાય પછી, તેમની ફરીથી તપાસ કરવાની જરૂર ન હતી. જોકે, અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે એએસપી સમક્ષ ચાર આરોપીઓની અન્યત્ર હાજરી અંગેની તે અરજીઓનું શું થયું તે વિશે તેમને કોઈ જાણકારી ન હતી અને તેમના જણાવ્યા મુજબ, ચાર્જશીટ દાખલ કરનાર અધિકારી પાસે અન્યત્ર હાજરીની અરજીઓ પરના હુકમો વિશે માહિતી હોવી જરૂરી ન હતી. જોકે, સમર્થન આપ્યું હતું કે આરોપીઓની ધરપકડના સમય દરમિયાન, આરોપીઓના નિવેદનની તપાસ કરવી જરૂરી બને છે. અધિકારીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે ધરપકડ સમયે આરોપીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા, અને તે નિવેદનોનો ઉલ્લેખ કરતાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે બનાવ સમયે આરોપીઓ અન્ય કોઈ સ્થળે હતા અને વધુમાં સમર્થન આપ્યું હતું કે તેમણે ઉલ્લેખ કરેલા તે સ્થળોએ તે ચાર આરોપીઓની હાજરી વિશે ખરાઈ કરવા માટે તેઓ તે સ્થળોએ ગયા ન હતા.

બચાવપક્ષ તરફથી થોડા આરોપીઓ માટે અન્યત્ર હાજરીનો બચાવ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૪૬. કમલ પ્રસાદ વિરુદ્ધ છત્તીસગઢ રાજ્ય, (૨૦૨૩) ૧૦ એસ.સી.સી. ૧૭૨
ના કેસમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે, ગુનાના સ્થળે આરોપીની હાજરીની શક્યતા સંપૂર્ણપણે નકારી શકાય તે રીતે અન્યત્ર હાજરીનો બચાવ ચોક્કસતા સાથે સાબિત થવો જરૂરી છે. આમ, જ્યારે આવો બચાવ લેવામાં આવે ત્યારે "સખત ચકાસણી" નું ધોરણ આવશ્યક છે. વધુમાં ઠરાવવામાં આવ્યું કે, અન્યત્ર હાજરીનો બચાવ સ્થાપિત કરવા માટે માત્ર મૌખિક નિવેદન સિવાય અન્ય કંઈક હાજર હોવું જોઈતું હતું, ખાસ કરીને જ્યારે ફરિયાદપક્ષ અપીલકર્તા દોષિતો સામે પોતાનો કેસ સ્થાપિત કરવા માટે નજરે જોનાર સાક્ષીઓના નિવેદન પર આધાર રાખતો હોય જે અખંડિત નિષ્કર્ષ તરફ દોરી જાય છે કે અપીલકર્તા દોષિતો સ્થળ પર હાજર હતા અને ખરેખર ભોગ બનનારાઓના શરીરના વિવિધ અને મહત્વપૂર્ણ ભાગો પર લાકડીઓ અને તબ્બલ વડે ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. **કમલ પ્રસાદ (ઉપરોક્ત)** ના કેસમાં વધુમાં નીચે મુજબ નોંધવામાં આવ્યું હતું:

૨૩. અપીલકર્તા દોષિતો દ્વારા લેવામાં આવેલ અન્ય બચાવ અન્યત્ર હાજરીના બચાવનો છે. આ અદાલતે બિનય કુમાર સિંહ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય [બિનય કુમાર સિંહ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, (૧૯૯૭) ૧ એસ.સી.સી. ૨૮૩ : ૧૯૯૭ એસસીસી (ફિ.) ૩૩૩] માં સિદ્ધાંતને આ રીતે નોંધ્યો છે: (એસ.સી.સી. પૃષ્ઠ ૨૯૩, પેરા ૨૩)

"૨૩. લેટિન શબ્દ અલીબી નો અર્થ "અન્યત્ર" થાય છે અને જ્યારે કોઈ આરોપી બચાવની એવી લાઈનનો આશરો લે છે કે જ્યારે બનાવ બન્યો ત્યારે તે બનાવના સ્થળથી એટલો દૂર હતો કે તેણે ગુનામાં

ભાગ લીધો હોય તે અત્યંત અસંભવિત છે, ત્યારે તે શબ્દ સુવિધા માટે વપરાય છે."

૨૪. આ કોર્ટના વિવિધ ચુકાદાઓ [ધનંજય ચેટર્જી વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય, (૧૯૯૪) ૨ એસ.સી.સી. ૨૨૦ : ૧૯૯૪ એસસીસી (ફિ.) ૩૫૮; બિનય કુમાર સિંહ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય, (૧૯૯૭) ૧ એસ.સી.સી. ૨૮૩ : ૧૯૯૭ એસસીસી (ફિ.) ૩૩૩; જિતેન્દ્ર કુમાર વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, (૨૦૧૨) ૬ એસ.સી.સી. ૨૦૪ : (૨૦૧૨) ૩ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૬૭; વિજય પાલ વિરુદ્ધ રાજ્ય (રાષ્ટ્રીય રાજધાની ક્ષેત્ર દિલ્હી), (૨૦૧૫) ૪ એસ.સી.સી. ૭૪૮ : (૨૦૧૫) ૨ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૭૩૩; દર્શન સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, (૨૦૧૬) ૩ એસ.સી.સી. ૩૭ : (૨૦૧૬) ૧ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૭૦૨; મુકેશ વિરુદ્ધ રાજ્ય (રાષ્ટ્રીય રાજધાની ક્ષેત્ર દિલ્હી), (૨૦૧૭) ૬ એસ.સી.સી. ૧ : (૨૦૧૭) ૨ એસ.સી.સી. (ફિ.) ૬૭૩; પપ્પુ તિવારી વિરુદ્ધ ઝારખંડ રાજ્ય, (૨૦૨૨) ૧૭ એસ.સી.સી. ૬૬૪ : ૨૦૨૨ એસસીસી ઓનલાઇન એસસી ૧૦૯] પરથી સમજી શકાય તે મુજબ, અન્યત્ર હાજરીના બચાવ સંબંધિત સિદ્ધાંતો નીચે મુજબ છે:

૨૪.૧. તે આઈપીસી હેઠળના સામાન્ય અપવાદોનો ભાગ નથી અને તેના બદલે પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૧ હેઠળનો પુરાવાનો નિયમ છે.

૨૪.૨. આ બચાવ લેવામાં આવવાથી ગુનાના સ્થળે આરોપી હાજર હતો અને તેમાં ભાગ લીધો હતો તે સાબિત કરવાનો ફરિયાદપક્ષનો બોજ ઓછો થતો નથી.

૨૪.૩. ફરિયાદપક્ષે પોતાનો બોજ સંતોષકારક રીતે અદા કર્યા પછી જ આવા બચાવ પર વિચારણા કરવાની હોય છે.

૨૪.૪. બચાવ સ્થાપિત કરવાનો બોજ આવો બચાવ લેનાર વ્યક્તિ પર રહે છે. તે સચોટ અને સંતોષકારક પુરાવા રજૂ કરીને પ્રાપ્ત થવો જોઈએ.

૨૪.૫. ગુનાના સ્થળે આરોપીની હાજરીની શક્યતાને સંપૂર્ણપણે નકારી શકાય તે રીતે તે ચોક્કસતા સાથે સાબિત થવું જરૂરી છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યારે આવો બચાવ લેવામાં આવે ત્યારે "સખત ચકાસણી" નું ધોરણ આવશ્યક છે.

૧૪૭. અન્ય કોઈપણ સાક્ષીઓની જેમ, બચાવપક્ષના સાક્ષીના પુરાવાની પણ વિશ્વસનીયતા, ભરોસાપાત્રતા અને સત્યતાની એરણ પર ચકાસણી થવી જોઈએ. હરિયાણા રાજ્ય વિરુદ્ધ રામસિંહ, (૨૦૦૨) ૨ એસ.સી.સી. ૪૨૬ ના કેસમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે બચાવપક્ષના સાક્ષી ફરિયાદપક્ષ જેટલા જ સમાન વ્યવહારના હકદાર છે. અનૂપકુમાર વર્મા વિરુદ્ધ ઝારખંડ રાજ્ય, ૨૦૦૪ ક્રિ.એલ.જે. ૧૭૧૨ ના કેસમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે સાક્ષી માત્ર બચાવપક્ષના સાક્ષી તરીકે દર્શાવાયેલ છે અને આરોપીના નજીકના સગા સંબંધી છે તેવા એકમાત્ર કારણસર સાક્ષીની જુબાની નકારી શકાય નહીં, કારણ કે સાક્ષીઓની જુબાની પછી ભલે તેઓની ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી તરીકે અથવા બચાવપક્ષ તરફથી કે કોર્ટના સાક્ષી તરીકે તપાસ કરવામાં આવી હોય, તે તમામ સાથે સમાન રીતે વર્તવું આવશ્યક છે.

૧૪૮. આમ, જો બચાવપક્ષના સાક્ષીનો પુરાવો સ્પષ્ટ અને ભરોસાપાત્ર જણાય તો તેને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓને આપવામાં આવે છે તેટલું જ મહત્વ આપવું જોઈએ.

૧૪૯. આરોપીઓ તરફથી અગાઉ જણાવ્યા મુજબ તેમની અન્યત્ર હાજરી સાબિત કરવા માટે જે સાક્ષીની તપાસ કરવામાં આવી હતી તે બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧ – રમેશભાઈ દિલાવરભાઈ હતા જેઓ ભુવા હતા અને તેમના જણાવ્યા મુજબ બે ગુજરાતી મહિના ચૈત્ર અને ભાદરવા દરમિયાન પૂર્વજો માટે વિધિઓ કરવાની હોય છે અને તે વિધિઓમાં "પાઠ" (પિતૃ સુક્તમ) ના પઠનનો સમાવેશ થાય છે અને

તે હેતુ માટે, મરણ જનારના પરિવારના સભ્યોની હાજરી અને પચણી (લીંબુ) જરૂરી બને છે.

૧૫૦. તેમના જણાવ્યા મુજબ, વર્ષ ૨૦૧૫ માં ચૈત્ર માસ દરમિયાન ગુંદી ગામે વિધિઓ ચાલી રહી હતી અને તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ પણ હતી. તે દિવસે, 'ગોહિલ સમાજવાડી' ની બાજુમાં આવેલા ચામુંડા માતાજીના મઢ ખાતે ગોહિલ સમાજ તરફથી વિધિઓ કરવાની હતી અને તે દિવસે, સુજાનસિંહ રૂપસિંહ ગોહિલ અને મદારસિંહ મનુભા ગોહિલનો સમગ્ર પરિવાર ત્યાં એકત્રિત થયો હતો. તે દિવસે, સાક્ષી ચામુંડા માતાના મઢ ખાતે વિધિ કરવા માટે સાંજે આશરે ૭ થી ૭.૧૫ વાગ્યે પહોંચ્યા હતા. તે સમયે, ત્યાં સંજનસિંહ રૂપસિંહ ગોહિલ, ભૂપેન્દ્રસિંહ સંજનસિંહ, મદારસિંહ મનુભા ગોહિલ, વનરાજસિંહ મધુભા (આરોપી ૩), છાનુભા મનુભા ગોહિલ (આરોપી ૪) હાજર હતા અને સાક્ષીએ પોતાની જુબાનીમાં તેમના ઉપરાંત અન્ય ૫ વ્યક્તિઓના નામ આપ્યા હતા અને જણાવ્યું હતું કે ત્યાં આશરે ૧૦-૧૨ વ્યક્તિઓ હાજર હતી. વિધિ સાંજે આશરે ૭.૩૦ થી ૭.૪૫ વાગ્યે શરૂ થઈ હતી જે રાત્રે ૧૧ થી ૧૧.૧૫ વાગ્યે પૂર્ણ થઈ હતી અને તે સમયગાળા દરમિયાન, તેમણે જુબાનીમાં જણાવેલ તમામ વ્યક્તિઓ ત્યાં હાજર હતી. ઢોર ખાતેના દવાખાના પાસે રાત્રે ૧૧ થી ૧૧.૧૫ ની વચ્ચે કોઈ તકરાર થઈ હોવાની સાક્ષીને જાણ થઈ હતી. સરકારી વકીલ દ્વારા **અનૂપકુમાર વર્મા વિરુદ્ધ ઝારખંડ રાજ્ય, ૨૦૦૪ ક્રિ.એલ.જે. ૧૭૧૨** સાક્ષીની ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી જેમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેઓ મહાકાળી માતાના ભુવા હતા. તેમણે ઉલટતપાસમાં પોતાના કામ વિશે પણ જણાવ્યું છે. તેમ **અનૂપકુમાર વર્મા વિરુદ્ધ ઝારખંડ રાજ્ય,**

૨૦૦૪ ક્રિ.એલ.જે. ૧૭૧૨ ે ઁવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે વનરાજસિંહ છાનુભા (આરોપી ૩) પણ ભુવાનું કામ કરતા હતા. તેમણે ચૈત્ર મહિનામાં આવી ૧૦ થી ૧૫ વિધિઓ કરી હતી. સાક્ષીએ કોળિયાક ગામની તે વ્યક્તિઓના નામ પણ આપ્યા છે જેમના માટે તેમણે વિધિઓ કરી હતી. તેમણે ઁવા સૂચનનો ઇનકાર કર્યો હતો કે તેઓ અને મદારસિંહના પિતા ટ્રાન્સપોર્ટના વ્યવસાયમાં સાથે હતા, તેમ છતાં, જણાવ્યું હતું કે ૧૫ વર્ષ પહેલાં તેઓ કોળિયાક ગામના ઉપસરપંચ હતા અને કોંગ્રેસ પક્ષમાંથી ચૂંટણી લડ્યા હતા. તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે મદારસિંહ ગુંદી ગામના સરપંચ તરીકે ચૂંટાયા હતા. જ્યાં વિધિ કરવામાં આવી હતી તે સ્થળ અને તકરારના સ્થળ વચ્ચેનું અંતર ૧ કિમી હતું અને તેમણે જણાવ્યું હતું કે વિધિ અધૂરી રહી ગઈ હતી.

૧૫૧. સંજયસિંહ ધ્રુવસિંહ ગોહિલ બચાવપક્ષના સાક્ષી ૨ તરીકે વ્યવસાયે ગુંદી ગામના ખેડૂત છે અને તે ઉપરાંત, તેઓ રમતોનો શોખ ધરાવે છે. તેમને વોલીબોલ અને ક્રિકેટમાં રસ છે. ખોખરા ગામની બાજુના રસ્તા પર આવેલા મેદાનમાં ક્રિકેટ રમાય છે. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેઓ સામાન્ય રીતે સાંજે ૬-૬.૩૦ થી રાત્રે ૧૧ વાગ્યા સુધી ગામના વીરભદ્રસિંહના ઘરના વાડામાં વોલીબોલ રમતા હતા, તેઓ સામાન્ય રીતે વોલીબોલ રમતા હતા અને તેમણે જયપાલસિંહ ધ્રુવસિંહ, વીરભદ્રસિંહ નરૂભા, શક્તિસિંહ રઘુભા (આરોપી ૫), જયરાજસિંહ તેમુભા, ચેતનસિંહ વિક્રમસિંહ, હરપાલસિંહ રાણુભા, વિજયરાજસિંહ રાણુભા, દિગ્વિજયસિંહ રાજેન્દ્રસિંહ અને યુવરાજસિંહ સુરુભાના નામ આપ્યા હતા.

૧૫૨. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેમના દ્વારા જણાવેલ તમામ વ્યક્તિઓ સાંજે ૬.૩૦ થી રાત્રે ૧૧ વાગ્યા સુધી વીરભદ્રસિંહના ઘરના વાડામાં વોલીબોલ રમી રહી હતી અને તે સમયગાળા દરમિયાન કોઈ બહાર ગયું ન હતું. સાક્ષીએ કોર્ટમાં શક્તિસિંહ રઘુભા (આરોપી ૫) ને ઓળખી બતાવ્યા હતા અને જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તેઓ રમી રહ્યા હતા, ત્યારે તેમણે સરકારી હોસ્પિટલ પાસે ઝઘડો થયો હોવાનું સાંભળ્યું હતું, જે અડધા કે પોણા કિમીના અંતરે હતી. સરકારી વકીલ દ્વારા લેવાયેલ ઉલટતપાસમાં, તેમણે જણાવ્યું હતું કે જ્યાં તેઓ વોલીબોલ રમી રહ્યા હતા તે સ્થળ તેમના ઘરથી ૨૦૦ મીટરના અંતરે હતું અને સમર્થન આપ્યું હતું કે ગુંદી ગામમાં બે દરબાર ભાઈઓના વંશજો છે. તે ઝઘડાનું શું થયું તે અંગે સાક્ષીને કોઈ જાણકારી નથી. તેમણે સમર્થન આપ્યું હતું કે સરતપાસમાં તેમણે જે નામો જણાવ્યા હતા તે બધા પિતરાઈ ભાઈઓ હતા અને સમર્થન આપ્યું હતું કે સરતપાસમાં તેમણે જે હકીકત જણાવી હતી તે તેમણે અગાઉ ક્યારેય ઉચ્ચારી ન હતી, કે કોઈએ તેમને પૂછ્યું પણ ન હતું.

૧૫૩. બંને બચાવપક્ષના સાક્ષીઓની જુબાની સામાન્ય જણાય છે, એવું જણાતું નથી કે તેઓની આરોપીઓને ખોટી રીતે ટેકો આપવા માટે તપાસ કરવામાં આવી હોય. સંબંધિત આરોપીઓએ બનાવ સમયે પોતાની અન્યત્ર ક્યાંક હાજરી હોવાની સ્પષ્ટતા કરીને કલેક્ટર, એએસપીને પણ પત્ર લખ્યો હતો. અન્યત્ર હાજરીના બચાવ અંગેની તેમની અરજી કોઈ તાર્કિક અંત સુધી પહોંચી શકી ન હતી. એવું જણાય છે કે તપાસ અધિકારીએ તે દ્રષ્ટિકોણથી તપાસ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો ન

હતો, બલ્કે એવું જણાય છે કે બંને તપાસ અધિકારીઓને તેમ કરવામાં કોઈ રસ ન હતો.

૧૫૪. ફરિયાદપક્ષનો વધુ કેસ એવો છે કે બનાવ બનતા પહેલાં, મરણ જનારે પોતાના ફોન નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરથી ફરિયાદીના મોબાઈલ નં. ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ પર ફોન કર્યો હતો.

૧૫૪.૧ તે બાબતને સમર્થન આપવા માટે ફરિયાદપક્ષે ભારતી એસ્ટેલ લિમિટેડના નોડલ ઓફિસર પ્રણવ મહેન્દ્રકુમાર, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦ ની તપાસ કરી હતી, જેમને મોબાઈલ નં. ૯૬૬૨૩૩૭૧૮૧ ના સંબંધમાં પુરાવો આપવા માટે બોલાવવામાં આવ્યા હતા. કોલ વિગતો આંક ૭૮ ખાતે રજૂ કરવામાં આવી હતી અને તેમણે જણાવ્યું હતું કે વિગતો ફોન લોકેશનના આધારે હતી. આંક ૮૧ અને ૮૨ ખાતે સીડીઆરની પ્રિન્ટઆઉટ સાથે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૯૭૨ ની કલમ ૬૫-બી નું પ્રમાણપત્ર પણ પુરાવામાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ સિમ કાર્ડના માલિક ગામ ગુંદી, જિલ્લો ભાવનગરના હરિસિંહ ફતુભા ગોહિલ હતા. હાલની બાબતમાં આરોપીઓ પૈકીના એકનું નામ હરદેવસિંહ છે, આરોપી નં. ૨ નું પૂરું નામ હરદેવસિંહ ફતુભા ગોહિલ છે. આરોપીઓ તરફના વિદ્વાન વકીલ શ્રી ઝાલાએ માલિકીનો વિવાદ કરતાં એવી દલીલ કરી છે કે ફરિયાદપક્ષે એ સાબિત કરવું જરૂરી હતું કે સદરહુ મોબાઈલ નંબરનો ઉપયોગ આરોપી દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યો હતો.

૧૫૪.૨ મોબાઈલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ અને ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ ના સંબંધમાં પુરાવો આપવા માટે આઈડિયા સેલ્યુલર લિમિટેડના નોડલ ઓફિસર ગૌરવભાઈ

અનિલભાઈ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૧ ની તપાસ કરવામાં આવી હતી. ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ હેઠળ કલમ ૬૫-બી નું પ્રમાણપત્ર આંક ૮૬ ખાતે રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે સિમ કાર્ડ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ ના માલિક મરણ જનાર ભૂપેન્દ્રભાઈ લવજીભાઈ વેગડ હતા અને સિમ કાર્ડ નં. ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ ના માલિક કાનજીભાઈ લવજીભાઈ વેગડ હતા. તેમણે આંક ૮૪ અને ૮૫ ખાતે કોલ વિગતો સાથે ઓળખ અંગેનું ફોર્મ અને વધારાના પુરાવા રજૂ કર્યા હતા. સાક્ષીએ ઉલટતપાસમાં સમર્થન આપ્યું હતું કે ફોર્મ તેમની હાજરીમાં ભરવામાં આવ્યા ન હતા કે દસ્તાવેજો તેમની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યા ન હતા. તેમને ટાવર નંબર અને વિસ્તાર વિશે કોઈ જાણકારી નથી અને એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે તેઓ કહી શકતા નથી કે સિમ કાર્ડના માલિકે કોલ કર્યા હશે કે કેમ.

૧૫૪.૩ વિદ્વાન એપીપી શ્રી ડાભીએ તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ ૨૧.૩૯.૧૮ કલાકે મોબાઈલ નં. ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ અને મોબાઈલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ ની સીડીઆર માહિતી પર આધાર રાખીને જણાવ્યું હતું કે સમયગાળો અને એરિયા કોડ સાથેનું લોકેશન ધરાવતો ફોન કોલ એ હકીકતને મજબૂત કરશે કે બનાવ બનતા પહેલાં, મરણ જનાર ભૂપતભાઈએ ફરિયાદી – કાનજીભાઈને ફોન કર્યો હતો.

૧૫૫. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૨૦ એ આંક ૮૧ ખાતે હરિસિંહ ફતુભા ગોહિલ (આરોપી ૨) ની સીડીઆર રજૂ કરી હતી. બચાવપક્ષે આ નામનો વિવાદ કર્યો છે કારણ કે આરોપી નં. ૨ નું નામ હરદેવસિંહ છે.

૧૫૫.૧ તપાસ અધિકારી – રમેશચંદ્ર લાલજીભાઈ દવે દ્વારા આંક ૭૭ – સીડીઆર રજૂ કરવામાં આવી હતી, જે મરણ જનાર ભૂપત લવજી વેગડ, કોળિયાક ભાવનગરના નામના મોબાઈલ નં. ૮૧૩૮૭૪૪૮૯ અંગે હતી. સીડીઆર ૬ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ થી ૮ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ સુધીની છે જેમાં છેલ્લો કોલ નં. ૫૪૩૦૦ પર હતો અને દર્શાવેલ સમય ૮:૧૪:૨૬ હતો અને સ્થળ તથા સરનામું રામાપીર મંદિર પાસે, લીંબા બચુની વાડી પાસે, ઓપન પ્લોટ સર્વે નં. ૧૯૦, કોળિયાક જિલ્લો ભાવનગર હતું. ૮ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના છેલ્લા ૪ કોલમાં લેવલ કોડ ગાયબ હોવાનું નોંધાયેલ છે. મોબાઈલ આઈએમઈઆઈ ૩૫૯૭૦૯૦૫૩૦૭૭૩૨૦ ના સિમ કાર્ડ સાથેનો છે.

૧૫૬. ફરિયાદી – ભાઈ – કાનજીભાઈ લવજીભાઈ વેગડ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨) નો પુરાવો એવો હતો કે તેમને તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ રાત્રે આશરે ૯.૩૯ વાગ્યે ફોન આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષે તારીખ ૭ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના રોજ આ કોલને સમર્થન આપવા માટે સીડીઆર રજૂ કરી છે અને મોબાઈલ નં. ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ પર કાનજીભાઈ વેગડ (ફરિયાદી) ને ૨૧:૩૯:૧૯ વાગ્યે થયેલો કોલ, જ્યાં કાનજીભાઈનું એસડીઆર સરનામું શક્તિનગર કૂડા રોડ, સરકારી હોસ્પિટલ સામે, કોળિયાક-૩, જિલ્લો ભાવનગર, ગુજરાત-૩૬૪૦૭૦ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. કોલનો સમયગાળો ૩૬ સેકન્ડનો હતો. જો સીડીઆર ધ્યાને લેવામાં આવે, તો તે દિવસે તરત જ તે પછી, ૨૧:૫૬:૫૯ મિનિટે મોબાઈલ નં. ૯૯૨૪૮૯૪૧૧૬ પર એક ફોન ગયો હતો જે ૧૫ સેકન્ડ ચાલ્યો હતો અને ફરીથી, તે જ નંબર ૯૯૨૪૮૯૪૧૧૬ પર ૨૨:૨૭:૦૫ વાગ્યે બીજો કોલ પણ થયો હતો, કોલનો

સમયગાળો ૩૫ સેકન્ડનો હતો. કોલ મેળવનાર પક્ષકાર ભૂપત લવજી વેગડ એટલે કે મરણ જનાર તરીકે નોંધાયેલ છે અને સરનામું કોળિયાક, ભાવનગર હતું. હવે, તેથી, ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ થી ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ પર આધાર રાખવામાં આવેલ કોલ પ્રશ્નાસ્પદ બને છે, જ્યાં ફરિયાદપક્ષે જણાવ્યું હતું કે તે મરણ જનાર ભૂપત લવજી વેગડ દ્વારા કાનજી વેગડ – ફરિયાદીને કરવામાં આવેલ કોલ હતો, તો પછી, ફરિયાદપક્ષે એ સાબિત કરવું જરૂરી હતું કે તે જ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરથી ૯૯૨૪૮૯૪૧૧૬ પર કોણે ફોન કર્યો હતો, જે ફરીથી મરણ જનાર ભૂપત લવજી વેગડના નામે હતો. આમ, બંને મોબાઈલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ અને ૯૯૨૪૮૯૪૧૧૬ ભૂપત લવજી વેગડ – મરણ જનારના નામે ચાલતા હતા. આથી, એવું કહી શકાય નહીં કે ફરિયાદપક્ષે નિર્ણાયક રીતે સાબિત કર્યું છે કે ૭ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના રોજ ૨૧:૩૯:૧૯ કલાકે ૩૬ સેકન્ડ માટેનો કોલ ભૂપત લવજી દ્વારા કાનજી વેગડને કરવામાં આવ્યો હતો. રસપ્રદ વાત એ છે કે, ત્યારબાદ પણ, ૭ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ની તે રાત્રે મોબાઈલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરથી, તે રાત્રે ઘણા કોલ કરવામાં આવ્યા હતા, સંદર્ભિત ૩ કોલ ઉપરાંત, અન્ય આશરે ૬ કોલ કરવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં ૮ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના રોજ જુદા જુદા લોકોને ૧૪ કોલ કરવામાં આવ્યા હતા. ત્યારબાદ ૮ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના રોજ ૧૧:૧૩:૩૫ કલાકે આ નંબર પરથી આઈજી-૬૧૨૩૪૫ પર એક કોલ ગાયબ દર્શાવવામાં આવ્યો હતો અને સ્થળ આકાર કોમ્પ્લેક્સ, જેલ રોડ, ભાવનગર હતું. આમ, ફરિયાદપક્ષે મરણ જનાર ભૂપત લવજી વેગડના મોબાઈલ ફોન પરથી કરવામાં આવેલા આ તમામ કોલ વિશે ખુલાસો કરવો પડશે. રાત્રે આશરે ૨૨:૪૮:૦૦

વાગ્યે પણ, ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરથી ૯૯૨૪૮૯૪૧૧૬ પર એક કોલ થયો હતો, જે બંને ભૂપત લવજી વેગડના હતા, જે આશરે ૨૪ સેકન્ડ માટે હતો. આમ, એવું કહી શકાય નહીં કે ફરિયાદપક્ષે સાબિત કર્યું હતું કે સદરહુ મોબાઈલ નંબર ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ નો ઉપયોગ મરણ જનાર – ભૂપત લવજી વેગડ દ્વારા તેમના ભાઈને મોબાઈલ નં. ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ પર ફોન કરવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૫૭. ગુંદી, તાલુકો ભાવનગરના હરેશસિંહ ફતુભાઈ ગોહિલના નામના મોબાઈલ નં. ૯૬૬૨૩૩૭૧૮૧ ની સીડીઆરમાં, આ નંબર પરથી ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરનો ફોન કોલ ૨૧:૪૬:૫૮ વાગ્યે ભૂપત લવજી વેગડનો હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. સમયગાળો "૦" દર્શાવેલ છે. તેવી જ રીતે, આ નંબર પરથી ૪૧૪૭૨ડી૩૫૩૪૩૮૩૮૩૮ પર નોંધાયેલ અગાઉનો કોલ મેળવનારનું સરનામું દર્શાવતો નથી, પરંતુ ૨૧:૪૬:૫૪ કલાકે ગાયબ હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું અને તે પહેલાં, ફોન કોલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પર હતો. કોલ કરનાર ૨૧:૩૬:૦૮ કલાકે ભૂપત લવજી વેગડ તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા હતા, ઈનકમિંગ કોલ ૧૪૫ સેકન્ડ ચાલ્યો હતો. તે જ રીતે, ૨૧:૩૬:૦૮ વાગ્યે મોબાઈલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરથી આઉટગોઈંગ સમયગાળો ૧૪૫ સેકન્ડનો હતો. જો બંને મોબાઈલ નંબરોનો સહસંબંધ કાઢવામાં આવે, તો ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરથી ૯૬૬૨૩૩૭૧૮૧ પર આઉટગોઈંગ કોલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેનો અર્થ એ થાય કે મરણ જનાર દ્વારા હરેશભાઈ ફતુભા ગોહિલને કોલ કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ પછી, જો ૨૧:૫૬:૫૯ કલાકે અને ૨૨:૨૭:૦૫ કલાકે થયેલા અનુગામી કોલ ધ્યાને લેવામાં આવે, તો મરણ જનાર માટે પોતાના અન્ય નં. ૯૯૨૪૮૯૪૧૧૬

પરથી પોતાના નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પર પોતાને જ ફોન કરવો શક્ય ન હતો. સીડીઆર દર્શાવે છે કે ૯૯૨૪૮૯૪૧૧૬ ભૂપત લવજી વેગડનો છે. તો પછી તે સંજોગોમાં ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સંદર્ભિત તમામ કોલ પ્રશ્નાસ્પદ બની જાય છે કારણ કે તે વણસમજાયેલા રહ્યા છે. એવો નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય નહીં કે મરણ જનાર – ભૂપત લવજી મોબાઈલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ નો ઉપયોગ કરી રહ્યા હતા. તો પછી વધુમાં નિર્ણાયક રીતે એવું માની શકાય નહીં કે ૧૪૫ સેકન્ડના સમયગાળા સુધી ચાલેલો ફોન કોલ મરણ જનાર તરફથી આરોપી ૨ ને હતો.

૧૫૮. તે રાત્રે, જો ફરિયાદીએ એવું સૂચવવું હોય કે તેમને તેમના મોબાઈલ નં. ૯૯૨૪૧૦૯૭૮૫ પર ૨૧:૩૯:૧૯ કલાકે કોલ આવ્યો હતો, તો મરણ જનારની હાજરી શક્તિનગર કૂડા રોડ, સરકારી હોસ્પિટલ સામે, કોળિયાક ૩ ભાવનગર, જિલ્લો ભાવનગર ખાતે હતી. ૨૧:૩૬:૦૮ વાગ્યાના સંદર્ભિત કોલ પરથી, ત્યારબાદ પણ ફરિયાદીને ૨૧:૩૯:૧૯ વાગ્યાના કોલ પછી તે રાત્રે વિવિધ વ્યક્તિઓને આઠ કોલ કરવામાં આવ્યા હતા અને ૮.૭.૨૦૧૫ ના રોજ, મરણ જનારના મોબાઈલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરથી ૧૪ કોલ કરવામાં આવ્યા હતા અને ૧૪ માંથી ૧૧ કોલ માટે સેલ આઈડી સરનામું આકાર કોમ્પ્લેક્સ, જેલ રોડ, ભાવનગર હતું.

૧૫૯. ૭ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના રોજ મોબાઈલ નં. ૮૧૫૩૮૭૪૪૮૯ પરથી ૯૯૨૪૮૯૪૧૧૬ પરના ત્રણ કોલ ભૂપત લવજી વેગડથી ભૂપત લવજી વેગડને ખુદને હતા. ૮ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના રોજ, ૪:૪૩:૦૬ અને ૬:૩૩:૪૫ કલાકે બંને

મરણ જનાર ભૂપત લવજી વેગડના નામે તે જ મોબાઈલ નંબર દ્વારા બે કોલ નોંધાયા હતા.

૧૬૦. ફરિયાદપક્ષે આ કોલ અંગે કોઈ ખુલાસો આપ્યો નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ તપાસ અધિકારી શ્રી રમેશચંદ્ર દવેએ આંક ૭૮ ખાતે આરોપી ૨ અને આંક ૭૭ ખાતે મરણ જનારની સીડીઆર રજૂ કરી હતી. રસપ્રદ વાત એ છે કે બંને મોબાઈલ નંબરનો ઉપયોગ મરણ જનાર દ્વારા નહીં પરંતુ અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવી રહ્યો હોવાની ધારણાને રદિયો આપવા માટે ફરિયાદીના નંબરની કોઈ અલગ સીડીઆર રજૂ કરવામાં આવી નથી.

૧૬૧. આરોપી નં. ૧ – ગોહિલ જયદેવસિંહ ફતુભા પર છરીનો એક ઘા મારવાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ – તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયાએ જુલાની આપી હતી કે તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ, આરોપી નં. ૧ – જયદેવસિંહ ઉર્ફે મુન્નો ફતુભા ગોહિલ પોલીસ સ્ટેશનમાં જાતે હાજર થયા હતા અને બે પંચોની હાજરીમાં ધરપકડ પંચનામું આંક ૧૮ કરવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે પંચ – રઘુભા વજુભા રાઠોડ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩) એ તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ આવું કોઈ ધરપકડ પંચનામું કરવામાં આવ્યું હોવાનો ઇનકાર કર્યો છે. પંચ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૩ એ આરોપી નં. ૧ પાસેથી કંઈપણ જપ્ત કરવામાં આવ્યું હોવાનો પણ ઇનકાર કર્યો છે. તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયાએ જણાવ્યું હતું કે મરણ જનારના કપડાંનું પંચનામું કર્યા પછી, આરોપીએ પોતાના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલ હથિયાર બતાવવાની સ્વેચ્છાએ તૈયારી દર્શાવી હતી અને તેથી, પ્રાથમિક પંચનામું કરીને, તેઓ તે સ્થળે ગયા હતા જ્યાં છરી છુપાવેલી હતી

અને પંચોની હાજરીમાં પંચનામું આંક ૨૮ કરવામાં આવ્યું હતું. પ્રવિણભાઈ ભરતભાઈ સોલંકી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૮) એવા સાક્ષી હતા જેઓની પંચનામા આંક ૨૦ માટે તપાસ કરવામાં આવી હતી, જેમણે જણાવ્યું હતું કે જ્યારે તેઓ પોલીસ સ્ટેશનમાં હતા, ત્યારે એક દરબાર ફતુલા ત્યાં બેઠા હતા. પોલીસે નામ પૂછ્યું હતું અને તેમણે પોતાનું નામ ફતુલા આપ્યું હતું, તે સિવાય તેમણે પોલીસને કંઈ કહ્યું ન હતું. પોલીસે ત્યારબાદ પંચની અંગઝડતી લીધી હતી અને પંચ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૮ ના જણાવ્યા મુજબ – ફતુલાએ પોલીસને કહ્યું હતું કે તેઓ ગુંદી ગામે જવા માંગે છે અને તેથી ફતુલા, સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૮ અને ૪-૫ પોલીસકર્મીઓ સરકારી વાહનમાં ગુંદી ગામે ગયા હતા. સાક્ષીના જણાવ્યા મુજબ, રસ્તો ફતુલા દ્વારા બતાવવામાં આવ્યો હતો અને સાક્ષી સાથે અન્ય કોઈ વ્યક્તિ પણ હતી પરંતુ તેઓ તેનું નામ આપી શક્યા ન હતા. ફતુલા તેમને નદીના કાંઠે લઈ ગયા અને ઝાડીઓમાંથી તેમણે પોલીસને છરી આપી, જે કાળા હાથાવાળી હતી અને તેનું પાનું અડધા ફૂટનું હતું.

૧૬૨. ઉલટતપાસમાં, પંચ સાક્ષીએ જણાવ્યું હતું કે તેઓ કોળિયાક ગામના હતા, જે ફરિયાદી અને મરણ જનારનું રહેઠાણનું સ્થળ છે અને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદી કાનજીભાઈનું હીરાનું કારખાનું તેમના ઘરની બાજુમાં હતું. તેઓ ગુંદી ગામે વિંકમભાઈના હીરાના કારખાનામાં કામ કરતા હતા . ઉલટતપાસમાં સાક્ષીએ સમર્થન આપ્યું હતું કે જયદેવસિંહ ગોહિલ (આરોપી ૧) નું ઘર સળગાવી દેવામાં આવ્યું હતું અને તેના કારણે, કોળી સમાજના ઘણા લોકોની પોલીસ દ્વારા ધરપકડ કરવામાં આવી હતી.

૧૬૩. આનંદ જક્કપ્પા પુજારી ઉર્ફે ગદ્દાદર વિરુદ્ધ કર્ણાટક રાજ્ય, ૨૦૨૬ (૦) એઆઈજેઈએલ-એસસી ૭૬૮૯૬ : ૨૦૨૬ (૦) આઈએનએસસી ૪૧૭ ના કેસમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૭ હેઠળ શોધ પંચનામું કરતી વખતે અપનાવવાની પ્રક્રિયા સમજાવી છે. એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે તપાસ અધિકારીએ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે જ બે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓને બોલાવવા આવશ્યક છે. તેમની હાજરીમાં, આરોપીને ગુનો આચરવામાં વપરાયેલ સ્થળ અથવા વસ્તુ ક્યાં છુપાવેલ છે તે દર્શાવતું નિવેદન આપવા માટે કહેવું જોઈએ. પોલીસ સ્ટેશન ખાતે તૈયાર કરવામાં આવતા પંચનામાના પ્રથમ ભાગમાં આરોપી દ્વારા ઉચ્ચારવામાં આવેલા ચોક્કસ શબ્દો સામેલ કરવા જોઈએ, ત્યારબાદ પોલીસ પક્ષ આરોપી અને પંચ સાક્ષીઓ સાથે આરોપી દ્વારા દોરવાળી કરાયેલ સ્થળે આગળ વધશે. જો તે સ્થળેથી કંઈપણ શોધી કાઢવામાં આવે, તો તે પંચનામાનો બીજો ભાગ બનશે. આમ સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું કે કલમ ૨૭ ની પ્રયોજ્યતા માટે જરૂરી શરતો: (૧) આરોપી પાસેથી મળેલ માહિતીના પરિણામે હકીકતની શોધ; (૨) જુબાની આપવા માટે આવી હકીકતોની શોધ; (૩) જ્યારે માહિતી આપી ત્યારે આરોપી પોલીસ કસ્ટડીમાં હોવો જોઈએ; (૪) તેના દ્વારા શોધાયેલ હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોય તેટલી જ માહિતી ગ્રાહ્ય છે.

૧૬૪. ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ એવી જોગવાઈ કરે છે કે જ્યાં આરોપી પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં હોય અને કોઈ માહિતી આપે છે જેના પરિણામે કોઈ હકીકત શોધી કાઢવામાં આવે છે, તો આવી માહિતી પૈકી જેટલી તે રીતે શોધાયેલ હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોય તેટલી સાબિત કરી શકાય

છે, અને આવી માહિતી કબૂલાત સમાન છે કે કેમ તેનાથી કોઈ ફરક પડતો નથી. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ ની જોગવાઈ અનુસાર, 'માહિતી' માં આરોપી દ્વારા પોલીસ અધિકારીને આપવામાં આવેલા નિવેદનનો સમાવેશ થશે અને જો પોલીસ અધિકારી તે માહિતી અથવા તેનો ભાગ સાબિત કરવા માંગતા હોય, તો તે તેના દ્વારા શોધાયેલ હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોવી જોઈએ. જો તે શરત સંતોષાય તો જ માહિતી સાબિત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે. કલમ ૨૭ માં વપરાયેલ 'માહિતી' નો અર્થ નિવેદનની સામગ્રી અથવા સારાંશ થાય છે અને તેથી કસ્ટડીમાં હોય ત્યારે આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલી ચોક્કસ માહિતી અથવા બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલ નિવેદન તપાસ અધિકારી દ્વારા નોંધવામાં આવવું જોઈએ અને જો આવી માહિતી અથવા નિવેદનને અનુસરીને રિકવરી કરવામાં આવે, તો તે માહિતી અથવા નિવેદન કલમ ૨૭ હેઠળ ગ્રાહ્ય બને છે.

૧૬૫. અહીં પ્રસ્તુત બાબતમાં, પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ અપેક્ષિત શોધ તરફ દોરી જતી પંચોની હાજરીમાં સ્પષ્ટ શબ્દોમાં આરોપી દ્વારા કઈ માહિતી આપવામાં આવી હતી તે તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયા જણાવી શક્યા ન હતા. પંચ સાક્ષી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૮) જણાવી શક્યા હતા કે આરોપીએ પોતાનું નામ દરબાર ફતુલા આપ્યું હતું અને પોલીસને કહ્યું હતું કે તેઓ ગુંદી જવા માંગે છે, તે સિવાય આરોપી દ્વારા અન્ય કોઈ માહિતી આપવામાં આવી ન હતી. પંચ એવું જણાવતા નથી કે આરોપીએ સ્વેચ્છાએ હથિયાર બતાવવાની તૈયારી દર્શાવી હતી.

૧૬૬. એફએસએલ, જૂનાગઢ ખાતે મોકલવામાં આવેલા મુદ્દામાલમાં ૧૧.૫ સેમી લંબાઈના હાથાવાળી અને ૨.૫ સેમી પહોળાઈ સાથે ૧૭ સેમી લંબાઈના પાનાવાળી એક જૂની છરીનો સમાવેશ થતો હતો, જે ગુંદી ગામે નદીના કાંઠે આવેલી ઝાડીઓમાંથી આરોપી – જયદેવસિંહ ફતુભા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. નદીનું નામ નોંધવામાં આવ્યું નથી, છરી નિશાની એફ તરીકે મોકલવામાં આવી હતી. પૃથક્કરણ અહેવાલમાં છરી પર ખૂબ જ આછું લોહી હોવાનું નોંધાયેલ છે. પૃથક્કરણ માટેનો મુદ્દામાલ મરણ જનાર ભૂપત લવજીના કપડાં અને લોહી સાથે મોકલવામાં આવ્યો હતો.

૧૬૭. કલમ ૨૭ ની રીતે શોધ સાબિત થઈ શકી ન હોવાથી અને જ્યારે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ આરોપી – જયદેવસિંહના હાથમાં હોવાનું કથિત હથિયાર ઓળખી શક્યા ન હતા, ત્યારે એવો નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય નહીં કે મુદ્દામાલ હથિયાર એ જ હતું જેનો ઉપયોગ ગુનો આચરવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૬૮. મરણ જનારનું લોહી લીધા પછી તરત જ અને લોહીના નમૂના તેમજ મરણ જનારના કપડાં સીલ કરવાની પ્રક્રિયા સાબિત કર્યા વિના અને એફએસએલ અધિકારીને મોકલતા પહેલાં મુદ્દામાલ છરીની સુરક્ષિત કસ્ટડી સાબિત કર્યા વિના છરીની શોધ શંકા પેદા કરે છે, ખાસ કરીને જ્યારે તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયાની રવાનગી નોંધ તારીખ ૧૯.૪.૨૦૧૫ ની હોય.

૧૬૯. ગુનાના સ્થળનો નકશો તૈયાર કરવા માટે તારીખ ૩.૫.૨૦૧૫ ના રોજ સર્કલ ઇન્સ્પેક્ટરને બોલાવવામાં આવ્યા હતા, આશ્ચર્યજનક રીતે રેકૉર્ડ પર કોઈ નકશો રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૧૭૦. ગુનાના સ્થળનું પંચનામું આંક ૩૦ 'ફાઈન પાન પાર્લર' નો સંદર્ભ આપે છે અને એફએસએલ અધિકારી – ડૉ. પી.એ. અંસારીની હાજરીનો પણ સંદર્ભ આપે છે જેમણે બનાવના સ્થળની ઝીણવટભરી તપાસ કરતાં કોઈ નોંધપાત્ર બાબત જણાઈ ન હતી, કે બનાવના સ્થળેથી કંઈપણ જપ્ત કર્યું ન હતું. લોહીના કોઈ ડાઘા જોવા મળ્યા ન હતા.

૧૭૧. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ જણાવ્યું હતું કે તેઓ પાન મસાલો ખાવા માટે 'ફાઈન પાન પાર્લર' ખાતે આવ્યા હતા. સદરહુ પાર્લર બંધ હતું. એફએસએલ અધિકારીની હાજરીમાં કરવામાં આવેલ પંચનામું આંક ૧૩ ત્યાં 'રામદેવ પાન પાર્લર' નામનું અન્ય એક પાન પાર્લર હોવાનું નોંધે છે. સદરહુ હકીકત એફએસએલ અધિકારી – પરવીનબાનુ અંસારીના અહેવાલમાં પણ પ્રતિબિંબિત થાય છે. સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ સ્વીકાર્યું હતું કે તેઓ પાન મસાલો ખાવા માટે બીજા પાન પાર્લર ખાતે ગયા ન હતા. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ના પુરાવા મુજબ આશરે ૯ થી ૯.૩૦ વાગ્યે, તેઓ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ફાઈન પાન પાર્લર ખાતે પાન મસાલો ખાવા ગયા હતા. બનાવ ત્યારબાદ બન્યો હતો, કારણ કે ફરિયાદી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ કાનજીભાઈના જણાવ્યા મુજબ તેમને રાત્રે ૯.૩૯ વાગ્યે તેમના ભાઈ તરફથી ફોન આવ્યો હતો અને સીડીઆર પર ચોક્કસ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે. તેથી

તે મુજબ, આ ૨ સાક્ષીઓ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ તે સ્થળે પહોંચ્યા તે પહેલાં ચોક્કસપણે 'ફાઈન પાન પાર્લર' નામના સ્થળે હાજર હશે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ના જણાવ્યા મુજબ અને પંચનામા તેમજ એફએસએલ અધિકારીના અહેવાલ મુજબ પણ, ગુનાનું સ્થળ 'ફાઈન પાન પાર્લર' પાસે છે જ્યારે ફરિયાદી પોતાના ગામ કોળિયાકની અંદર 'ઢોરા' ખાતે સ્થળ દર્શાવી રહ્યા છે. ફરિયાદી પોતાના ભાઈને બચાવવાને બદલે પોતે ગુનાના સ્થળેથી ભાગી ગયા હતા. જો ફરિયાદી ત્યાં હાજર હોત, તો તેમણે પાન પાર્લર ખાતે હાજર રહેલા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ને ચોક્કસપણે જોયા હોત અને સંભવતઃ ફરિયાદપક્ષના જણાવ્યા મુજબ વાસ્તવમાં જ્યારે છ આરોપીઓ તે સ્થળે આવ્યા હતા ત્યારે તેઓ પણ ભૂપતભાઈને બચાવવા વચ્ચે પડ્યા હોત. આરોપી નં. ૧ ના કબજામાં રહેલી છરી સિંવાય અન્ય આરોપીઓના હાથમા કોઈ હથિયાર દર્શાવવામાં આવ્યા નથી. મેજિક રિક્ષાનું શું થયું તે કોઈ સાક્ષી દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું નથી, ફરિયાદી દ્વારા પણ નહીં. તપાસ અધિકારી શ્રી જગાણીયા 'મેજિક રિક્ષા' વિશે કંઈ કહી શક્યા ન હતા. શ્રી જગાણીયાએ સમર્થન આપ્યું છે કે ફરિયાદમાં તે સ્થળે મેજિક વાહન હાજર હોવાની હકીકત જાહેર કરવામાં આવી હતી અને એ પણ સમર્થન આપ્યું હતું કે બનાવના સ્થળે આવું કોઈ મેજિક વાહન મળી આવ્યું ન હતું. તપાસ અધિકારીએ એ પણ સમર્થન આપ્યું છે કે તેમણે ફરિયાદી અને સાક્ષીઓના કપડાં જમ્મ કર્યા ન હતા. તપાસ અધિકારીનું એવું સમર્થન છે કે મરણ જનારે આરોપી પાસેથી રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધા હોવા સંબંધે તેમણે

કોઈ પુરાવા એકત્ર કર્યા ન હતા. અધિકારીએ એમ પણ જણાવ્યું છે કે ફરિયાદ પરથી એ જાહેર થયું ન હતું કે શંભુભાઈ અને વિપુલભાઈ કયા 'પાનના ગદ્દા' પર પાન મસાલો ખાવા ગયા હતા. એફઆઈઆર નોંધવામાં થયેલો વિલંબ અને ફરિયાદ નોંધવાના સ્થળ વિશે તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયા અને ફરિયાદીના પુરાવામાં રહેલો વિરોધાભાસ બાબતના મૂળ સુધી જાય છે કારણ કે પીએસઓ પુરાવો આપે છે કે બીજા દિવસે એટલે કે તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૨૦.૦૦ કલાકે તેમને નોંધણી માટે ફરિયાદ મળી હતી. લગભગ ૧૦ કલાકનો વિલંબ વણસમજાયેલો રહ્યો છે, જે સાક્ષીઓને લોકોને ખોટી રીતે ફસાવવા માટે ખોટી હકીકતો ઉપજાવી કાઢવાની પૂરતી તક આપે છે, જ્યારે બે રાજકીય પક્ષો વચ્ચેની દુશ્મનાવટ સ્પષ્ટ હતી, જ્યારે રેકૉર્ડ પર એવો પુરાવો હતો કે તરત જ, તારીખ ૭.૪.૨૦૧૫ ના રોજ આશરે ૨૨.૧૫ કલાકે કોળિયાક હોસ્પિટલના ડૉ. કે.સી. દવેના મોબાઈલ નં. ૮૨૩૮૦૧૫૧૫૬ પરથી ફોન આવ્યો હતો, જ્યાં ડૉક્ટર સમક્ષની હિસ્ટ્રી એક દરબારે છરીનો ઘા માર્યાની હતી, અને જ્યારે તે દરબારની ઓળખ થઈ ન હતી, ત્યારે ઈજાની વાર્તા કંઈક અલગ હોય તેવું જણાય છે.

૧૭૨. ફરિયાદી સહિત કોઈપણ સાક્ષીએ ડૉક્ટર સમક્ષ કે તપાસ અધિકારી – શ્રી જગાણીયા, જેઓ સીએચસી કેન્દ્ર ખાતે, એમ્બ્યુલન્સ સાથે પણ અને છેલ્લે ભાવનગર ખાતેની હોસ્પિટલમાં સાક્ષીઓ સાથે સતત હતા તેમની સમક્ષ હુમલાખોરોના નામ આપવા માટે કોઈ ખુલાસો કર્યો ન હતો. તેમનામાંથી કોઈએ પણ ફરિયાદ આપવાની કે પોલીસને બનાવ વિશે જાણ કરવાની તસ્દી લીધી ન

હતી. ફરિયાદી – લવજીભાઈ (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨) એ જણાવ્યું હતું કે તેઓ પોતાની ફરિયાદ આપવા પોલીસ સ્ટેશને ગયા હતા, જ્યારે નોંધાયેલી એફઆઈઆર તારીખ ૮.૪.૨૦૧૫ ની હતી. રાજકીય દુશ્મનાવટ સ્પષ્ટપણે સાબિત થઈ છે. હિત ધરાવતા સાક્ષીઓએ પ્રસ્તુત બાબતમાં દરબાર સમુદાયના વધુ સંખ્યામાં લોકોને ફસાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે, જ્યારે રેકૉર્ડ પર એવો પુરાવો પણ છે કે કોળી સમુદાયના સભ્યોએ આરોપીઓ તેમજ દરબાર સમુદાયની અન્ય એક વ્યક્તિના ઘર અને દુકાનનો નાશ કર્યો હતો અને તે ગુના માટે, કોળી સમુદાયના સભ્યો સામે એફઆઈઆર નોંધવામાં આવી હતી અને પ્રસ્તુત બાબતના સાક્ષીઓને તે કેસોમાં આરોપી બનાવવામાં આવ્યા છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ કુદરતી સાક્ષીઓ હોય તેવું જણાતું નથી. તેમના પુરાવા વિશ્વસનીયતા ઉપજાવતા નથી અને જુબાની ભરોસાપાત્ર ગણી શકાય નહીં. ગુનાનું સ્થળ સાબિત થયું નથી, ગુનાના સ્થળે કોઈ લોહી મળ્યું નથી, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ – વિપુલભાઈ મરણ જનાર ભૂપતભાઈને દવાખાને લઈ ગયા હોવા છતાં તેમના કપડાં અને હાથ પર લોહી મળ્યું ન હતું, ડૉક્ટરના પુરાવા મુજબ મરણ જનારને અતિશય રક્તસ્ત્રાવ થઈ રહ્યો હોવાની હકીકત છતાં, તે હકીકતની પૃષ્ઠભૂમિમાં ફરિયાદપક્ષના કેસ પર વિશ્વાસ કરવો મુશ્કેલ બને છે.

૧૭૩. જ્યારે છરીનો ઘા મારવાનો જેમના પર આક્ષેપ હતો તે દરબારની ઓળખ સાબિત થઈ નથી, ત્યારે વાસ્તવમાં જ્યાં તેઓ પોતાના ભાઈ વતી આરોપીઓનો સામનો કરવા આવ્યા હતા તે સ્થળેથી ભાગી ગયા હોવાની હકીકતની પૃષ્ઠભૂમિમાં ફરિયાદીની જુબાની અવિશ્વસનીય બને છે. પોતાના ભાઈનું રક્ષણ કરવા અને

ગામમાંથી મદદ માંગવાને બદલે, તેમણે પોતાને સ્થળ પરથી ભાગી ગયેલા દર્શાવ્યા છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ ની સાથે રહેલી રહસ્યમય બે વ્યક્તિઓની ભૂમિકા પણ સામે આવી રહી નથી. તપાસ અધિકારી પાસે તેમના માટે કોઈ ખુલાસો નથી, તે દિશામાં કોઈ તપાસ કરવામાં આવી નથી. વધુમાં, 'કલ હમારા સંગઠન' ની હાજરીએ નિષ્પક્ષ અને સ્વતંત્ર તપાસ અશક્ય બનાવી દીધી હતી.

૧૭૪. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧ દ્વારા સચાલિત અન્યત્ર હાજરીનો બચાવ, તે સાબિત કરવાનો બોજ હંમેશા આરોપી પર રહે છે. જોકે આરોપીએ અન્યત્ર હાજરી અંગેનો પોતાનો બચાવ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાની જરૂર નથી, સંભાવનાઓની પ્રબળતા દર્શાવવી પૂરતી રહેશે. અહીં આરોપી ૩, આરોપી ૪ અને આરોપી ૫ એ કલેક્ટર, પોલીસના ઉચ્ચ અધિકારી તેમજ તપાસ અધિકારી શ્રી જગાણીયાને અરજી આપીને જણાવ્યું હતું કે બનાવની તે રાત્રે તેઓ અલગ સ્થળે હતા. તપાસ અધિકારી શ્રી જગાણીયાએ ટ્રાયલ દરમિયાન તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલી કોઈપણ તપાસના પરિણામ અંગે કોઈ અહેવાલ રજૂ કર્યો ન હતો. તપાસ અધિકારી શ્રી દવેએ પુરાવો આપ્યો હતો કે જો અગાઉના કોઈ અધિકારીએ તપાસ કરી હોય, તો પછીના અધિકારીએ તેમ કરવાની જરૂર નથી. તે મુજબ, તેમના પુરાવા મુજબ, એવું જણાય છે કે તપાસ અધિકારી શ્રી જગાણીયાએ કદાચ તપાસ કરી હશે, પરંતુ તેમની તપાસનું પરિણામ દબાવી રાખ્યું હતું, સંભવતઃ કારણ કે તે ફરિયાદપક્ષની તરફેણમાં ન હોત. તે પૃષ્ઠભૂમિમાં, આરોપી ૩ અને આરોપી ૪ એ ગોહિલ પરિવારના 'પિતૃ સુક્તમ' દરમિયાન તેઓ હાજર હતા તે સાબિત કરવા માટે બચાવપક્ષના સાક્ષી ૧ ની તપાસ કરી હતી અને બચાવપક્ષના સાક્ષી ૨ એ

સાંજે વોલીબોલની રમતમાં આરોપી ૫ ની હાજરી સાબિત કરી હતી. આરોપીઓએ સાક્ષીઓને બોલાવીને અને તપાસીને અન્યત્ર હાજરીના સ્વરૂપમાં બચાવ સ્થાપિત કર્યો છે. સરકારી વકીલ દ્વારા બચાવપક્ષના સાક્ષીઓની ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી, જોકે તેઓ આરોપીઓ દ્વારા ઊભા કરવામાં આવેલા અન્યત્ર હાજરીના બચાવને તોડી શક્યા ન હતા. સરકારી વકીલ બચાવપક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલ હકીકત ખોટી અને ઉપજાવી કાઢેલી હતી તેવો બોજ અદા કરવા માટે આરોપી ૩, આરોપી ૪ અને આરોપી ૫ ની અરજી પર તપાસ અધિકારી શ્રી જગાણીયા દ્વારા કરાયેલ તપાસનો કોઈ અહેવાલ પણ લાવી શક્યા ન હતા. બચાવપક્ષના સાક્ષીઓની જુબાની વિશ્વસનીય અને સંભવિત જણાય છે.

૧૭૪.૧ સામાન્ય ઉદ્દેશ પાર પાડવા માટે તમામના કૃત્યો ધ્યાને લેવા માટે આઈપીસીની કલમ ૧૪૮ લાગુ કરવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારી શ્રી જગાણીયા સામાન્ય ઉદ્દેશ એટલે કે જે હેતુ માટે તમામ આરોપીઓ ગેરકાયદેસર ગણવા માટે મંડળી રચીને જોડાયા હતા તેના સંબંધમાં કોઈ તપાસ કરી શક્યા ન હતા. શ્રી જગાણીયાએ જુબાની આપી હતી કે મરણ જનરે આરોપી ૨ પાસેથી રૂ. ૩,૦૦૦/- ઉછીના લીધા હતા તે સાબિત કરવા માટે તેમણે પુરાવા એકત્ર કર્યા ન હતા. જ્યારે ચાર્જશીટ દાખલ કરનાર પોલીસ અધિકારી શ્રી દવે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૮ એ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે નાણાકીય વ્યવહારના સંબંધમાં તકરાર અંગે તેમને કોઈ પુરાવા મળ્યા ન હતા. પુરાવાના અભાવે, અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે ભૂપતભાઈનું મૃત્યુ નીપજાવવાના સામાન્ય ઉદ્દેશ સાથે અપીલકર્તાઓ દ્વારા કોઈ કાવતરું ઘડવામાં આવ્યું હતું તેવો નિષ્કર્ષ કાઢવા માટે ફરિયાદપક્ષનો પુરાવો

પૂરતો નથી. ફરિયાદપક્ષ છરી તરીકે કથિત હથિયાર સાબિત કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહ્યો છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ એ કોર્ટમાં છરી ઓળખવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને બનાવના સ્થળેથી ભાગી ગયેલા ફરિયાદી સાક્ષી તરીકે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨ ની છરીની ઓળખ અંગેની જુબાની પર વિશ્વાસ કરી શકાય નહીં, કારણ કે પંચ સાક્ષીએ ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ અનુસાર મુદ્દામાલની રિકવરી સાબિત કરી નથી.

૧૭૪.૨ અમારો એવો મત છે કે ફરિયાદપક્ષ એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હતો કે કથિત કૃત્ય ગેરકાયદેસર મંડળીના સભ્યોને આભારી સામાન્ય ઉદ્દેશને સિદ્ધ કરવા માટે કરવામાં આવ્યું હતું. 'સામાન્ય ઉદ્દેશ પાર પાડવા માટે' શબ્દપ્રયોગનું કડક અર્થઘટન કરવું પડે છે, કથિત કૃત્ય ઉદ્દેશના સ્વરૂપને આધારે સામાન્ય ઉદ્દેશ સાથે જોડાયેલું હોવું જોઈએ. પ્રસ્તુત કેસમાં, આ પાસા પર પાયાના પુરાવા રજૂ કરવામાં આવ્યા નથી.

૧૭૪.૩ ટ્રાયલ કોર્ટ છરી વડે મારવામાં આવેલા કથિત એક ઘાના ઘાતક પરિણામોથી પ્રભાવિત થઈ હોય તેવું જણાય છે. ટ્રાયલ કોર્ટ એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહી કે પાયાની હકીકતો પુરાવા દ્વારા સાબિત થઈ ન હતી. ટ્રાયલ કોર્ટે આમ એક જ ઘા જે મૃત્યુનું કારણ બન્યો હતો તેના આધારે સામાન્ય ઉદ્દેશનું અનુમાન લગાવ્યું હતું.

૧૭૪.૪ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ સાથે અન્ય બે વ્યક્તિઓની હાજરી, જેઓ સીએચસી કેન્દ્ર ખાતે તેમજ ભાવનગર ખાતેની હોસ્પિટલમાં તેમની સાથે ગયા હતા અને એમ્બ્યુલન્સમાં પણ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ સાથે જોડાયા હતા, તે અમારા

મતે એક છુપાવેલી હકીકત છે જે ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબના અન્ય પુરાવા સાથે મળીને એવા નિષ્કર્ષ તરફ દોરી શકે છે કે બનાવના મૂળને ખોટો વળાંક આપવામાં આવ્યો છે. ફરિયાદીના પુરાવા પરથી, એવો નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય છે કે તેઓ વાસ્તવમાં તે સ્થળે હાજર ન હતા, જેને તેઓ બનાવ જોયો હોવા માટે 'ઢોરા' હોવાનું જણાવે છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૨, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૪ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી ૧૫ ના પુરાવાના વિશ્લેષણ દ્વારા, એવો નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય છે કે ફરિયાદપક્ષ સામાન્ય ઉદ્દેશ પાર પાડવા માટે બનાવના સ્થળે તમામ આરોપીઓની હાજરી સાબિત કરવામાં અથવા આરોપી ૧ એ છરીનો ઘા માર્યો હતો તે સાબિત કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહ્યો છે. આમ અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે આરોપીઓ હત્યા કરવાના ઇરાદા સાથે એકત્રિત થયા હતા, તેમજ સામાન્ય ઉદ્દેશ પાર પાડવા માટે ગેરકાયદેસર મંડળીમાં તમામ આરોપીઓની પ્રતિનિધિત્વની જવાબદારી નક્કી કરવા માટેનો કેસ તમામ વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં ફરિયાદપક્ષ નિષ્ફળ રહ્યો છે. અમે ઉપર જે ચર્ચા કરી છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે માનીએ છીએ કે દોષિત ઠરાવતો અને આજીવન કેદની સજા ફરમાવતો ચુકાદો ભૂલભરેલો છે અને તેને રદ કરવો જરૂરી છે.

૧૭૫. તેથી, તમામ અપીલો આથી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

૧૭૫.૧ સેશન્સ કેસ નં. ૧૨૪/૧૫ અને ૧૫૩/૧૫ માં ભાવનગરના વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૩૦.૧૧.૨૦૧૯ નો અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠરાવતો અને સજા ફરમાવતો ચુકાદો અને હુકમ આથી

રદ કરવામાં આવે છે. આથી, તમામ પેઝિંગ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૧૭૫.૨ અપીલકર્તાઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં આવે છે. જામીન બોન્ડ રદબાતલ થાય છે.

૧૭૫.૩ અપીલકર્તા—ગોહિલ જયદેવસિંહ @ ફતુભા, જેઓ જ્યુડિશિયલ કસ્ટડીમાં છે, જો અન્ય કોઈ ગુનાના સંબંધમાં તેમની કસ્ટડીની જરૂર ન હોય, તો સંબંધિત જેલ સત્તાધિકારી દ્વારા તેમને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવે.

૧૭૫.૪ રજિસ્ટ્રીને આ ચુકાદાની નકલ ઇમેલ દ્વારા સંબંધિત જેલ અધિક્ષકને મોકલવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૧૭૫.૫ કેસના કાગળો અને કાર્યવાહી તુરંત જ સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને પરત મોકલવામાં આવે.

૧૭૫.૬ ડાયરેક્ટ સર્વિસની પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

(ગીતા ગોપી, ન્યાયમૂર્તિ)

(એલ. એસ. પીરઝાદા, ન્યાયમૂર્તિ)

મૌલિક

This is an AI-Assisted Translation.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.